

Ministerul Educației

Manual
pentru clasa
a III-a

CORINT
LOGISTIC

Corina Andrei
Constanța Bălan

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.
Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară
aprobată prin OM nr. 5003 din 02.12.2014.

116.111 - numărul de telefon de asistență pentru copii

Ministerul Educației

Manual
pentru clasa
a III-a

CORINT
LOGISTIC

Corina Andrei
Constanța Bălan

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin ordinul de ministru nr. ....

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2021–2022.

Inspectoratul școlar .....

Școala / Colegiul / Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

*Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Date despre autori:

Corina Andrei, profesor învățământ primar, grad didactic I, autor de manuale școlare, de ghiduri metodologice și de auxiliare didactice, consilier în probleme de educație, inițiator și membru al echipelor de lucru pentru elaborarea de proiecte educative atât la nivel național, cât și internațional.

Constanța Bălan, profesor învățământ primar, grad didactic I, metodist I.S.M.B., autor de manuale școlare, de ghiduri metodologice și de auxiliare didactice, membru al Grupului de lucru pentru Evaluarea Națională la clasele a II-a și a IV-a.

Referenți:

Gheorghe Bănică, profesor universitar doctor de filologie la catedra de Limba Română Contemporană, Universitatea Pitești.

Daniela Jenica Enache, inspector școlar pentru învățământ primar, I.S.M.B.

Mariana Dinu, inspector școlar pentru învățământ primar, I.S.J. Teleorman.

Elena Adina Bendescu, inspector școlar pentru învățământ primar, I.S.J. Iași.

Redactare: **Camelia Bădașcu**
Tehnoredactare: **Mihaela Ciufu**
Ilustrator: **Șerban Andreescu**
Design copertă: **Dan Mihalache**
Varianta digitală: **MyKoolio**

Descrierea CIP poate fi consultată la **Biblioteca Națională a României.**

ISBN 978-606-95275-4-2

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate EDITURII CORINT LOGISTIC.

Pentru comenzi și informații, contactați:

Departamentul de Vânzări
Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, București,
cod poștal 010517. Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20

Depozit

Str. Gării nr. 11, Mogoșoaia, jud. Ilfov
Tel.: 0758.053.416

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertatea și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

CUPRINS

Ghid de utilizare a manualului	6	UNITATEA III: IARNA	
Competențe generale și specifice	7	<i>Plămâinii</i> , după Anna Claybourne,	
		<i>Totul despre corpul uman</i>	46
UNITATEA I: DIN NOU LA ȘCOALĂ		Textul de informare	49
<i>Prima zi de școală</i> , după Eugenia Popa-Cohuț ...	8	<i>Povestea fulgului de nea</i> ,	
Prezentarea de personaje, de cărți.....	11	după Eugenia Popa-Cohuț.....	50
<i>Toamna în pădure</i> , după Mihai Stoian	12	Textul literar narativ	53
Descrierea unor ființe, obiecte,		<i>Bradul</i> , de Vasile Alecsandri.....	54
fenomene din universul apropiat.....	15	Textul literar în versuri.....	57
<i>Insula copiilor care mănâncă litere</i> ,		<i>Crăciunul copiilor</i> , de Octavian Goga.....	58
după Sonia Larian.....	16	Organizatori grafici.....	59
Relatarea unei acțiuni, a unei întâmplări.....	19	Invitația	61
<i>Să citim ilustrațiile</i>	20	Recapitulare	62
Solicitarea de informații.....	23	Evaluare	63
Recapitulare. Evaluare	24	<i>Copacul cu viață veșnică</i> ,	
<i>Povestea cărții de povești</i> ,		după Silvia Kerim (Lectură)	64
după Emilia Căldăraru (Lectură)	25	<i>Colinde</i>	66
UNITATEA II: PRIETENIA		UNITATEA IV: PERSONALITĂȚI	
<i>Vreau să fii prietenul meu!</i> , după Ovidiu Zotta ...	26	ȘI EVENIMENTE	
Descrierea unei persoane.....	29	<i>Cine a inventat stiloul?</i>	68
<i>Prietenii cântăreți</i> , după Simion Garin.....	30	Prezentarea unei activități. Descrierea	
Cererea simplă familiară, cererea politicoasă.....	33	unui obiect.....	71
<i>Iepurașul și Luna</i> , după Florea Țuiu	34	<i>Poveste despre Eminescu</i> , după o legendă	
Inițierea unui schimb verbal	37	populară	72
<i>Grădina tăinuită</i> , după Frances Hodgson Burnett..	38	Transformarea unui dialog în povestire și invers.....	75
Afișul. Fluturașul.....	41	<i>Copilul cu mâini de aur</i> , după o legendă populară...	76
Recapitulare	42	Oferirea de informații	79
Evaluare	43	Recapitulare. Evaluare	80
<i>Șoricelul de țară și șoricelul de oraș</i> ,		<i>Așa m-a trimis pe mine țara</i> ,	
după Esop (Lectură)	44	după Crina Decusară-Bocșan (Lectură).....	81

UNITATEA V: COPIII IUBESC ANIMALELE

<i>Ce animal o fi?</i> , după Evgheni Cearușin	82
Cuvinte care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii (Substantivul)	85
<i>Heidi</i> , după Johanna Spyri	86
Intuirea numărului și a genului substantivului	89
<i>Ariciul și iepurele</i> , după Lev Tolstoi	90
Cuvinte care arată însușiri ale ființelor, lucrurilor, fenomenelor naturii (Adjectivul – recunoaștere și locul lui în propoziție)	93
Recapitulare	94
Evaluare	95
<i>Întrebări</i> , de Daniela Crăsnaru (Lectură)	96

UNITATEA VI: PRIMĂVARA

<i>Mama mea</i> , după Anna Sewell, <i>Black Beauty</i>	98
Pronumele personal (recunoaștere, forme)	101
<i>Primăvara</i> , de George Topârceanu	102
Pronumele personal	105
<i>Bucuriile primăverii</i> , după <i>Cel din urmă basm</i> , de Ionel Teodoreanu	106
Cuvinte care arată acțiunea, starea, existența (Verbul)	109

<i>Zi de primăvară</i> , după Titel Constantinescu	110
Verbul	113
Recapitulare	114
Evaluare	115
<i>Copiii din crâng</i> , după Konstantin Dimitrievici Ușinski (Lectură)	116

UNITATEA VII: VARA

<i>Cățelul și furnica</i> , de Constantin Scripcă	118
Formularea unei păreri despre povești și personajele acestora	121
<i>Darurile Vrăjitorului din Oz</i> , după L. Frank Baum, <i>Vrăjitorul din Oz</i>	122
Proiect – <i>Copilăria, cel mai frumos basm</i>	125
<i>Scrisoare</i> , de Ana Blandiana	126
Cartea poștală și e-mailul	129
Recapitulare finală	130
Evaluare finală	135
Recomandări de lectură	136

Ghid de utilizare a manualului

Acest manual este structurat în unități de învățare, fiecare cuprinzând lecții de predare și de învățare, finalizate cu recapitulare și evaluare continuă.

Iată cum arată manualul tău:

Varianta tipărită

Simboluri
folosite
în varianta
digitală

Rezolvă

Privește

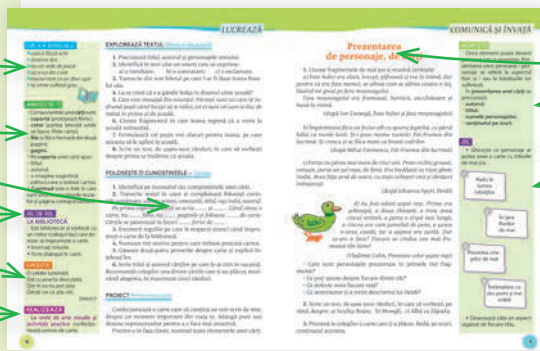
Vizionează

Unitatea de învățare, competențe vizate
Ilustrație reprezentativă
Informații despre autor
Explicarea cuvintelor necunoscute

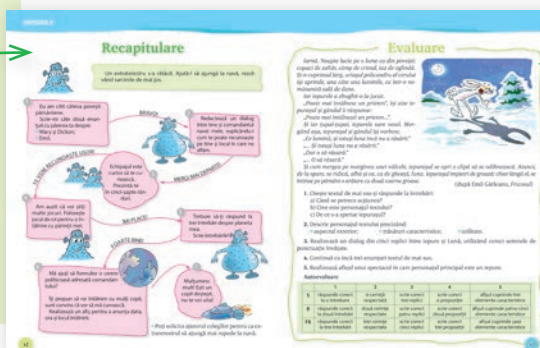
Întrebări care ajută la înțelegerea textului
Metode de învățare și evaluare
Inițierea unui dialog pornind de la întrebare

Explicarea unor expresii din text
Recapitularea cunoștințelor din clasa a II-a
Joc de rol
Ghicitoare
Activitate practică

Dobândirea de noi cunoștințe
Jocuri

Pagină de recapitulare

Pagină de evaluare

Competențe generale și specifice conform Programei școlare

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE

1.1. Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil	3.1. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare
1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare	3.2. Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit
1.3. Sesizarea unor regularități ale limbii prin raportare la mesaje audiate	3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/ personajele acesteia
1.4. Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare	3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia
1.5. Manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat	3.5. Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit
2.1. Descrierea unui obiect/ unei ființe din universul apropiat pe baza unui plan simplu	3.6. Aprecierea valorii cărților
2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului	4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând; de ortografie și de punctuație în redactarea de text
2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup	4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal
2.4. Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme	4.3. Realizarea unei scurte descrieri a unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin
2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog	4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite
	4.5. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei

Prima zi de școală

după Eugenia Popa-Cohuț

AFLĂ DESPRE AUTOR

Eugenia Popa-Cohuț s-a născut în 1927, la Panciu. A scris poezii, piese de teatru, povestiri și romane pentru copii, obținând numeroase premii literare.

A făcut parte și ca medic din viața celor mici.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- Povestea unui om de zăpadă
- Mama
- Băiatul și leii cei triști
- Am să fiu pasăre
- Moartea leului Rank

VOCABULAR

- **a cerceta** – a observa
- **emoție** – fior
- **a îndruma** – a orienta, a sfătui

Pentru Ioana, prima zi de școală a început dimineața devreme. Cum a făcut ochi, a și sărit din pat. A cercetat casa, umblând în vârful picioarelor. Fratele ei, Dan, dormea dus. Ei i-a fost ușor să se trezească. Împrumutase somnul bunicilor: se culca devreme și se trezea în zori. Treaba asta este foarte bună pentru un școlar.

Se spală pe față, să dispară orice urmă de somn, apoi mănâncă. Îmbrăcatul durează câteva secunde, deoarece are hainele pregătite de cu seara. Se mișcă încet ca să nu-l trezească pe Dan. *Și el dormise cu grijă? Nu, el este deja în clasa a treia. Nu mai are emoții.* Ea acum începe școala.

Îi pare rău că nu știe să scrie; i-ar fi lăsat un bilet:

Iartă-mă, Dane, că am plecat fără să te mai aștept! M-am temut să nu întârzii la școală.

Îi va spune când se vor întâlni, mai târziu.

Iese din casă cu grijă, pentru că pantofiorii ei, cumpărați anume pentru această zi, scârțâie. Pleacă nerăbdătoare și emoționată spre școală. În dreptul parcului i se alătură Haiduc, un câine pe care și-l făcuse prieten pe timpul verii. Ioana îi dă din

biscuiții ei preferați pe care îi primea de la bunica. Îi spune planul și el o ajută să descopere drumul până la școală.

— Stai cuminte! strigă ea, când el își pune labele pe rochița ei nouă. Nu-mi arde de joacă astăzi! Am treabă!

Pe stradă nu se vede niciun copil care să se îndrepte spre școală. Foarte bine! Ea va păși prima pe poarta școlii.

O bătrână o vede și, zâmbind, o întreabă:

— Nu-i prea devreme pentru școală, pușor?

— Niciodată nu-i devreme pentru școală, răspunde Ioana.

În curtea școlii, zidurile o întâmpină tăcute. Doar ferestrele întreabă: *Ce cauți aici? Cum ce cauți? De astăzi, sunt și eu elevă!* răspunde fetița.

Încep să apară copiii. Intră pe poartă veseli, fără griji, îmbrăcați frumos, ca scoși din cutie. Par niște fluturi. Mersul le este ca un zbor ușor. Nimeni nu râde de faptul că sunt însoțiți de părinți, chiar și de bunici. *Așa se vine în prima zi de școală, își spune ea cu părere de rău. Părinții sunt cei care îți îndrumă pașii când începi să te ridici, tot ei sunt cei care te duc de mână în prima zi de școală.* Ioana își simte sufletul greu pentru această fugă a ei spre școală.

Era bine dacă nu se grăbea. Avea timp destul să-i aștepte și pe Dan, și pe mama. Simte o atingere cunoscută. Întorcându-se, îi vede stând în spatele ei pe cei doi.

— Mamă! Mamă! strigă Ioana, aruncându-se în brațele ei. Când ai venit?

— Am fost tot timpul în spatele tău! Cum să te las singură? îi răspunde mama. Uite-l și pe fratele tău!

Acum, școala poate să înceapă.

Tu cum te-ai simțit în prima zi de școală?

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Unde vrea să meargă Ioana?
2. De ce nu-l așteaptă pe Dan?
3. Cum s-a pregătit fetița pentru această zi?
4. De ce se teme ea?
5. Cine o întâmpină la școală?
6. Ce regretă Ioana?
7. Când se întâlnește cu mama și cu fratele ei?
8. Crezi că Dan mai are emoții în prima zi de școală? De ce?

ÎNVĂȚĂ ALTFEL

EXPLOZIA STELARĂ

Vă împărțiți în cinci grupe. Un reprezentant al grupei extrage una dintre cele cinci stele pe care scrie: Cine? / Ce? / Unde? / Când? / De ce?

În grupă se formulează întrebări conform stelei așe. (Ex.: *Cine este Dan?*)

Colegii din celelalte grupe răspund la întrebări.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- cum a făcut ochi
- doarme dus
- nu-mi arde de joacă
- ca scoși din cutie
- mersul este ca un zbor ușor
- își simte sufletul greu

AMINTEȘTE-ȚI

- Componentele unei cărți sunt:
  - copertă (protejează filele);
  - cotor (partea laterală unde se lipesc filele cărții);
  - file (o filă e formată din două pagini);
  - pagini.
- Pe coperta unei cărți apar:
  - titlul;
  - autorul;
  - o imagine sugestivă;
  - editura care a realizat cartea.
- Cuprinsul este o listă în care sunt enumerate titlurile textelor și pagina corespunzătoare.

JOC DE ROL

LA BIBLIOTECĂ

Ești bibliotecar și vorbești cu un cititor (colegul tău) care doarește să împrumute o carte.

- Inversați rolurile.
- Scrie dialogul în caiet.

GHICEȘTE

O cetate luminată
Stă cu poarta descuiată,
Dar în ea nu pot pași
Decât cei ce știu citi.

(cartea)

REALIZEAZĂ

La orele de arte vizuale și activități practice confecționează semne de carte.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Prima zi de școală*

1. Precizează titlul, autorul și personajele textului.
2. Identifică în text câte un enunț care să exprime:
  - a) o întrebare;
  - b) o constatare;
  - c) o exclamare.
3. Transcrie din text biletul pe care l-ar fi lăsat Ioana fratelui său.
4. La ce crezi că s-a gândit fetița în drumul către școală?
5. Care este mesajul din enunțul: *Părinții sunt cei care îți îndrumă pașii când începi să te ridici, tot ei sunt cei care te duc de mână în prima zi de școală.*
6. Citește fragmentul în care Ioana regretă că a venit la școală neînsoțită.
7. Formulează cel puțin trei sfaturi pentru Ioana, pe care aceasta să le aplice la școală.
8. Scrie un text, de șapte-zece rânduri, în care să vorbești despre prima ta întâlnire cu școala.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Cartea*

1. Identifică pe manualul tău componentele unei cărți.
2. Transcrie textul în caiet și completează folosind cuvintele următoare: *uscate, semne, umezeală, titlul, rup, îndoii, autorul.*
Pe prima copertă a cărții se scriu ..... și ..... . Când citesc o carte, nu ..... foile, nu ..... paginile și folosesc ..... de carte. Cărțile se păstrează în locuri ..... ferite de ..... .
3. Enumeră regulile pe care le respecti atunci când împrumuți o carte de la bibliotecă.
4. Numește trei motive pentru care trebuie prețuită cartea.
5. Găsește două-patru proverbe despre carte și explică înțelesul lor.
6. Scrie titlul și autorul cărților pe care le-ai citit în vacanță. Recomandă colegilor una dintre cărțile care ți-au plăcut, motivând alegerea, în maximum cinci rânduri.

PROIECT *Prima mea carte*

Confecționează o carte care să conțină un text scris de tine, despre un moment important din viața ta. Adaugă poze sau desene reprezentative pentru a o face mai atractivă.

Prezintă-o în fața clasei, numind toate elementele unei cărți.

Prezentarea de personaje, de cărți

1. Citește fragmentele de mai jos și rezolvă cerințele:

a) *Fata babei era slută, leneșă, tâfnoasă și rea la inimă; dar pentru că era fata mamei, se alinta cum se alinta cioara-n laț, lăsând tot greul pe fata moșneagului.*

Fata moșneagului era frumoasă, harnică, ascultătoare și bună la inimă.

(după Ion Creangă, *Fata babei și fata moșneagului*)

b) *Împărăteasa făcu un fecior alb ca spuma laptelui, cu părul bălai ca razele lunii. Și-i puse mama numele: Făt-Frumos din lacrimă. Și crescă și se făcu mare ca brazii codrilor.*

(după Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din lacrimă*)

c) *Fetița nu părea mai mare de cinci ani. Peste rochia groasă, cenușie, purta un șal roșu, de lână. Era încălțată cu niște ghete înalte. Avea fața arsă de soare, cu niște ochișori vioi și obrăjori îmbujorați.*

(după Johanna Spyri, *Heidi*)

d) *Au fost odată șapte rațe. Prima era șchioapă, a doua chioară; a treia avea ciocul strâmb, a patra o aripă mai lungă, a cincea era cam jumulită de pene, a șasea n-avea coadă, iar a șaptea era surdă. Dar ce-are a face? Fiecare se credea cea mai frumoasă din lume!*

(Vladimir Colin, *Povestea celor șapte rațe*)

• Care sunt personajele prezentate în primele trei fragmente?

- Ce poți spune despre fiecare dintre ele?
- Ce defecte avea fiecare rață?
- Ce sentimente ți-a trezit descrierea lui Heidi?

2. Scrie un text, de șase-zece rânduri, în care să vorbești, pe rând, despre: a) Scufița Roșie; b) Mowgli; c) Albă-ca-Zăpada.

3. Prezintă-le colegilor o carte care ți-a plăcut. Redă, pe scurt, conținutul acesteia.

ACUM ȘTII

Orice element poate deveni personaj într-o povestire. Prezentarea unor persoane / personaje se referă la aspectul fizic și / sau la trăsăturile lor sufletești.

În prezentarea unei cărți se precizează:

- autorul;
- titlul;
- numele personajelor;
- conținutul pe scurt.

JOC

• Ghicește ce personaje ar putea avea o carte cu titlurile de mai jos:

1 Radu în lumea roboților

2 În țara florilor de mai

3 Povestea cireselor de mai

4 Întâmplare cu doi pomi și trei vrăbii

• Desenează câte un aspect sugerat de fiecare titlu.

Toamna în pădure

după Mihai Stoian

AFLĂ DESPRE AUTOR

Mihai Stoian (1927-2005) a lucrat ca redactor la reviste pentru copii (*Licurici, Pogonici*), scriind pentru aceștia:

- *Mică e vacanța mare*
- *Înțepătura*
- *Povești de la fereastra mea*

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *HA – RA – BA – BU – RICI*
- *Eu, Tică și alții...*
- *Găinușa de aur*
- *Cum a plesnit bostanul de prea mult râs*

VOCABULAR

- **încercănat** – cu ochii obosiți
- **a poposi** – a se opri, a sta
- **a se zbengui** – a se juca
- **fire** – natură
- **nestingherită** – nederanjată
- **orizont** – zare
- **leit** – la fel

Când a băgat de seamă că prima frunză veștedă a căzut din copacul pe care l-a încălzit toată vara, soarele a lăsat să-i pice o lacrimă din ochiul **încercănat**. De atunci, nenumărate frunze au căzut la pământ, formând un covor multicolor, care foșnea la atingere.

Fluturii au bătut pentru ultima oară din aripi și, doborâți de vremea care se răcea, **au poposit**, apoi, pe pământ, fără suflare.

Sunt atâtea culori în pădure! Totuși, viețuitoarele nu se bucură de ele, ci, din contră, încep să-și facă griji mai multe decât astă-vară.

Furnica, ocupată cu munca din zori și până-n noapte, pitită sub o ciupercă pentru a se adăposti de picăturile reci ale ploii, se minunează:

— Cum, a și trecut un an?

Pentru iepure, acesta-i un prilej de bucurie; toamna anunță apropierea iernii pe care el o așteaptă, deoarece se poate **zbengui** prin zăpadă în nopțile cu lună, fără să fie ținta vânătorilor. Acum însă, tunetul care anunță venirea ploii îl sperie, amintindu-i de bubuitul puștii vânătorului.

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. De ce s-a întristat soarele?
2. Cum au reacționat viețuitoarele la venirea toamnei?
3. Ce schimbări din natură l-au impresionat pe fiecare?
4. De ce este asemănată natura cu o uriașă vulpe roșcată?
5. Din ce cauză a dispărut curcubeul?
6. Pentru ce se pregăteau păsările?
7. Ce înseamnă toamna pentru tine?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

ȘTIU. VREAU SĂ ȘTIU. AM ÎNVĂȚAT.

Completează primele două rubrici din tabel cu ceea ce știi despre toamnă și ce ți-ai dori să afli despre aceasta.

Știu	Vreau să știu	Am învățat
• este un anotimp • •	• • •	• • •

La sfârșitul activității completează ultima rubrică.

RĂSPUNDE. ARUNCĂ. INTEROGHEAZĂ.

Folosiți o minge. Cel care o aruncă adresează o întrebare, în legătură cu textul studiat, celui care o prinde. Acesta răspunde, apoi aruncă mingea altui copil, adresându-i altă întrebare.

Albinele sunt nemulțumite și îngrijorate. Zumzăie în stup pentru că li se pare că nu au fost destul de harnice și n-au strâns suficientă miere ca să aibă cu ce se hrăni până la anul. Au o nouă grijă: florile și-au închis pleoapele catifelate și nu mai au de unde să culeagă polenul dulce și auriu.

Vulpea e în culmea fericirii. Noua **fire** pare o uriașă vulpe roșcată, gata să-i păcălească pe toți. De acum, nu mai trebuie să se strecoare ca să nu fie zărită de ceilalți.

Lupul, dimpotrivă, crede că natura ține cu el și s-a îmbrăcat în haine cenușii ca să îi semene **leit**. Râde la cer, fiindcă și acesta a îmbrăcat pentru vremea răcoroasă cojocul lui.

Cântărețele pădurii au constatat că frunzele care le protejau cuiburile au căzut și ploaia pătrunde **nestingherită** în cuiburile lor, udându-le culcușul. Acum, acesta nu mai este moale și călduros, cum a fost toată vara, ci, peste noapte, a devenit rece și neprimitor. Ce bine că puii au crescut și nu mai sunt așa sensibili! Acum pot zbura și își procură singuri hrana. Privindu-i, mamele înțeleg că, deși iubesc pădurea, trebuie să o părăsească pentru o vreme și să se mute în țările calde, pentru a se apăra de iarna care se apropie.

Iată, deodată, peste pădure se arată un fluture neobișnuit de mare. Mai sunt fluturi atât de târziu? Nu! E un curcubeu întârziat. A cuprins zarea cu aripile lui multicolore. Tremură din aripi o singură dată, apoi, ca și cum polenul i s-ar fi scuturat de tot, se face nevăzut după dealul tot mai galben.

Peste **orizont** s-au arătat berzele albe, curate ca lacrima, parcă s-ar fi îmbăiat cu o clipă înainte, iar acum nu fac altceva decât să-și scuture aripile...

Plouă din nou. Așa-i toamna!

Tu cu ce sentimente întâmpini toamna?

EXPLICĂ EXPRESIILE

- a băgat de seamă
- au bătut pentru ultima oară din aripi
- au poposit fără suflare
- florile și-au închis pleoapele catifelate
- noua fire pare o uriașă vulpe roșcată
- berzele albe, curate ca lacrima

AMINTEȘTE-ȚI

- **propoziția** – o comunicare spusă sau scrisă
- la **sfârșitul unei propoziții** se poate scrie:
  - **punct** (.) când se comunică informații;
  - **semnul întrebării** (?) când se solicită informații;
  - **semnul exclamării** (!) când se exprimă un îndemn, un sfat, o mirare, o urare, o poruncă.
- **propoziția** poate fi:

- **simplă**: lepurele aleargă.
- **dezvoltată**: lepurele speriat aleargă în pădure.

PORTOFOLIUL

Realizează o fișă în care să prezinți, prin text sau desen, ocupațiile membrilor familiei tale în anotimpul toamna. Împreună cu ceilalți colegi, alegeți cea mai interesantă lucrare. Argumentați.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Toamna în pădure*

1. Citește textul în gând, apoi în lanț, împreună cu ceilalți colegi.
2. Care sunt semnele toamnei prezentate în text?
3. Împarte textul în fragmente logice. Citește fiecare fragment, apoi povestește-l oral. Exprimă, printr-un enunț, conținutul fiecărui fragment.
4. Personajelor textului li s-au atribuit însușiri omenești. Care sunt acestea? (Ex.: *Soarele a lăsat să-i pice o lacrimă.*)
5. Imaginează-ți că ești într-un stup. Realizează un dialog, de opt-zece rânduri, între albinele îngrijorate de apropierea iernii.
6. Formulează propoziții în care cuvântul „fire” să aibă înțelesuri diferite.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Propoziția*

1. Alcătuieste câte o propoziție despre toamnă formată din: a) trei cuvinte; b) patru cuvinte; c) cinci cuvinte.
2. Spune câte trei enunțuri care au la sfârșit: a) punct; b) semnul întrebării; c) semnul exclamării.
3. Scrie, din textul *Toamna în pădure*, câte două propoziții care au la sfârșit punct, semnul întrebării, semnul exclamării.
4. Formulează întrebări pentru răspunsurile următoare:
  - a) Vântul leagănă ușor frunzele arămii.
  - b) Stropii reci de ploaie se izbesc de geam.
  - c) Gospodarii adună roadele câmpului.
5. Citește propozițiile de mai jos și alege ce exprimă fiecare:

a) Să o ascuți pe bunica!	• o urare;
b) La revedere, Matei!	• o poruncă;
c) Maria, hai la joacă!	• o rugămintă;
d) Te rog să mă ajuți!	• o strigare;
e) La mulți ani, mamă!	• o mirare;
f) Ce mare ai crescut!	• un salut;
	• o exclamare.
6. Transformă propozițiile de mai jos în propoziții dezvoltate:

a) Cad frunzele.	d) Berzele pleacă.
b) Vine ploaia!	e) Cățelul latră.
c) Bate vântul?	f) Maria desenează.

Descrierea unor ființe, obiecte, fenomene din universul apropiat

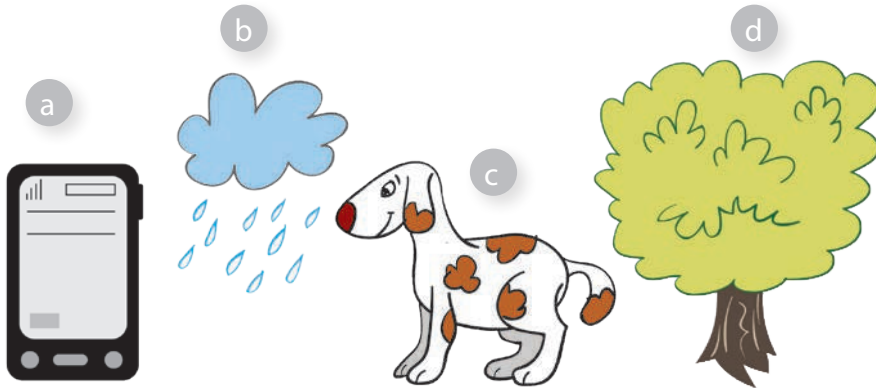
1. Citește textele de mai jos. Selectează aspectele caracteristice fiecărei descrieri, apoi explică legătura omului cu fiecare element prezentat.

<p>Trandafirul este o floare cu tulpina acoperită de mulți spini tăioși. Petalele sale pot fi de culoare albă, galbenă, roșie, până la violet-închis. Are un miros plăcut și poate ajunge la 1 metru înălțime.</p>	<p>Frigiderul este un aparat pentru producerea și menținerea frigului. Are un spațiu izolat termic, răcit de o instalație specială. Este dotat cu rafturi pe care se așază produsele alimentare.</p>	<p>Marea este o creștere urmată de o coborâre a nivelului mării, datorată forței de atracție combinate a Lunii și Soarelui. Se petrece zilnic și are o durată de aproximativ 12 ore.</p>
---	---	---

2. Realizează, în scris, o descriere pentru: *albină, pantofi, creion*, pe baza întrebărilor:

- Ce este?
- Cum arată?
- Ce utilitate are?

3. Prezintă, în patru-șase enunțuri, fiecare ilustrație de mai jos.

4. Descrie animalul preferat folosindu-te de întrebările:

- Ce animal este?
- Ce înfățișare are?
- Unde trăiește?
- Cu ce se hrănește?

5. Pe baza planului de mai jos, descrie o ploaie de toamnă.

- întunecarea cerului;
- adăpostirea vietăților;
- dezlănțuirea ploii;
- încetarea ploii.

6. Folosind expresii frumoase, descrie pădurea în anotimpul toamna.

ACUM ȘTIU

Descrierea unei ființe, a unui obiect sau fenomen cuprinde:

- elemente componente specifice;
- culoare, dimensiuni, formă (după caz);
- utilitatea lui în viața omului.

JOC DE ROL

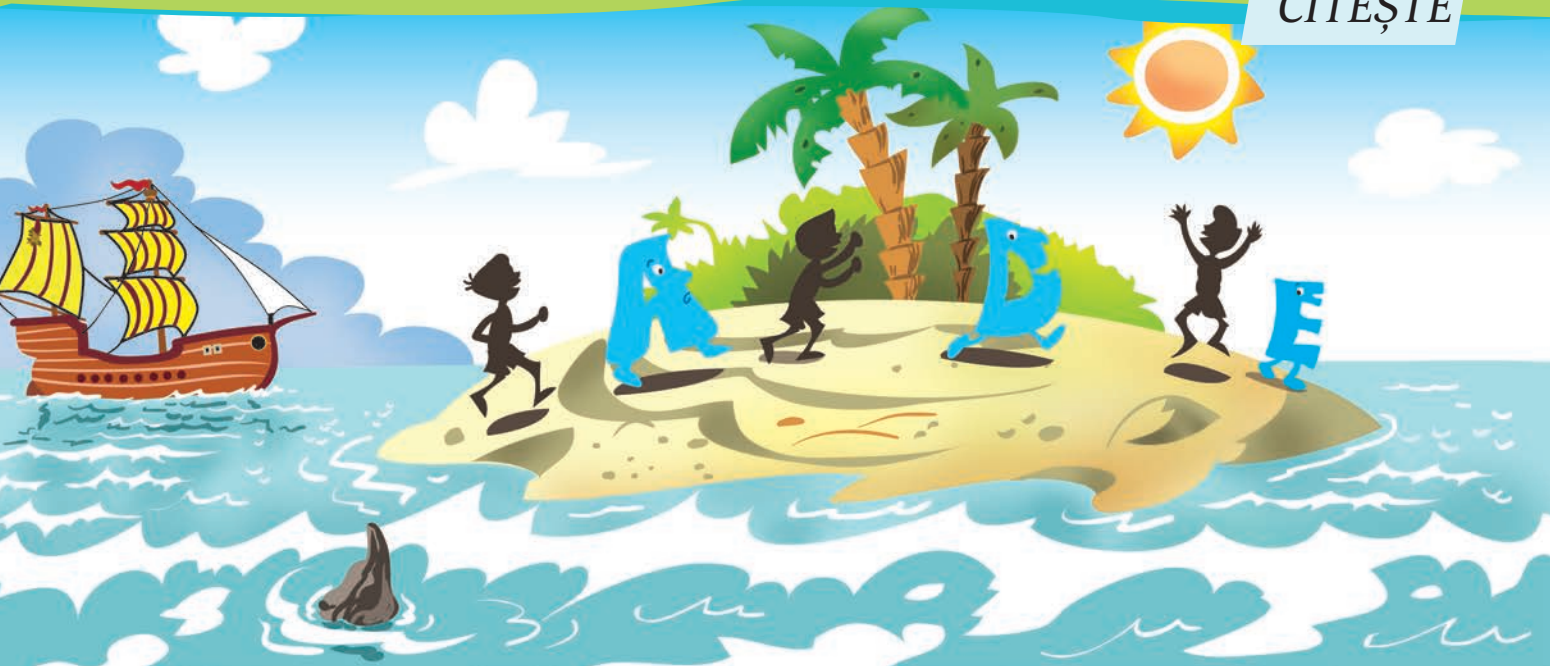
VÂNZĂTORUL ISTEȚ

Mergi la magazin și descrie ceea ce vrei să cumperi, fără a-i spune numele în fața vânzătorului (colegul tău). Acesta, isteț fiind, îți va oferi ce ai cerut, dacă ai făcut o prezentare bună.

GHICEȘTE

Are blana mătăsoasă.
Și lăbuțe cu gheruțe.
Toarce-întruna, ghem rotește
Și pe șoareci îi pândeste.

(p)isid

Insula copiilor care mănâncă litere

după Sonia Larian

AFLĂ DESPRE AUTOR

Sonia Larian (1931-2003) a scris povestiri și romane atrăgătoare pentru copii.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- Ghiduş Arcăduş
- Băieţuşul din stele
- Cutia din sticlă
- Continentul colorat

VOCABULAR

- **a debarca** – a coborî pe mal de pe o navă
- **lunetă** – instrument care ajută la observarea obiectelor depărtate
- **mirodenii** – condimente
- **întortocheat** – încâlcit, încurcat
- **descompletat** – incomplet

Lângă Țara copiilor care merg la școală, în Marea de cerneală, se află *Insula copiilor care mănâncă litere*.

Demult, aici locuiau oameni care se hrăneau cu pești, ouă, ierburi sălbatice, toate de culoare albastră, fiindcă le pescuiau din apele „Mării de cerneală”.

Copiii lor credeau că pot mânca doar alimente de culoare albastră.

Odată, s-a oprit la țărmul insulei o corabie cu litere albastre ieșite din povești, care se îndreptau către „Țara literelor colorate”. Se rătăciseră și doreau să-și refacă rezerva de apă înainte de a pleca iar la drum, spre suratele lor de alte culori.

Literele **debarcaseră** și priveau în jur, curioase. **P**, înarmat cu o **lunetă**, cerceta locurile în speranța că-i va zări pe locuitori. El văzu, ascunși după copaci, mulți copii care îi studiau cu priviri curioase și în tăcere pe musafirii nepoftiți. Nu înțelegeau cum pot exista ființe albastre și pe pământ, nu doar în apă, cum știau ei.

— Sunt albastre, spuse un copil.

— Sigur sunt bune de mâncat! Haideți să le mâncăm! îndemnară alții.

Copiii ieșiră din ascunzătoare și se repeziră asupra literelor: unii mâncau literele crude ca pe ierburile culese din mare, alții le frigeau sau le fierbeau, așa cum îi văzuseră pe părinții lor, și presărau peste ele **mirodenii**, înainte de a le înghiți. Erau foarte gustoase!

— Hai să fugim! strigau literele care scăpaseră. Copiii aceștia sunt sălbatici!

Un **A** de tipar, curajos, zise:

— Așteptați! Vreau să vorbesc puțin cu ei. Mănâncă litere doar pentru că nu știu că suntem mai de folos la citit. Se pare că nu le-a spus nimeni acest lucru până acum. Voi încerca eu să o fac!

— Mare curaj, spuse un **M**, bine așezat pe picioare. Ai grijă, totuși, s-ar putea s-o sfârșești rău!

Îndrăznețul **H** le spuse copiilor:

— Hei, copii, chiar dacă suntem albastre, ar fi bine să ne citiți. Veți fi mai câștigați prin ceea ce veți afla decât dacă ne mâncați. Dacă dispărem, nu mai înțelegeți nimic din cuvinte și nici nu veți învăța lucruri interesante.

— Stați mai aproape să vă povestim ce locuri frumoase am văzut în drumul nostru, îi îndemnă un **S**, înțelept și sfătos. Ia începe tu povestea, frate **C**.

I se alătură și un **T**, care avea talent la povestit.

Atrași de frumusețea poveștii, copiii s-au așezat roată în jurul literelor, ascultând atent. Au aflat că rostul literelor pe lume nu este să fie mâncate, indiferent ce culoare au, ci trebuie respectate de toți oamenii.

Uneori, însă, vreun copil mai mânca, pe ascuns, câte o literă dintr-un cuvânt **întortocheat**.

— Dar asta a fost demult! protestă un **X**. Pe „Insula copiilor care mănâncă litere” nu mai există niciun cuvânt **descompletat**, iar copiii știu că literele nu sunt bune de mâncat.

— Și, dacă acolo toate literele sunt respectate de copii, înseamnă că așa fac toți elevii din lume, admise **Z**.

Tu cum respecti literele?

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Unde se află „Insula copiilor care mănâncă litere”?
2. Cu ce se hrăneau locuitorii ei?
3. De ce au debarcat literele pe insulă?
4. Cum s-au comportat copiii cu acestea?
5. De ce mănâncă litere copiii din poveste?
6. Ce au făcut literele pentru a scăpa cu viață?
7. Tu cunoști copii care mănâncă litere? Ce sfat le dai?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

PĂLĂRIILE GÂNDITOARE

Clasa este împărțită în șase grupe.

POVESTITORII: Povestesc conținutul textului în lanț.

MORALIȘTII: Ce părere ai de...?

CREATORII: Ce credeți că s-a întâmplat cu literele după ce au părăsit insula?

CRITICII: Cum apreciați comportamentul copiilor?

GÂNDITORII: Voi ce metodă de îmblânzire a copiilor ați folosi?

MODERATORII: Conduc discuția dintre celelalte pălării, cer părerea, fac aprecieri.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- ierburi sălbatice
- musafiri nepoftiți
- s-au așezat roată
- cuvânt întortocheat
- cuvânt descompletat

AMINTEȘTE-ȚI

- **textul** – mai multe propoziții legate prin înțeleș.
- **Când povestești un text:**
  - **respectă** ordinea întâmplărilor petrecute;
  - **transformi** vorbirea directă (cuvintele rostite de personaj);
  - **eviți** repetarea unor cuvinte;
  - ai în vedere faptul că **vorbești despre acțiuni care s-au întâmplat în trecut.**

REALIZEAZĂ

La orele de arte vizuale și activități practice însuflețește literele care alcătuiesc numele tău.

Model:

PORTOFOLIU

Realizează o fișă cu ghicitori despre litere.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Insula copiilor care mănâncă litere*

1. Precizează titlul, autorul și personajele textului.
2. Citește textul pe roluri, împreună cu ceilalți colegi.
3. Cum crezi că au ieșit literele din cartea de povești?
4. Povestește oral lectura, renunțând la dialog.
5. Împarte textul în fragmente logice. Scrie ideile principale.
6. Imaginează-ți că ești una dintre literele care au debarcat pe insulă. Povestește ce ai văzut acolo.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Textul. Povestirea orală*

1. Numerotează propozițiile respectând ordinea acțiunilor. Transcrie textul obținut și găsește-i un titlu potrivit:
  - Animalele s-au retras în adăposturile lor călduroase.
  - Zilele sunt din ce în ce mai scurte și mai reci.
  - De acolo arareori scot nasul afară.
  - În curând, se vor mândri cu altele albe și strălucitoare.
  - Copacii și-au dezbrăcat hainele foșnitoare.
  - Toamna se apropie de sfârșit.
  - Vântul bate tot mai puternic și plouă mai des.
2. Identifică povestea din care face parte fiecare imagine. Povestește-o oral sau audiaz-o.

3. Scrie un scurt text despre un oraș al viitorului, referindu-te la:
  - viața oamenilor;
  - mijloacele de deplasare;
  - aspectul clădirilor.
 Alege apoi un titlu potrivit.

4. Continuă textul: *O întâmplare amuzantă*
Împreună cu părinții am plecat la pădure să culegem fragi.
După ce am mâncat pe săturate, ne-am așezat pe iarbă să ne odihnim.
Deodată...

Relatarea unei acțiuni, a unei întâmplări

1. Privește imaginile de mai jos și răspunde la întrebări:

- Unde se duce Andrei?
- Ce zărește băiatul în iarba uscată?
- De ce nu poate puiul să zboare?
- Cum este ajutat puiul de către băiat?
- Când eliberează Andrei pasărea?

2. Amintește-ți o întâmplare reală amuzantă. Povestește-o în scris.

3. Urmărește un episod dintr-un:

- desen animat; b) film mut; c) montaj de imagini.

Relatează-le colegilor ceea ce ai văzut.

4. Ilustrează o întâmplare trăită sau imaginată, cu ajutorul a opt-zece casete desenate.

5. Redactează un text, de cel mult cincisprezece rânduri, în care să prezinți o întâmplare fantastică.

6. Scrie un text, de cinci-opt rânduri, în care să îți imaginezi o călătorie în Cosmos.

7. Relatează modul de desfășurare al unui:

- meci de fotbal;
- joc cunoscut;
- concurs.

ACUM ȘTII

În redactarea unui text:

- te exprimi clar și corect;
- eviți repetarea unor cuvinte;
- folosești expresii și cuvinte frumoase;
- utilizezi corect semnele de punctuație;
- scrii corect și îngrijit;
- așezi corespunzător textul în pagină.

CONCURS

- Inițiază un concurs de povestire a unei întâmplări sugerate de o imagine observată în clasă.

Câștigă cel care povestește o întâmplare deosebită.

- Relatează o întâmplare pe baza imaginii de mai sus.

Citiți textele în clasă și alegeți cea mai inspirată creație.

Să citim ilustrațiile

VOCABULAR

- **a fi de folos** – a ajuta
- **a (se) înșela** – a (se) amăgi, a greși
- **ilustrație** – poză, imagine
- **a înșfăca** – a apuca brusc, a înhăța
- **inutil** – nefolositor
- **detaliu** – amănunt
- **personaj** – erou

Găsește un titlu potrivit poveștii de mai jos, sugerat de ilustrație.

Când a împlinit șase ani, Răducu a primit de la bunicul său o carte de povești, foarte frumos ilustrată. Când a primit-o, copilul s-a bucurat, dar, peste puțin timp, și-a dat seama că darul oferit cu atâta bucurie de bunic nu-i este de niciun **folos**.

Băiatul i-a spus, întristat:

— Mulțumesc, bunicule! Să nu crezi că sunt nerecunoscător pentru darul pe care mi l-ai adus sau că vreau să te chinui. Va trebui însă să-mi citești povestea scrisă în carte, ca să aflu ce s-a întâmplat cu puii care sunt desenați pe coperta ei.

— Te **înșeli**, băiete! Poți afla singur povestea dacă citești atent **ilustrațiile**.

— Cum să le citim dacă nu au litere? s-a mirat copilul.

— Nu te grăbi, Răducule! Ilustrația cuprinde o poveste întreagă. Privește cu atenție: fiecare imagine ascunde gânduri multe, scrise, însă, cu pensula.

— Nu înțeleg ce spui, îmi pare rău! s-a supărat copilul. Probabil că te-ai grăbit cu acest dar, bunicule!

— Nici vorbă! Vino lângă mine și uită-te! l-a încurajat bunicul. Vezi? Aici sunt cinci puișori. Privește atent! Ei nu ciugulesc toți la fel. Doi dintre ei sunt atenți la ceva. Poate la mama

lor, care și-a ridicat capul și ascultă cu atenție. Nu ți se pare că a simțit că se apropie pericolul: vreun vultur sau vreo vulpe? Uită-te cum urmărește cu ochii încordați mișcarea dușmanului!

— Ai dreptate, bunicule! Nu mă gândisem că pot obține atâtea informații dintr-un desen.

— Așteaptă, băiete, povestea nu se poate opri aici, căci ai vrea să știi cum s-a terminat. A mâncat vulpea puii? O fi uitat pictorul să completeze desenul arătând cum șireata a înșfăcat pușorii? Nu crezi că un asemenea desen ar fi inutil?

— De ce să fie inutil? a întrebat Răducu, mirat.

— Gândește-te bine! Ar permite mama să vină vulpea fără să se opună?

Cei doi n-au reușit să afle dacă vulpea a mâncat puii. Nu-i ușor! Cloșca ar fi făcut gălăgie, stăpânul i-ar fi sărit în ajutor. Astfel

vulpea ar fi trebuit să renunțe. Dar nici șireata vulpe nu s-ar fi apropiat de pui decât pe furiș, ca să nu fie văzută de cloșcă.

— Ce titlu ai da poveștii, nepoate? Cine crezi că a câștigat: vulpea sau cloșca?

— Este greu de ales un titlu potrivit, mă mai gândesc! a răspuns Răducu.

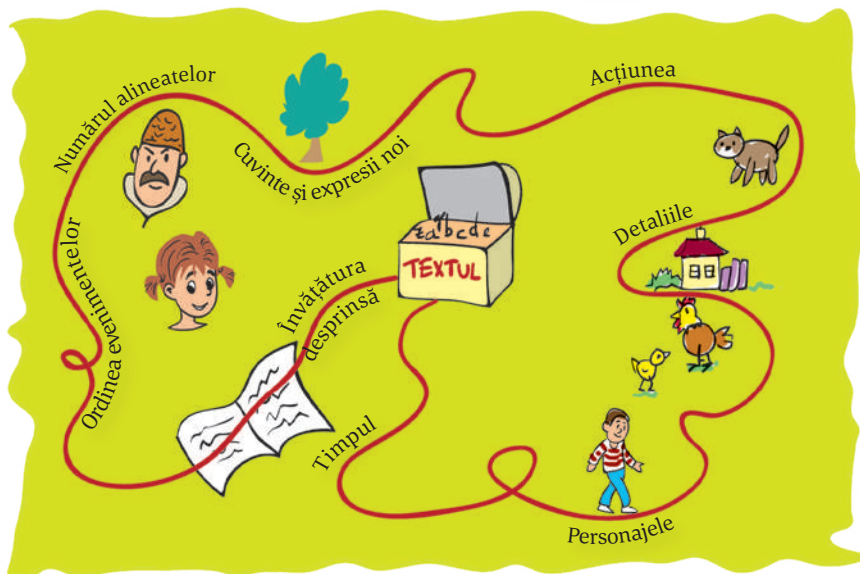
— Măine vom citi și alte istorii ilustrate. Nu te grăbi! Privește atent toate **detaliile** din imagine, pentru a afla ce spun **personajele**.

— Este minunat să poți citi povești fără litere! s-a bucurat Răducu. Bunicule, lasă-mi cartea! I-o voi citi și Claudiei, sora mea, diseară. Ea este obosită după ce termină lecțiile și nu mai poate să citească.

— Vezi, orice carte se citește mai ușor când are ilustrații! l-a încurajat bunicul. De-acum îmi vei citi și mie când nu-mi găsesc ochelarii.

— Bineînțeles că te voi ajuta! i-a promis Răducu, mândru că acum poate citi.

1. Completează oral **HARTA TEXTULUI.**

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Ce dar i-a adus bunicul nepotului său?
2. De ce s-a întristat copilul?
3. Ce l-a sfătuit bunicul?
4. Cum a aflat Răducu povestea puilor?
5. Ce titlu s-ar potrivi poveștii?
6. Tu cum ai fi procedat în locul bunicului? Dar în locul lui Răducu?

Tu cum „citești” ilustrațiile unui text?

EXPLICĂ EXPRESIILE

- a citi ilustrațiile
- gânduri scrise cu pensula
- o imagine ascunde gânduri
- urmărește cu ochii încordați
- privește detaliile

AMINTEȘTE-ȚI

- **virgula:**
  - separă elementele unei enumerări;
  - desparte o adresare de restul comunicării;
  - desparte o explicație de restul propoziției;
  - desparte vorbirea directă de cea indirectă.
- **două puncte** se folosesc:
  - înaintea unei enumerări;
  - când urmează cuvintele unui vorbitor.
- **linia de dialog:**
  - marchează începutul vorbirii fiecărui participant la comunicare.

JOC

Privește imaginile de mai jos și citește ilustrațiile.

Scrive în caiet, apoi prezintă-le colegilor părerea ta.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Să citim ilustrațiile*

1. Povestește oral textul, pe baza întrebărilor.
2. Spune ordinea în care s-au întâmplat evenimentele:
  - a) Bunicul îl învață să descopere povestea cu ajutorul imaginilor.
  - b) Băiatul s-a întristat fiindcă nu știe să citească.
  - c) Nepotul este fericit că poate *citi* fără litere.
  - d) Răducu primește în dar de la bunicul său o carte frumos ilustrată.
3. Ce rol au ilustrațiile? Cui se adresează ele?
4. Cine realizează ilustrațiile unui text?
5. Redă, cu ajutorul imaginilor, conținutul ultimei cărți pe care ai citit-o.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Semne de punctuație*

1. Scrie enunțuri în care:
  - a) **virgula** desparte:
    - cuvinte dintr-o enumerare;
    - cuvintele vorbitorului de numele ascultătorului;
    - o explicație de restul propoziției.
  - b) **două puncte** sunt folosite:
    - înaintea unei enumerări;
    - înaintea cuvintelor unei persoane.
2. Completează, în caiet, casele cu semnele de punctuație potrivite:
  - Unde a rămas Dănuț întreabă mama
  - În parc răspunde Matei
  - Singur întreabă mirată mama
  - Cu Adrian Cornelia și Ionuț
  - O să răcească se îngrijorează mama E tare frig afară
  - Nu te alarma, mămico Bunica i-a dat o geacă groasă
  - cea pe care i-ai cumpărat-o tu
3. Citește poezia, respectând intonația cerută de semnele de punctuație.

<p><i>Ce păcat că gospodina E zgârcită, bat-o vina! În loc să ia din cămări</i></p>	<p><i>Și să dea, pune-ntrebări: — Cum de ceri cu împrumut? Astă-vară ce-ai făcut?</i></p> <p>(La Fontaine, Greierele și furnica)</p>
---	--

Solicitarea de informații

1. Privește imaginile de mai jos și răspunde:

- Unde se află fetița din prima imagine?
- Ce o întreabă ea pe vânzătoare? Ce i-ar putea răspunde aceasta?
- În ce loc se desfășoară acțiunea din a doua imagine?
- Ce informație cere băiatul? Ce ar trebui să spună la finalul discuției?
- De ce a folosit copilul din ultima imagine acea formă de salut? Unde vrea el să ajungă?

2. Alături de colegi inițiază dialoguri din patru-șase replici, în care să folosești o adresare politicoasă, utilizând cuvintele:

- termen
- sacoșă
- produse
- proaspete
- card
- bancnotă

Adaptează dialogul pentru fiecare dintre situațiile date:

- la bibliotecă
- la florărie
- la magazin
- în clasă

3. Citește textul de mai jos:

Matei aleargă pe stradă, lovind trecătorii. Deodată, se oprește în fața unui bătrân și îi zice:

- Unde e magazinul? Spune mai repede, că mă grăbesc!
  - Care magazin? întreabă blând bătrânul.
  - Magazinul de jucării.
  - Este lângă chioșcul de ziare, îi arată acesta binevoitor.
- Matei pleacă iute spre magazinul pe care îl căuta.*

- Spune unde a greșit băiatul! Tu cum ai fi procedat?

ACUM ȘTII

- Soliciti o informație printr-o întrebare formulată clar și respectuos.
- Îi mulțumești celui care îți oferă informația necesară.

JOC

CE ANIMAL ESTE?

- Un copil iese din clasă. Colegii aleg un animal **vedetă**.

Cel care intră înapoi în clasă descoperă animalul pe baza unor întrebări adresate colegilor.

Ex.: *Cu se hrănește?*

Care este mediul său de viață?

JOC DE ROL

REPORTERUL

- Ești reporter și intervievezi:
    - un sportiv celebru;
    - un cântăreț cunoscut.
- Solicită cât mai multe informații referitoare la activitatea acestora, la pasiuni și planuri de viitor.

Folosește un reportofon.

Recapitulare. Evaluare

PROIECT

Îmbogățim lumea cărților

Realizarea și prezentarea unor cărți

Organizați în echipe, realizați o carte, folosind informațiile sugerate în casetele de mai jos.

1 SUNT ALCĂTUITĂ DIN:

- copertă;
- cotor;
- file;
- pagini;
- clei sau capse.

Pentru identificarea mea sunt necesare titlul și autorul.

2 TEMA CĂRȚII POATE FI:

- toamna – vestitor al școlii;
- cuvintele – mesageri ai gândurilor și sufletelor;
- amintiri din vacanța mare: oameni, locuri, jocuri, întâmplări.

3 NU UITAȚI SĂ:

- stabiliți un plan după care să realizați textul;
- selectați cuvinte potrivite ca sens și expresii frumoase;
- creați un personaj atractiv și ilustrați-l;
- scrieți textul descriind locuri, obiecte;
- redați întâmplări ale personajului;
- ilustrați sugestiv conținutul de idei;
- alegeți un titlu potrivit.

4 Stabiliți data și ora când veți lansa cartea în cadrul unei întâlniri cu părinții, colegii și invitați: un bibliotecar, un scriitor, un editor de carte sau alte persoane interesate.

5 Prezentați, în trei-cinci minute, principalele activități derulate de echipă pentru realizarea cărții.

EVALUAȚI cărțile obținute în cadrul Proiectului, urmărind:

1) **Prezentarea cărții** privind:

- coperta;
- îmbinarea componentelor;
- aspectul paginilor.

2) **Conținutul** poate fi:

- original;
- exprimat nuanțat;
- scris corect.

3) **Ilustrarea:**

- sugerează conținutul;
- este realizată clar;
- are colorit atractiv.

Realizați o expoziție permanentă cu lucrările voastre.

Autoevaluare

	Item 1	Item 2	Item 3
S	●	●	●
B	●●	●●	●●
FB	●●●	●●●	●●●

LECTURĂ

Povestea cărții de povești

după Emilia Căldăraru

Zilele trecute, Gheorghită s-a bucurat foarte tare că a primit în dar o carte. E o carte de povești... să tot stai să-i privești pozele minunat desenate, în fel și chip colorate. Bunica îi citește în fiecare seară, la culcare. Numai că, de îndată ce aceasta isprăvea de citit, Gheorghită se plictisea de carte. Ba chiar a rupt din ea o pagină ca să-și facă o jucărie.

— Ce nerozie! auzi el de îndată. Ce nerozie! repetă foaia de hârtie ruptă din carte.

— Tu vorbești? se miră Gheorghită privind uimit la ea.

— Eu... sau mai bine zis o rămășiță din cartea ce o văd pe jos aruncată. Dacă ai ști povestea cărții de povești...

— Povestea... ei? se întoarce Gheorghită spre carte, cu privirea mirată. Vrei să mi-o spui? Sunt tare curios! rosti băiatul.

— Este, de fapt, povestea tuturor cărților. Odată, poveștile din carte erau toate doar niște gânduri în mintea și inima scriitorului. Zile și nopți a trudit să le scrie, cu slove meșteșugite. Prietenul scriitorului, ilustratorul, a zis: *Ca să le placă și mai mult copiilor, eu le voi zugrăvi în culori.*

— Adevărat. Mă bucur când găsesc câte o poză în carte...

— Povestea cărții însă merge mai departe..., căci fiecare carte se desenează și se scrie pe... hârtie. În păduri, tăietorii doboară trunchiuri vechi și trimit buștenii spre fabricile-n care mașini iscusite macină lemnul, îl mestecă bine și-l moaie până devine o pastă. Aceasta, albită și presată, ajunge să fie hârtie. Vine apoi tipograful, cel care alege-culege literele, și legătorul, care leagă împreună, foaie cu foaie, o carte întreagă.

— Înțeleg acum prea bine de ce-ai ținut să-mi spui povestea cărții de povești. Câți oameni au muncit pentru ea!..., spuse Gheorghită rușinat, rămânând pe gânduri...

— Te văd abătut, sper să fie și cu folos ce-ai aflat.

— Fără-ndoială. Mai ales că la anul mă duc la școală.

— Felicitări! Și când vei avea manual...

— Îl voi păstra ca pe cel mai scump dar! Deocamdată, draga mea foaie de carte, am de-ndreptat măcar în parte răul ce ți l-am făcut: te voi lipi la locul tău în cartea cu povești!

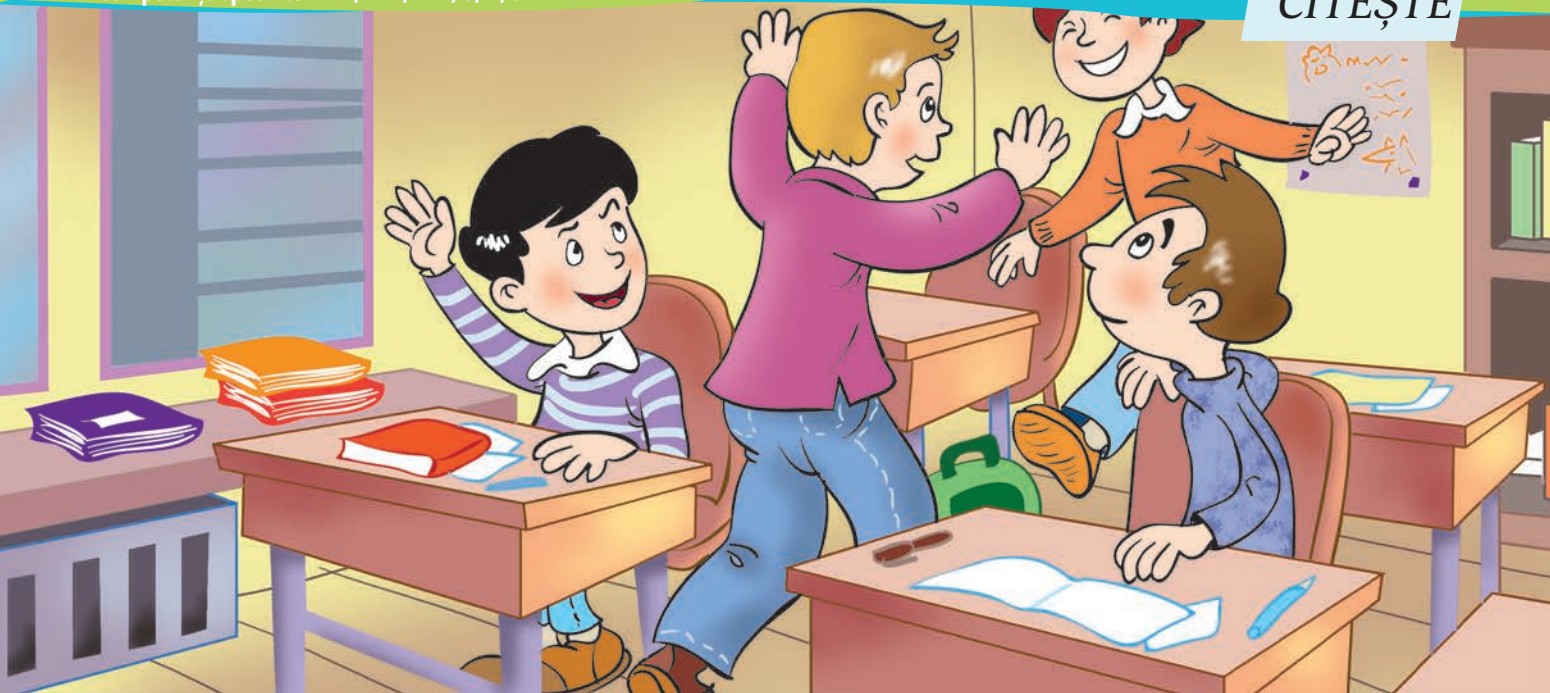

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. De câte ori ai citit textul pentru a-l înțelege?
2. Ce a înțeles Gheorghită din acest text? Dar tu?
3. Ce părere ai despre băiat? Ce l-ai sfătui?
4. Cine contribuie la realizarea unei cărți?
5. Tu cum te-ai simțit când ai contribuit la realizarea unei cărți?
6. Alcătuieste, în șapte-zece replici, un dialog între tine și cartea pe care ai creat-o!
7. Prezintă-le colegilor tăi ultima carte pe care ai citit-o.
8. Scrie o listă cu trei-cinci reguli referitoare la păstrarea cărților.

Tu cum îți protejezi cărțile?

Vreau să fii prietenul meu!

după Ovidiu Zotta

AFLĂ DESPRE AUTOR

Ovidiu Zotta (1935-1996) a scris scenarii de film, piese de teatru și povestiri pentru copii:

- *Operațiunea Hercule*
- *Toți băieții sunt răi. Toți băieții sunt buni*

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Spadasinul de serviciu*
- *Jucătorul de rezervă*
- *Insigna de pilot*

VOCABULAR

- **necazuri** – supărări, suferințe
- **vicecampion** – cel clasat pe locul doi
- **ideal** – perfect
- **talent** – dar, înzestrare
- **a defila** – a trece în șir prin fața cuiva

De ziua lui, Emil a primit o pereche de rachete de tenis, de la vărul său mai mare, care i-a spus:

— Promite-mi că mă chemi când vei câștiga primul turneu, să ne bucurăm, alături de toți prietenii tăi!

Băiatul i-a mulțumit pentru cadou, dar nu i-a promis nimic. I-a fost rușine să-i spună că el nu are prieteni. Toată noaptea a visat că este la antrenament pe terenul de tenis. Dimineața, în timp ce se îmbrăca, și-a aruncat privirea pe rachetele așezate pe un raft și a oftat îngrijorat.

Da, își spusese Emil, privind-le. Nu pot juca tenis de unul singur, nu am cu cine să împart bucuriile și necazurile. Am mare nevoie de un prieten. Ne-am antrena amândoi și, la valoarea mea, sigur vom câștiga turneul și vom primi cupa. Adică, eu voi lua cupa, el va fi vicecampion, că-i ajunge.

În pauză, privind-și colegii, a început selecția în tăcere.

Valentin: Omul ideal. Este vesel, săritor, generos. Mi-a împrumutat acuarelele, chiar dacă eu nu i-am dat stiloul când al lui s-a stricat, deși aveam trei. Da, dar e gălăgios, râde mult. Deranjează orele, imită păsărelele.

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Pentru ce vrea Emil să găsească un prieten?
2. De unde își alegea acesta viitorul prieten?
3. Cum l-a caracterizat pe fiecare?
4. De ce Emil nu are încă un prieten?
5. Ce părere ai despre el?
6. Cum ai proceda în locul lui?
7. Dacă Emil ar fi colegul tău, cum te-ai comporta cu el? Ce i-ai spune?

ÎNVATĂ ALTFEL

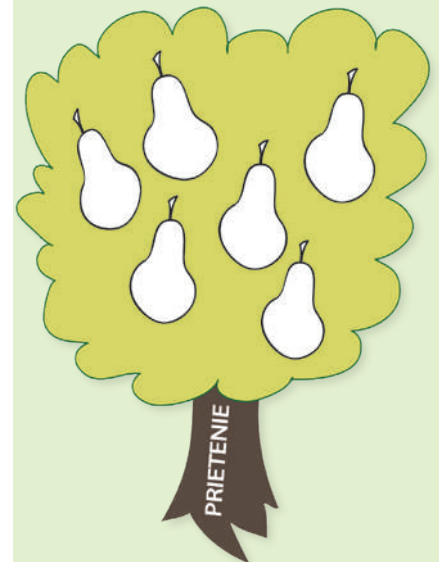
COPACUL IDEILOR

Formați echipe de patru șase elevi.

Scrieți pe „fructele” copacului, sub formă de propoziții, gânduri despre prietenie.

La final, realizați TURUL GALERIEI.

Discutați și votați cele mai bune idei.

Ion: Sigur! Talentul lui e să se țină întotdeauna de cuvânt. Toți aleargă la el când au nevoie de ceva și nu a refuzat pe nimeni. Numai la carte nu se ține de cuvânt.

Aurel: Exact! Trebuia să mă gândesc de la început! Arată puternic și, în general, știe o mulțime de lucruri din toate domeniile. Da, dar e pretențios. Ieri m-a certat în fața tuturor că iar n-am făcut de serviciu în pauze. Un prieten nu te înfundă niciodată.

Octavian: Cu totul altceva! Încurajează pe toată lumea. Pe unul că desenează frumos, chiar dacă nu are pic de talent. Pe altul că recită frumos, chiar dacă vorbește repede și nu înțelege ce spune. În meciul acela ghinionist, în care am ratat aruncarea liberă de cinci ori și toți strigau să fiu înlocuit, numai el m-a apărat. Suflet mare! Da, dar cam pierde timpul având grijă de frații mai mici. Dacă-mi va cere să-l ajut?

Pauza s-a terminat și Emil nu a ales pe nimeni.

Nu-i nimic, are mulți colegi și este timp destul!

Imaginile altor colegi au defilat prin fața lui și pe toți i-a analizat bine, cum numai el poate s-o facă. Niciunul nu era destul de bun.

Între timp, Valentin s-a împrietenit cu Ion, fac lecțiile împreună și Ion ia numai note bune. Aurel merge zilnic la Octavian și ies amândoi la plimbare cu frații acestuia, jucându-se fericiți împreună.

Se vede că, sprijinindu-se reciproc, fiecare își rezolvă sarcinile mai bine.

Emil încă îi supraveghează pe toți, stând deoparte. Așteaptă să devină perfecți, ca să-i spună unuia dintre ei: *Vrei să fii prietenul meu?*

Nu ar fi mai bine să întrebe: *Vrei să fii prietenul tău?*

Tu cum îți alegi prietenii?

EXPLICĂ EXPRESIILE

- a împărți bucuriile și necazurile
- a se ține de cuvânt
- un prieten nu te înfundă
- a pierde timpul
- suflet mare!

AMINTEȘTE-ȚI

- **Grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi** fac parte, întotdeauna, din aceeași silabă.

JOC

Pe tablă sunt afișate cartoane în formă de floare pe care sunt scrise grupurile de litere.

Copiii sunt împărțiți în două echipe. Fiecare echipă trimite, pe rând, la tablă, câte un reprezentant.

Echipele alege un cuvânt care conține unul din grupurile de litere învățate.

Copilul de la tablă trebuie să așeze o albină pe floarea care conține grupul de litere conținut de cuvântul ales.

Fiecare răspuns corect se notează cu un punct.

Câștigă echipa care adună mai multe puncte.

PORTOFOLIU

Realizează o fișă cu proverbe despre prietenie.

Desenează-l pe cel mai bun prieten al tău.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Vreau să fii prietenul meu!*

1. Împarte în fragmente logice textul *Vreau să fii prietenul meu*. Spune cum ai procedat.
2. Citește, pe rând, fiecare fragment al lecției, apoi povestește-l.
3. Scrie ideile principale, sub formă de enunțuri.
4. Povestește, oral, textul lecției pe baza ideilor.
5. Formulează trei-cinci sfaturi pentru a-l ajuta pe Emil să își facă prieteni.
6. Găsește un proverb care să se potrivească textului.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi*

1. Completează cuvintele, în caiet, cu grupuri de litere potrivite:

cren__   trun___   ___veci   __neral
 __nușă   ___nar   __reșe   în___țat.

2. Desparte în silabe cuvintele:

• *ghiveci, ochelari, cercei, ghemotoc, urechi, girafă, geaman-tan, regine, privighetoare, pitici, șoricel, gherghef.*

3. Transformă după model:

a) **Model: copac → copaci**   b) **Model: culege → culegi**

mac –   sac –   fuge –   alege –
 rac –   papuc –   plânger –   trage –
 arac –   colac –   merge –   împinge –
 cozonac – copac –   culege –   strânge –

4. Completează într-un tabel asemănător cu cel de mai jos cuvintele care conțin grupurile de litere din propozițiile următoare:

	cuvânt
che	
chi	
ghe	
ghi	

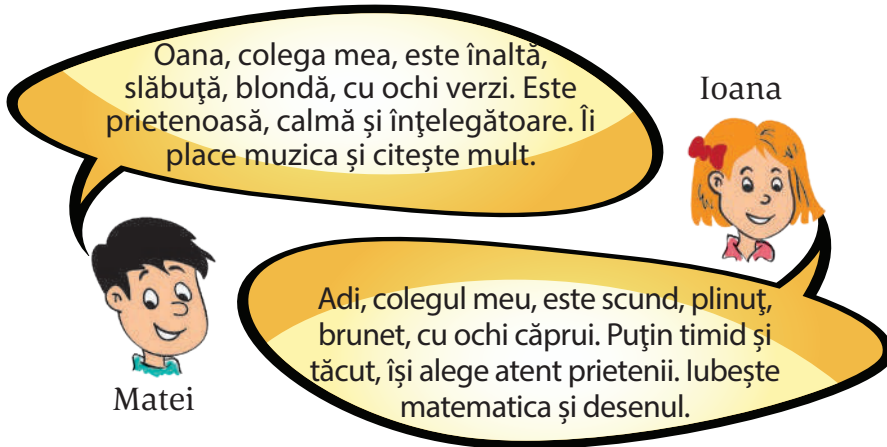
- Chiriță are un ghiozdan nou.
- Gheorghe are un buchet de ghiocei.
- Chiriac mănâncă înghețată și chec.
- Ascult o ghicitoare despre rochițe.
- Ochelarii sunt lângă ghiveciul din ungher.

5. Alcătuieste propoziții în care:

a) primul cuvânt să înceapă cu grupul de litere **che**;
 b) toate cele patru cuvinte să conțină grupul de litere **ge**;
 c) ultimul cuvânt să se termine cu grupul de litere **ce**.

Descrierea unei persoane

1. Privește imaginile din partea dreaptă și spune ce sporturi practică fiecare coleg descris.

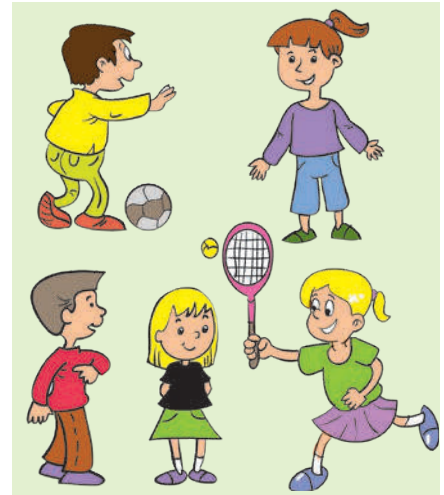

Oana, colega mea, este înaltă, slăbuță, blondă, cu ochi verzi. Este prietenoasă, calmă și înțelegătoare. Îi place muzica și citește mult.

Ioana

Matei

Adi, colegul meu, este scund, plinuț, brunet, cu ochi căprui. Puțin timid și tăcut, își alege atent prietenii. Lubește matematica și desenul.

ACUM ȘTI!

În descrierea unei persoane precizezi:

- numele acesteia;
- relația dintre tine și ea;
- trăsături fizice (înălțime, culoarea părului, a ochilor etc.);
- trăsături sufletești (blândețe, prietenie etc.);
- pasiuni;
- aptitudini.

2. Identifică în prezentările de mai sus: a) numele; b) trăsături fizice; c) trăsături sufletești; d) pasiunile copiilor descriși.

3. Realizează, în cinci-șapte enunțuri, o descriere pentru: a) prietenul tău; b) un membru al familiei tale; c) doamna învățătoare.

Folosește-te de întrebările de mai jos:

- Cine este?
- Cum se comportă?
- Cum arată?
- Ce îi place să facă?

4. Identifică trăsăturile fizice și sufletești, așa cum reies din textele de mai jos, apoi completează tabelul în caiet:

a) *Cu părul nins, cu ochii mici
Și calzi de duioșie,
Aieve parc-o văd aici
Icoana firavei bunici
Din frageda-mi pruncie.*

(Șt.O. Iosif, *Bunica*)

Trăsături fizice	Trăsături sufletești

b) (...) *Bunicul stă pe prispă. Se gândește (...)
Pletele lui albe și crețe parcă sunt niște ciorchini
de flori albe; sprâncenele, mustățile, barba...
peste toate au nins ani mulți și grei.*

*Numai ochii bunicului au rămas ca odinioară:
blânzi și mângâietori.*

(B. Ștefănescu-Delavrancea, *Bunicul*)

5. Scrie un text, de cinci-șapte rânduri, în care să prezinți un sportiv.

CONCURS

Prezintă-te în fața clasei, oferind informații complete despre tine.

Colegii vor alege cea mai interesantă prezentare.

JOC

RECUNOAȘTE COLEGUL!

Un copil părăsește clasa și ceilalți aleg *vedeta*. Revenind în clasă, acesta îl identifică pe cel ales prin cât mai puține întrebări adresate colegilor care vor răspunde cu *Da* sau *Nu*. (Ex.: *Este brunet? Are ochii verzi?*)

Prieteni cântăreți

după Simion Garin

VOCABULAR

- **note** – semne pentru sunetele muzicale
- **grav** – serios
- **a pufăi** – a sufla greu și cu zgomot pe nări
- **șugubăț** – glumeț
- **a chițai** – a scoate sunete ascuțite
- **șicanat** – sâcâit
- **tichie** – bonetă
- **pestriț** – în culori diferite
- **zurgălău** – clopoțel

Orice om are o poveste preferată de când e copil și n-uită niciodată. E posibil ca eu să fi visat povestea, dar tot n-am uitat-o, pentru că are eroi veseli, buni și caraghioși. Ascultați:

Într-o seară, stăteam în pat, pregătit să adorm, și mi-am amintit de gluma mamei, care îmi spusese peste zi să nu mai las pianul deschis că *o să fugă notele*.

Deodată, pe plăcuța albă a pianului răsări un omuleț cu părul roșcat, ciufulit și tare caraghios, care spuse:

— Eu sunt **Do** - o - o - o!

Sunetele treziră alt omuleț, care îl ciupi de picior pe primul și cântă:

— **Re** - e - e...

Apăru din cea de-a treia plăcuță o fetiță cu fața blândă și codițe aurii, spunând amabilă:

— **Mi!**... **Mi**-ați deranjat somnul. Vă rog, nu vă mai certați, frățiorilor!

Zgomotul îl trezi pe al patrulea, un omuleț ciudat, grăsuț și grav. Supărat, li se adresă gălăgioșilor:

— F- **fa!** pufăi el. Nu poate omul să doarmă! **Fa!**

Un al cincilea, neastâmpărat și șugubăț, îl trase de cămașă și începu să cânte, sărind:

— **Sol – sol! Sol – sol!**

Atunci, de pe a șasea clapă, apărură o fetiță într-o cochetă rochie albă, cu fundă bleu în păr.

— **La – la!** începu să cânte. Vai, ce bine că s-a trezit toată lumea! **La – la...**

— **Si – si!** **chițai** supărat cel mai mic, al șaptelea omuleț. Eu nu m-am trezit încă și ... vreau să dorm.

— Scoală-te, Somnorilă-somnoros! strigă **Do**. De nu, rămâi singur-singurel. Apoi își netezi părul roșcat și comandă: Ascultați-mă! Nu vă împrăștiați. Ne-așteaptă primejdii, dar le vom învinge doar împreună. După mine!

Ținându-se de mână, micuțele note ajunseră la dulăpiorul cu jucării. Se speriară de tigrul din pluș.

— Dragă tigrule, ascunde-ți, te rog, ghearele! spuse **Mi**. Noi suntem doar niște note muzicale **mitite**.

— Eu nu sunt periculos, spuse tigrul Vasea, sunt prietenos. Eu zgârii doar când sunt **șicanat**.

— Dragă Vasea, **îmi** spui ce prieteni ai? prinse curaj **Mi**.

— Miau! Am mai mulți, spuse micuțul tigru. Fraților, veniți încoace! Avem musafiri care vor să vă cunoască!

Din dulăpior ieșiră elefantul Kapiton și maimuța Gimi. În urma lor, apărură cocoșul Petea, strălucitor de parcă ar fi fost colorat la ora de pictură, și clovnul Mirea, cu pantalonii jumătate albaștri, jumătate maro, bluză galbenă cu stele și o **tichie pestriță** cu un **zurgălău**. Ținea în mână un inel mare în care se dădea huța papagalul fericit.

— Faceți cunoștință, acestea sunt notele muzicale, le spuse Vasea prietenilor săi. Locuiesc în pianul de acolo.

— Ce faceți acolo? întrebă curios cocoșul.

— Muzică de tot felul. Dar am putea cânta și împreună.

— Eu nu cânt decât dimineața. Acum nu sunt în voce.

— Cântă-ne puțin, îl rugară notele. Vrem să fim prieteni!

— Cu-cu-ri-gu! cântă cocoșul cu glas răsunător. Propun să organizăm un spectacol chiar acum și să-i invităm pe toți cei care locuiesc în casă, ca să se bucure.

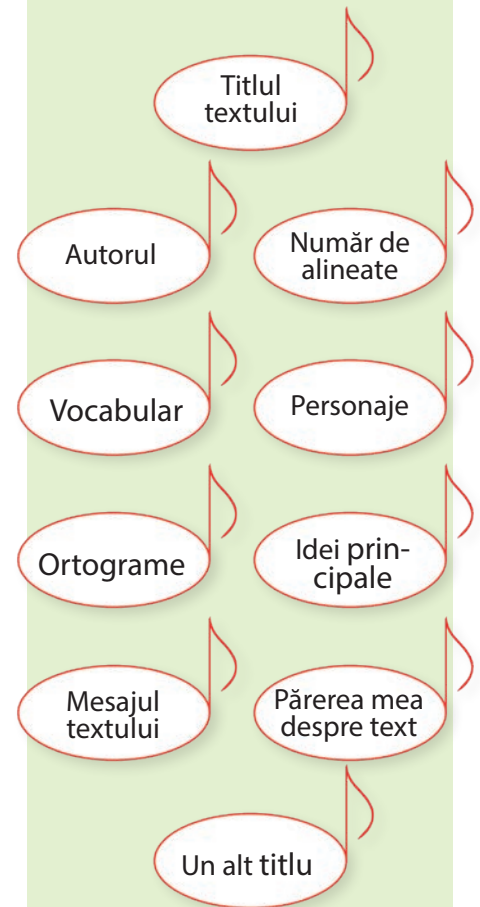
Oare cântecul cocoșului m-a trezit? Nu știu dacă spectacolul a avut loc, mi-ar fi plăcut să-l văd.

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Ce și-a amintit băiatul înainte să adoarmă?
2. Care este ordinea în care apar notele muzicale?
3. De ce crezi că au părăsit acestea pianul?
4. Unde au plecat ele?
5. De cine se sperie cei șapte frațiori?
6. Cine sunt noii prieteni ai acestora?
7. De unde au ieșit jucăriile?
8. Pe cine vrea cocoșul să invite la spectacol?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

HARTA TEXTULUI

Cum crezi că ar fi fost spectacolul?

EXPLICĂ EXPRESIILE

- colorat la ora de pictură
- tichie pestriță
- nu sunt în voce
- a deranja somnul
- glas răsunător

Elemente reale	Elemente imagine
• pianul	• notele se mișcă
•	•
•	•
•	•
•	•
•	•

AMINTEȘTE-ȚI

numai / nu mai
 odată / o dată
 mai / m-ai

Am **numai** o zi liberă.

Nu mai merg la film.

Trăia **odată** o bătrână.

A citit **o dată** poezia.

Nu **mai** vreau să plec.

Este luna **mai**.

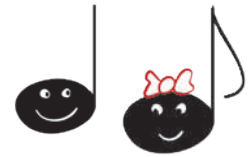
M-ai văzut în parc.

PORTOFOLIU

- Desenează prietenii cântăreți așa cum ți-i imaginezi.
- Scrie o invitație la spectacolul organizat de aceștia.
- Culege curiozități despre personajele textului.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Prietenii cântăreți*

1. Citește cu ceilalți colegi textul în lanț, apoi pe roluri.
2. Împarte în fragmente textul și formulează ideile principale.
3. Găsește enunțurile în care se vorbește despre clown.
4. Scrie, după dictare, dialogul dintre cocoș și cele șapte note muzicale.
5. Scrie două informații pe care le-ai aflat din acest text.
6. Completează în caiet tabelul din stânga cu elemente reale și elemente imagine.
7. *Întâlnire cu notele muzicale:* Continuă șirul propozițiilor pentru a te întâlni cu personajele din text.
  - a) Do-ru merge la bibliotecă.
  - b) Re-li îl roagă ceva.
  - c) Mi- ...

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scrierea corectă a cuvintelor numai / nu mai, odată / o dată, mai / m-ai*

1. Transcrie propozițiile cu forma corectă a cuvintelor:
  - Merg la teatru **numai / nu mai** dacă vii și tu.
  - **Numai / Nu mai** întreba de ce nu a dormit.
  - **Numai / Nu mai** vreau ciocolată!
  - Vin la tine **numai / nu mai** dacă se oprește ploaia.
  - Mi-am cumpărat fructe și nu **numai / nu mai**.
2. Scrie propoziții în care cuvântul **odată** să se afle, pe rând, la începutul, în interiorul și la finalul propoziției.
3. Unește corespunzător:

a) Era odată un bătrân înțelept.	• în același timp
b) Odată și odată voi ajunge la Paris.	• în viitor
c) Am ajuns amândoi odată .	• cândva, demult
d) Citești doar o dată textul.	• o zi din calendar
e) Vizionăm încă o dată filmul.	• din nou
f) 24 Decembrie este o dată importantă.	• o singură dată
4. Completează cu încă cinci exemple, după model:

m-ai → întrebat	mai → bine
→ vizitat	→ nou

Cererea simplă familiară, cererea politicoasă

1. Scrie minimum cinci formule de politețe folosite în comunicarea cu ceilalți.

2. Realizează texte scurte din patru-șase dialoguri în care să utilizezi replicile de mai jos:

3. Ești în tabără la munte:

- formulează o cerere unui coleg;
- solicită o informație ghidului montan;
- adresează o rugămintă cabanierului;
- cere o informație colegului de cameră.

4. Construiește dialoguri, cu patru-șase replici fiecare, în care un copil să ceară ceva de la un:

- a) părinte; b) coleg; c) medic; d) bunic; e) primar.

ACUM ȘTIU

- În dialog este bine ca partenerii să se respecte între ei, folosind formule potrivite de salut și de mulțumire.

- Mesajul trebuie să fie exprimat clar, pe un ton potrivit.

- Partenerii de dialog se ascultă reciproc, folosesc cuvinte decente, vorbesc pe rând.

- Cererea familiară se adresează persoanelor care fac parte din familie sau celor de vârstă apropiată.

- În cererea politicoasă se folosesc formule de politețe.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

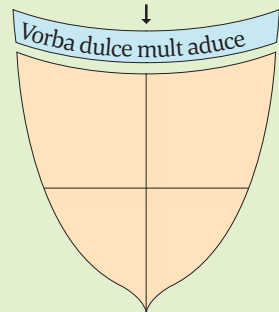
BLAZONUL

Împărțiți în grupe de câte patru copii, completați în cincisprezece minute compartimentele blazonului cu: simboluri, cuvinte, desene, viețuitoare.

Fiecare grupă își prezintă blazonul, explicând alegerile făcute.

Urmează **TURUL GALERIEI** și votarea celui mai reușit blazon.

TEMA BLAZONULUI

JOC

GHICEȘTE ANIMALUL

Describe un animal pe care colegii vor trebui să îl recunoască.

Alege unul mai greu de identificat.

Iepurașul și Luna

după Florea Țuiu

AFLĂ DESPRE AUTOR

Florea Țuiu a scris cărți pentru copii inspirate din cultura japoneză.

Poveștile japoneze au ceva aparte, ele prezintă o lume îndepărtată și vorbesc despre bunătate, cinste, curaj etc.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Povești japoneze*
- *Niponism*
- *Japonia, un miracol?*
- *Vrăjitorul din Yamato*

VOCABULAR

- **nemuritor** – care trăiește veșnic
- **neînduplecat** – hotărât
- **devotat** – credincios
- **a veghea** – a apăra, a ocroti, a proteja

Bătrâna Lună trimitea spre Pământ lumina sa, ca în fiecare seară. Omul de pe Lună privea cu atenție peste păduri pentru a se asigura că nimic nu tulbura somnul viețuitoarelor. El observă că, într-o poieniță, dormeau într-un culcuș, unul lângă altul, un iepure, o maimuță și o vulpe.

Se miră mult de prietenia lor și în altă seară își propuse:

— Vreau să aflu care este cel mai bun dintre ei. Voi merge pe Pământ să-i testez. Pe cel mai bun îl voi răsplăti, aducându-l pe Lună și făcându-l **nemuritor**.

În clipa următoare ajunse în poieniță, transformat într-un bătrân slab. Zgomotul pașilor lui îi trezi pe ceilalți din somn. Animalele, fără să se sperie, îl întrebară ce caută noaptea în inima pădurii.

— Astăzi n-am mâncat nimic! spuse, cu voce sfârșită, nou-sositul. Sunt foarte flămând, n-am pic de putere.

— Ooo!... Sărmanul om! spuseră animalele. Odihnește-te în culcușul nostru! Noi vom merge să-ți aducem câte ceva de mâncare.

După câteva ore, maimuța se întoarse cu multe fructe culese din copaci. Veni apoi vulpea cu doi pești pe care îi prinsese în

balta de lângă pădure. Iepurașul alergă toată noaptea prin pădure, dar nu găsi nimic. Se întoarse abia spre dimineață, obosit și întristat.

— Aoleu! Iartă-mă, omule, nu sunt bun de nimic!

Când văzu că prietenii lui reușiseră să adune de-ale gurii, se retrase rușinat lângă un pom, cu lacrimi în ochi. Bătrânul îl privea tăcut. Deodată, iepurașul începu să strige:

— Te rog, maimuțică, să aduci lemne uscate, iar tu, vulpe, să faci un foc mare cu acestea!

Prietenii săi se mirară de cererea lui, dar, cum obișnuiau să-și facă pe plac unul altuia, făcură întocmai. Peste puțină vreme, poiana era luminată de un foc puternic. Omul, privind la ce se întâmpla, înțelese că cei trei erau legați de o prietenie adevărată. Când se aștepta mai puțin, iepurașul se apropie de el și-i zise întristat:

— Eu n-am nimic să-ți dau! Am alergat mult prin pădure degeaba. Dar mă voi băga singur în foc și când carnea mea se va frige bine, poți să mă mănânci, să-ți revină puterile și să te întorci la tine acasă.

Prietenii îi spuseră, plângând, că vor aduce ei hrană și pentru el. Iepurașul rămase **neînduplecat** și se apropie de foc, hotărât să se frigă singur. Impresionat, străinul se transformă în Omul de pe Lună și-i zise:

— Oprește-te, iepurașule! Nu trebuie să-ți faci rău! Ești cel mai bun și mai **devotat**! Dacă vrei, te voi lua cu mine pe Lună să trăiești acolo, fără griji, pe vecie. Îți vei putea ajuta prietenii luminându-le locurile pe unde umblă, noapte de noapte, și poți să le păzești somnul.

Cei trei prieteni nu se puteau hotărî, dar Omul de pe Lună le spuse că noaptea e pe sfârșite și nu mai poate aștepta. Iepurașul îi îmbrățișă pentru ultima dată și plecă, plângând.

Priviți atent Luna plină! Îl veți vedea pe iepurașul ajuns acolo cu mulți ani în urmă. De atunci, el **veghează** somnul animalelor.

Tu ce vezi atunci când privești Luna plină?

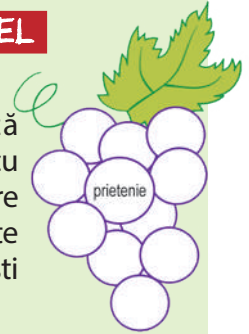
ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Ce a văzut Omul de pe Lună pe Pământ?
2. De ce s-a transformat acesta într-un bătrân?
3. Cum au reacționat animalele la cererea lui?
4. Ce a primit el de la maimuța? Dar de la vulpe?
5. Din ce cauză dorea iepurașul să se arunce în foc?
6. Ce impresie i-a făcut Omului de pe Lună gestul lui?
7. Cum a fost răsplătit iepurașul?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

CIORCHINELE

Completează ciorchinele cu orice cuvânt care îți vine în minte când te gândești la prieteni.

CUBUL

Vă împărțiți în șase grupe; fiecare grupă rezolvă o temă de pe fețele cubului.

- **DESCRIE** – Cum arată Omul de pe Lună?
- **COMPARĂ** – Cu ce seamănă legătura de prietenie dintre personaje? Prin ce se diferențiază?
- **ANALIZEAZĂ** – Ce structură are Luna?
- **ASOCIAZĂ** – La ce te îndeamnă să te gândești gestul iepurașului?
- **APLICĂ** – Cum influențează Luna viața noastră?
- **ARGUMENTEAZĂ** – Ești pro sau contra gestului iepurașului?

EXPLICĂ EXPRESIILE

- Omul de pe Lună
- tulbură somnul
- voce sfârșită
- în inima pădurii
- să-și facă pe plac

Elemente reale	Elemente imagine
• Luna	• Omul de pe Lună
•	•
•	•
•	•

AMINTEȘTE-ȚI

- s-a dus / mama sa
- s-au văzut / eu sau tu
- la școală / l-a văzut
- ia cartea / i-a spus

PORTOFOLIU

- Desenează o secvență a întâmplării care te-a impresionat foarte mult.
- Realizează o fișă cu diverse informații despre Lună.
- Alcătuieste propoziții cu sensuri diferite ale cuvântului „lună”.

JOC

PÂNZA DE PĂIANJEN

Cel care începe jocul alege ortograma. O folosește într-o propoziție și aruncă ghemul altui coleg. Se repetă până se obține pânza de păianjen. Cel care greșește părăsește jocul. Se repetă cu altă ortogramă.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Iepurașul și Luna*

1. Spune titlul, autorul și personajele textului.
2. Identifică fragmentele care prezintă locul și timpul unde se desfășoară acțiunea.
3. Citește textul pe roluri.
4. Transcrie fragmentul care descrie modul în care iepurașul a vrut să-l ajute pe bătrân.
5. Împarte textul în fragmente logice și extrage ideile principale.
6. Scrie un proverb care să se potrivească textului.
7. Tu ai văzut iepurașul pe Lună? Argumentează.
8. Completează în caiet tabelul din stânga cu elemente reale și elemente imagine identificate în text.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Ortografele sa / s-a, sau / s-au, la / l-a, ia / i-a*

1. Transcrie enunțurile cu forma corectă:
  - Floarea sa / s-a ofilit.
  - Emisiunea sa / s-a este interesantă.
  - Mergem la / l-a teatru.
  - Bunica la / l-a îmbrățișat.
  - Cristina ia/i-a umbrela.
  - Ia/I-a plăcut spectacolul.

2. Completează după model, în scris:

i-a $\left\{ \begin{array}{l} \text{zis} \\ \dots \\ \dots \end{array} \right.$ ia $\left\{ \begin{array}{l} \text{cartea} \\ \dots \\ \dots \end{array} \right.$ la $\left\{ \begin{array}{l} \dots \\ \dots \\ \dots \end{array} \right.$ l-a $\left\{ \begin{array}{l} \dots \\ \dots \\ \dots \end{array} \right.$

Alcătuieste propoziții cu acestea.

3. Completează, în caiet, enunțurile cu **sau** ori **s-au**.

Matei și Diana ... împăcat. • *Unde ... ascuns pisoi, în bucătărie ... în dormitor?* • *Norii ... risipit, iar copacii ... bucurat de apariția soarelui.* • *Mergem la circ sâmbătă ... duminică.* • *Voi lua o carte ... un ziar.*

4. Lucrează după model:

s-au hotărât

s-au _____

s-au _____

s-au _____

lalele sau ghiocei

_____ sau _____

_____ sau _____

_____ sau _____

5. Scrie forma potrivită în tabel:

azi	ieri
se joacă	
se uită	
se duce	

azi	ieri
se întâlnesc	
se odihnesc	
se întorc	

Inițierea unui schimb verbal

1. Citește textul de mai jos și răspunde la întrebări:

Conu Mișu, trecând prin grădină, se opri să asculte o privighetoare care cânta în tufișul de alături. Jos, în tufiș, un băiețuș. Acesta îi făcea semn să tacă. La o mișcare nedibace, pasărea zbură.

— Nu fațe nimic. Vine îndărăt. Asta e a mea. A fost și poimâine.

— Ce spui, mă? A fost și poimâine?

— Da, a văzut-o și Lenuța.

— Care Lenuța?

— Lenuța, sora mea. Da' lui Vasilică nu i-o arăt.

— Care Vasilică?

— Vasilică a lu' nenea Dumitru de la zudecătorie.

(după I. Al. Brătescu-Voinești, Nicușor)

- Care sunt personajele textului?
- Ce îngreunează comunicarea celor doi?
- Cine vorbește primul?
- Care ar putea fi următoarea replică?

2. Construiește, singur sau împreună cu un coleg, dialoguri de cinci-șapte replici fiecare, pornind de la imaginile din dreapta. Solicită repetarea mesajului sau a unei explicații (Ce ai spus?, Mai spune o dată!, Adică..., Ce înseamnă ...?).

3. Scrie scurte dialoguri, de cinci-șapte replici, între tine și:

- o pasăre călătoare;
- un personaj dintr-o poveste.

ACUM ȘTI!

- Într-un **dialog**, replicile trebuie să fie clare, exprimate adecvat conținutului, adaptate la tema discuției.
- **Se vorbește pe rând**, respectând partenerul de dialog.
- **Eviți să întrerupi** pe cineva atunci când vorbește.
- Folosești **tonul și volumul potrivit**.
- **Respecti opinia** celuilalt.

Grădina tănuită

după Frances Hodgson Burnett

AFLĂ DESPRE AUTOR

Frances Hodgson Burnett (1849–1924), autoare de origine engleză, a scris romane pentru copii, inspirate din călătoriile sale și din peripețiile propriilor copii.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Micul lord Fauntleroy*
- *Mica prințesă*
- *Prințul pierdut*

VOCABULAR

- **tănuită** – ascunsă, secretă
- **crâng** – pădurice
- **măcăleandru** – pasăre mică, cenușie, cu pieptul galben
- **tril** – cântecul păsărilor
- **a (se) entuziasma** – a (se) bucura, a (se) însufleți

Mary privi tristă în jurul ei. Nu avea nimic de făcut. Ar fi vrut să vadă grădina **tănuită**.
— Cine mă însoțește? întrebă ea.

— Te duci singură, îi zise mătușa Martha. Trebuie să înveți să te joci ca toți ceilalți copii care nu au frați și surori. Dickon se joacă în **crâng**, unde s-a împrietenit cu poneiul, îl știe oile, iar păsările vin și îi mănâncă din palmă. Oricât de puțină mâncare ar avea, întotdeauna păstrează un pic de pâine pentru animale.

Mary o luă pe cărarea ce ducea în grădină și ajunse la un zid lung. În timp ce căuta poarta, auzi un glas:

— Ce cauți, fetițo?

Se întoarse și zări un domn în vârstă. Era grădinarul.

— Vreau să intru în grădina tănuită. Mă ajuți?

— Te va ajuta prietenul meu, **măcăleandru**. El știe intrările.

— Și unde este prietenul tău? întrebă fata.

— Ascultă! spuse grădinarul. Vine spre noi.

Fetița auzi **triluri** vesele și prietenoase. Ridică privirea și văzu în copac o pasăre cu pieptul colorat în galben aprins, cu ochișorii veseli.

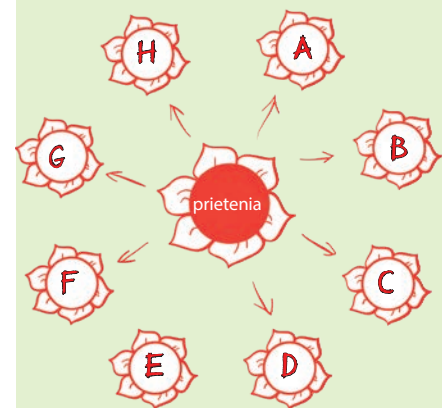
ÎNȚELEGE TEXTUL

1. De ce era tristă Mary?
2. Unde ar fi vrut să meargă fetița?
3. Cui cere ea ajutorul?
4. Cine cunoștea intrările în grădina tănuită?
5. Cum s-a împrietenit grădinarul cu pasărea?
6. Cine este Dickon?
7. Care sunt prietenii lui?
8. Ce sfat îi dă acesta lui Mary pentru a avea prieteni?
9. Tu ce ai sfătui-o pe fetiță?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

FLOARE DE LOTUS

- Spune opt cuvinte potrivite cu tema dată.
- Împărțiți în opt grupe corespunzătoare celor opt cuvinte identificate, găsiți, pentru fiecare nou cuvânt, opt situații în care se poate aplica. (Ex. *prietenia* – *bucurie: când ne jucăm împreună, când ne întâlnim etc...*)

— Cum te-ai împrietenit cu pasărea? Nu s-a speriat de tine?
 — Nu, răspunse bătrânul. A venit lângă mine și a început să cânte, ca și acum. Este o pasăre prietenoasă, foarte curioasă și credincioasă ca un câine – dacă știi cum să te porți cu ea.

Se auzi un freamăt ușor ca o adiere și măcăleandru veni lângă fată, așezându-se pe umărul ei.

— De ce a făcut asta?

— Te place! Vrea să fie prieten cu tine.

— Cu mine? întrebă fetița uimită. Eu nu am avut niciodată un prieten și m-am jucat mereu singură. Măcăleandrul, chiar vrei să fim prieteni? N-o să-ți fac niciun rău.

Grădinarul, oprindu-se din lucru, ascultă și spuse:

— Ai vorbit exact ca Dickon, numai el este prieten cu toți. Crede-mă, vulpile îi arată unde își ascund puii, iar ciocârlile nu-și feresc de el cuiburile.

— Îl cunoști pe Dickon?! strigă fetița. Poți să mi-l arăți?

Dorea să afle mai multe despre băiat și despre grădina tănuită. Bătrânul spuse că a doua zi îl aduce aici.

Dimineața, Mary veni nerăbdătoare în grădină, unde o aștepta, stând sub mărul măcăleandruului, un băiat drăguț, cu ochi veseli și părul roșu.

— Bună dimineața! zise Dickon. Am venit să te cunosc și să-ți prezint prietenii mei. Ea este Negruța, o cioară foarte înțeleaptă. Alături stă puiul de vulpe jucăuș, Căpitanul. În buzunar am adus două verigițe, Aluna și Cojița. Acest căluț de treabă este poneiul meu, Săltărețul.

— Cum ți-ai făcut atâția prieteni?

— N-a fost greu, spuse băiatul. M-am purtat cu blândețe, i-am ajutat la nevoie și i-am respectat, chiar dacă sunt animăluțe.

— Eu nu știu să îmi fac prieteni, se întristă fetița.

— Măcăleandru te place, la fel și eu! Mă ajuți să hrănesc un mielul orfan?

— De-abia aștept! se entuziasmă ea.

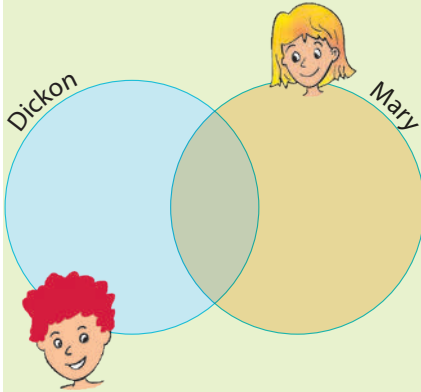
Mary își petrecu timpul în compania lui Dickon și a noilor săi prieteni, fiind foarte fericită.

Tu ce ocupații ai în timpul liber?

EXPLICĂ EXPRESIILE

- credincioasă ca un câine
- căluț de treabă
- m-am purtat cu blândețe
- am ajutat la nevoie

AMINTEȘTE-ȚI

- **Comunicarea** se realizează oral și în scris.
- În anumite situații se folosește **limbajul nonverbal**:
  - persoane cu dificultăți de auz;
  - dirijarea circulației;
  - comunicarea la distanță mare.
- **Se vorbește** folosind un ton potrivit, o intonație adecvată și un limbaj potrivit.
- **Ascultătorul** nu îl întrerupe pe vorbitor.
- Trebuie să existe o **temă comună** de discuție.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Grădina tănuită*

1. Realizează **HARTA TEXTULUI** precizând: titlul, autorul, locul unde se petrece acțiunea, personajele, mesajul textului.
2. Citiți textul pe roluri.
3. Transcrie fragmentul în care Dickon îi prezintă fetei pe prietenii săi.
4. Împarte textul în fragmente logice și formulează ideile principale sub forma unor titluri.
5. Spune cum ai înțeles să te porți cu prietenii și cu cei din jur.
6. Ce alte titluri s-ar potrivit textului?
7. Scrie, în patru-cinci rânduri, un mesaj pentru Mary.
8. Completează diagrama din stânga cu asemănările și deosebirile dintre cei doi copii.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Tipuri de comunicare*

1. Observă cele trei imagini de mai jos și spune:
  - a) Cum se înțeleg vorbitorii? De ce?
  - b) Ce împiedică înțelegerea convorbirii dintre ei?
  - c) Cine crezi că greșește în fiecare situație?
  - d) Ce comunică prin gesturi și mimică personajele de mai jos?

2. Care sunt situațiile în care oamenii sunt nevoiți să comunice fără cuvinte?
3. Scrie replicile potrivite pentru a cere:
  - a) un stilou; b) o prăjitură; c) un bilet la film.
4. Redactează, în patru-șase replici, convorbiri:
  - a) la telefon; b) în parc; c) la magazin; d) în tren.

Afișul. Fluturașul

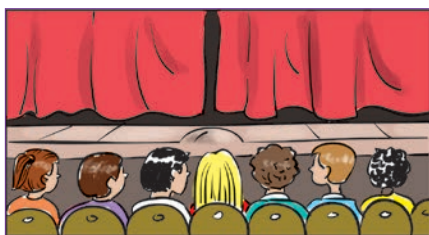
1. Privește afișele de mai jos. Identifică informațiile care apar pe fiecare dintre acestea.

- De cine crezi că au fost realizate afișele?
- Ce eveniment promovează fiecare dintre ele?
- Cum sunt prezentate aceste informații?
- Cui se adresează acestea?

- organizator
- slogan
- eveniment
- imagine
- îndemn
- informații

2. Școala ta organizează:

- un spectacol de teatru

- o competiție sportivă

- Realizează fluturași pentru a promova aceste evenimente.

3. Lucrați, în perechi sau în grupuri mici, afișe pentru:

- a anunța lansarea unei cărți;
- a face cunoscută perioada desfășurării unui festival de muzică;
- a atrage atenția asupra unor alimente sănătoase pentru copii.

4. Clubul MICII ECOLOGIȘTI organizează o acțiune pentru plantarea unor puieți în pădurea de lângă localitatea în care trăiești tu. Împreună cu trei colegi, realizează un afiș în care să anunți evenimentul și fluturași care să-l promoveze.

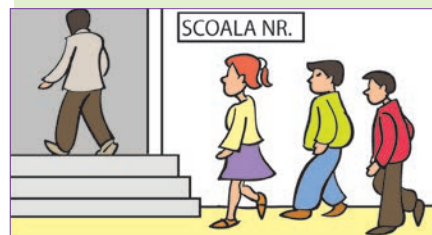
ACUM ȘTI!

Afișul este:

- un text nonliterar prin care se aduce la cunoștința publicului un eveniment (loc, dată, oră);
- tipărit și expus în spații publice;
- realizat cu desene, fotografii, elemente grafice;
- format din comunicări scurte.

Fluturașul este:

- un text nonliterar, tipărit pe o hârtie de mici dimensiuni, față-verso, fără îndoitori;
- de mici dimensiuni, conține o imagine sugestivă: un slogan, o prezentare scurtă și datele de contact;
- folosit pentru promovarea unui produs / eveniment.

- Ziua porților deschise

Expuneți produsele obținute la exercițiul 4 și realizați **TURUL GALERIEI**. Premiați primele trei locuri.

Recapitulare

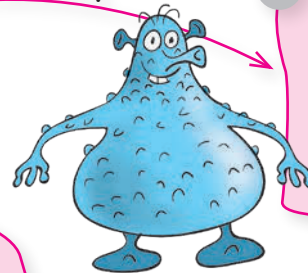
Un extraterestru s-a rătăcit. Ajută-l să ajungă la navă, rezolvând sarcinile de mai jos.

1 Eu am citit câteva povești pământene. Scrie-mi câte două enunțuri cu părerea ta despre:

- Mary și Dickon;
- Emil.

BRAVO!

2 Redactează un dialog între tine și comandantul navei mele, explicându-i cum te poate recunoaște pe tine și locul în care ne aflăm.

TE VOM RECUNOAȘTE UȘOR!

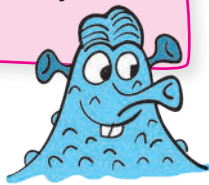
3 Echipajul este curios să te cunoască. Prezintă-te în cinci-șapte rânduri.

MERGI MAI DEPARTE!

4 Am auzit că voi știți multe jocuri. Folosește jocul de rol pentru o întâlnire cu părinții mei.

ÎMI PLACE!

5 Trebuie să-ți răspund la trei întrebări despre planeta mea. Scrie întrebările!

FOARTE BINE!

6 Mă ajuți să formulez o cerere politicoasă adresată comandantului?

Îți propun să ne întâlnim cu mulți copii, sunt convins că vor să mă cunoască. Realizează un afiș pentru a anunța data, ora și locul întâlnirii.

7 Mulțumesc mult! Ești un copil deștept, nu te voi uita!

• Poți solicita ajutorul colegilor pentru ca extraterestru să ajungă mai repede la navă.

Evaluare

Iarnă. Noapte lucie pe o lume ca din povești: copaci de zahăr, câmp de cristal, iaz de oglindă. Și-n cuprinsul larg, uriașul policandru al cerului își aprinde, una câte una luminile, ca într-o nemăsurată sală de dans.

Iar iepurele a zbughit-o la jucat.

„Poate mai întâlnesc un prieten”, își zise iepurașul și gândul îi răspunse:

„Poate mai întâlnești un prieten...”

Și iar țupai-țupai, iepurele sare vesel. Mergând așa, iepurașul și gândul își vorbesc.

„Ce luminează, și totuși luna încă nu a răsărit.”

„... Și totuși luna nu a răsărit.”

„Dar o să răsară.”

„... O să răsară.”

Și cum mergea pe marginea unei vâlcele, iepurașul se opri o clipă să se odihnească. Atunci, de la spate, se ridică, albă și ea, ca de gheață, luna. Iepurașul împietri de groază: chiar lângă el, se întinse pe pământ o arătare cu două coarne groase.

(după Emil Gârleanu, *Fricosul*)

1. Citește textul de mai sus și răspunde la întrebări:

- Când se petrece acțiunea?
- Cine este personajul textului?
- De ce s-a speriat iepurașul?

2. Descrie personajul textului precizând:

- aspectul exterior;
- trăsături caracteristice;
- utilitate.

3. Realizează un dialog din cinci replici între iepure și Lună, utilizând corect semnele de punctuație învățate.

4. Continuă cu încă trei enunțuri textul de mai sus.

5. Realizează afișul unui spectacol în care personajul principal este un iepure.

Autoevaluare

	Item 1	Item 2	Item 3	Item 4	Item 5
S	răspunde corect la o întrebare ●	o cerință respectată ●	scrie corect trei replici ●	scrie corect o propoziție ●	afișul cuprinde trei elemente caracteristice ●
B	răspunde corect la două întrebări ●●	două cerințe respectate ●●	scrie corect patru replici ●●	scrie corect două propoziții ●●	afișul cuprinde patru-cinci elemente caracteristice ●●
FB	răspunde corect la trei întrebări ●●●	trei cerințe respectate ●●●	scrie corect cinci replici ●●●	scrie corect trei propoziții ●●●	afișul cuprinde șase elemente caracteristice ●●●

Șoricelul de țară și șoricelul de oraș

după Esop

1. Găsește întâi un posibil răspuns la fiecare întrebare. Află apoi, citind fragmentul care urmează, ce soluție oferă scriitorul.

Au fost odată doi șoriceci care erau foarte buni prieteni. Unul dintre ei, cu blănița cafeinie și coada lungă, trăia la țară. Celălalt, cenușiu, cu ochi negri ca niște mărgele, trăia în camera unei case mari din oraș.

Care crezi că era hrana șoricelului de țară?

Într-o bună zi, șoricelul de oraș hotărî să-și viziteze prietenul de la țară. Acesta din urmă se arătă încântat de vizită și-l pofti pe amicul său în căsuța lui din mijlocul unui lan de porumb auriu. Șoricelul de câmp trebălu o bună bucată de timp ca să pregătească un prânz bogat pentru „orășean”, iar masa lui gema de greutatea boabelor de grâu, nucilor și fructelor de pădure pe care le adunase cu acest prilej.

Ce ar putea să mănânce cel de oraș?

Dar, văzând bucatele pregătite, șoricelul de oraș se arătă surprins.

— Ah, spuse el, cum de poți trăi doar cu hrana asta? Trebuie să vii chiar acum la mine, ca să vezi ce minunății pierzi.

Și astfel, cei doi prieteni porniră spre oraș, cântând și glumind. Când ajunseră la casa șoricelului de oraș, tocmai se făcuse ora mesei și amândoi erau tare înfometați.

Șoricelul de oraș îl pofti în casa mare și prinse să-i arate mândru amicului său toate delicatesele rânduite pe polițele din cămară. Trecând de la un raft la altul, șoricelului de țară nu-i venea să-și creadă ochilor – oriunde-și arunca privirea, exista ceva nou și delicios de ronțăit: bucăți uriașe de brânză, mormane de șuncă, borcane cu miere, gemuri, mirodenii, pâinici și prăjituri pe care murea de nerăbdare să le guste.

Cei doi prieteni prinseră să se ospăteze, ronțâind fericiți în liniște.

Cine ar fi putut să le tulbure ospățul?

Dar taman în clipa în care șoricelul de țară dădu să muște dintr-o bucățică de brânză deosebit de gustoasă, se auzi un lătrat asurzitor. Șoricelul de țară chițăi îngrozit și se aruncă în brațele prietenului său, tremurând ca varga.

Cum ar reacționa fiecare șoricel la auzul lătratului?

— Nu te speria, prietene, spuse calm șoricelul de oraș. E doar câinele.

Șoricelul de țară trase adânc aer în piept și încercă să-și domolească bătăile inimii care dădea să-i sară din piept, după care se întoarse la ronțăit.

După o vreme, celor doi șoricei le crăpau burțile de sătui ce erau. După o masă atât de copioasă, mergea tocmai bine un pui de somn.

De cine s-ar putea speria șoriceii?

Dar deodată auziră un răcâit la ușa camării și, printr-o crăpătură din scândură, zăriră doi ochi gălbui strălucitori. De astă dată, își pierdu cumpătul chiar șoricelul de oraș.

— Fugi! strigă el. E pisica și, dacă pune laba pe noi, ne înfulecă!

Unde s-ar ascunde ei de frica pisicii?

O șterseră iute ca gândul, intrară într-o crăpătură din dușumea și rămaseră acolo tăcând chitic. Ascunzătoarea era strâmtă și deloc confortabilă și șoricelul de țară se simțea tot mai rău. Era înfierbântat, speriat și-l durea burta. De cum pisica încetă să mai păzească ușa de la cămară și se duse să caute de-ale gurii, șoricelul de țară îi mulțumi prietenului său pentru găzduire și se pregăti să se întoarcă acasă.

— Doar n-o să pleci chiar acum? zise șoricelul de oraș, care, făcându-i-se iar foame, era cu ochii după niște dulciuri.

Ce hotărâre ar putea lua șoricelul de țară?

— Nu mai rămân niciun minuțel, spuse șoricelul de țară. Mai bine îmi mănânc bucatele mele sărace în liniște, decât să mușc din delicatesele astea cu spaima în suflet.

Așa că o tuli în lanul lui de porumb, unde avea nuci și fructe de pădure, dar și liniște și pace, pentru a-și ronțăi bucatele în voie!

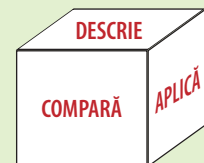
Tu ce-ai fi făcut dacă ai fi fost în locul șoricelului de țară?

2. Câte din răspunsurile tale s-au potrivit cu cele oferite de text? Cum explici diferența dintre ele?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

CUBUL

- **DESCRIE** înfățișarea șoriceilor.
- **COMPARĂ** felul în care trăiesc cei doi.
- **ANALIZEAZĂ** comportamentul lor.
- **ASOCIAZĂ** fiecare replică cu cel care a rostit-o:

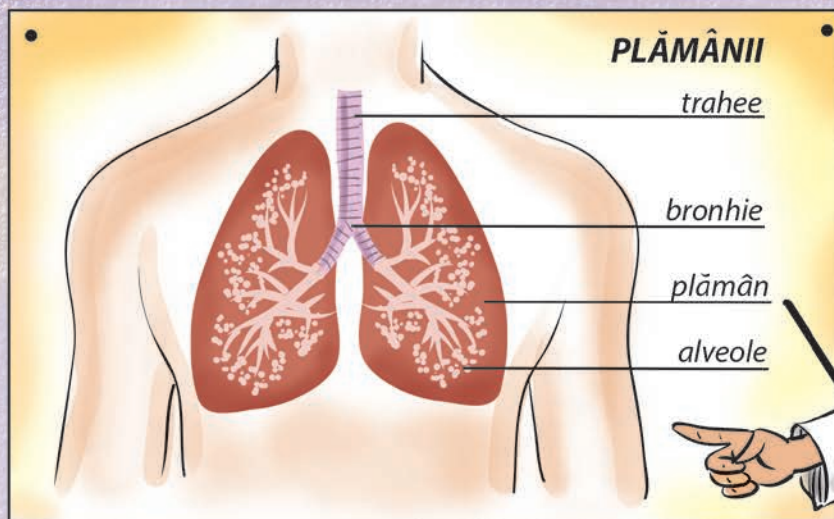
Nu te speria,
prietene!

Nu mai rămân
niciun minuțel!

șoricelul
de la țară

șoricelul
de la oraș

- **APLICĂ** – Explică folosirea semnelor de punctuație din fragmentul cinci.
- **ARGUMENTEAZĂ** – *Mai bine mănânc bucatele mele sărace în liniște, decât să mușc din delicatesele astea cu spaima în suflet.*

Plămâni

după Anna Claybourne, *Totul despre corpul uman*

VOCABULAR

- **moleculă** – cea mai mică parte dintr-o substanță
- **reziduuri** – gunoaie, resturi
- **spongios** – poros, buretos
- **torace** – porțiunea dintre bust și abdomen
- **bronhie** – tub prin care aerul ajunge la plămâni
- **microbiene** – (infecții) provocate de microbi
- **bronhopneumonie** – inflamația bronhiilor și a plămânilor
- **comestibil** – care se poate mânca
- **infuzie** – soluție apoasă obținută prin opărire a unei părți a plantei
- **inhalajii** – inspirarea unor vapori în scop de vindecare

Nu ai putea trăi fără plămâni. Sarcina lor este de a prelua milioane de **molecule** de oxigen din aer care ajung în sânge, pentru a fi transportate spre celulele tale. În același timp, plămâni preiau gazele **reziduale** din sânge.

Corpul tău are doi plămâni mari, de culoare roz și cu o consistență **spongioasă**, care ocupă cea mai mare parte a **toracelui**. Plămânul stâng este un pic mai mic decât cel drept, deoarece are o scobitură în care este localizată inima.

În interiorul fiecărui plămân este o rețea de mii de tuburi, care formează arborele bronșic. La extremitățile ramurilor arborelui sunt milioane de saci mici, numiți **alveole**.

Plămâni par să respire singuri. De fapt, atunci când inspiri, plămâni sunt trași spre exterior de mușchii toracelui. Pentru a expira, acești mușchi se relaxează și toracele revine la dimensiunile normale, împingând aerul din plămâni.

Atunci când inspiri, fiecare alveolă se umple cu aer și ia oxigenul din el.

Moleculele de oxigen trec prin orificiile mici din alveole în vasele de sânge din jurul acestora. Aceste vase de sânge sunt atât de mici, încât doar o singură celulă sangvină poate trece

la un moment dat. Fiecare celulă de sânge preia o cantitate de oxigen, pe măsură ce trece. În schimb, celulele din sânge lasă în urmă niște reziduuri pentru a fi eliminate din plămâni. Este vorba, în principal, de dioxidul de carbon, gazul rezidual produs de celulele tale în timpul respirației. Acesta trece din vasele de sânge în alveole și apoi în bronhii, fiind eliminat prin respirație.

Oxigenul din sânge este gata să fie trimis la creier, la mușchi și la alte organe ale corpului.

Bronșita este o inflamație a **bronhiilor**, produsă, de cele mai multe ori, de infecții **microbiene**. Se manifestă prin tuse sau expectorații, cu sau fără febră. Se poate complica, mai ales la copii sau la bătrâni, cu **bronhopneumonie**. Bronșitele repetate, neglijate sau tratate incorect pot afecta buna funcționare a plămânilor sau a inimii, provocând boli mai grave ale acestora.

Pentru tratarea bronșitei se pot utiliza plante medicinale ca: anasonul, busuiocul, castanul **comestibil**, chimenul, cimbrul, mărarul, mierea ursului, pătlagina, ridichea neagră, salvia, usturoiul ș.a.

(Gheorghe Mohan, *Tratarea bolilor cu plante medicinale*)

EXEMPLE DE REȚETE:

1. BUSUIOCUL – infuzie dintr-o linguriță de frunze uscate, la 200 ml de apă clocotită. Se beau trei căni pe zi. Pentru **inhalații** se folosesc două lingurițe de plante. Se recomandă trei inhalații pe zi, dintre care una seara, înainte de culcare.

2. RIDICHEA NEAGRĂ – o jumătate de pahar cu suc, amestecat cu o jumătate de pahar cu miere. Se păstrează la rece. Copiii iau câte două lingurițe, de trei ori pe zi, iar adulții iau una-două linguri, de trei ori pe zi.

Tu ce tratament ai luat când ai fost răcit?

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Ce rol au plămânilor?
2. Cum arată aceștia?
3. Unde sunt situați?
4. De ce organismul are nevoie de oxigen?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

ȘTIU. VREAU SĂ ȘTIU. AM ÎNVĂȚAT.

Completează primele două rubrici din tabel cu ceea ce știi despre bronșită și ce ai dori să afli.

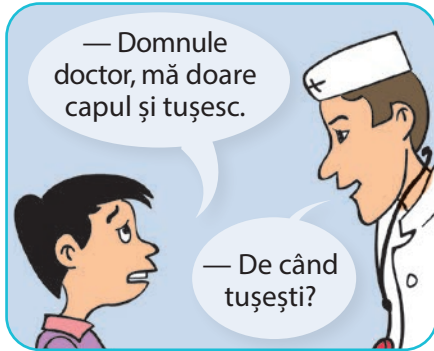
La finalul activității, completează ultima rubrică.

Știu	Vreau să știu	Am învățat

PORTOFOLIU

Realizați, în echipe de patru-șase membri, materiale tematice (planșe, desene, descriere, utilizare) despre plantele medicinale. Prezentați-le colegilor la ora de științe.

ȘTIAI CĂ...

... cele mai folosite plante medicinale sunt: aloe vera, gălbenelele, mușețelul, echinacea, menta, salvia?

... în România cresc peste 3 600 specii de plante medicinale?

AMINTEȘTE-ȚI

- La **sfârșitul rândului**, scriem din cuvânt atâtea silabe câte încap, punem liniuță și restul cuvântului îl scriem la începutul rândului următor.
- **Linia de dialog** marchează începutul vorbirii fiecărui participant.
- Convorbirea dintre două sau mai multe persoane se numește **dialog**.

AFLĂ MAI MULTE

Caută pe internet sau în cărți, atlase, reviste, informații despre creșterea, recoltarea și păstrarea plantelor medicinale.

JOC DE ROL**EȘTI MEDIC, APOI PACIENT.**

Stabilești un diagnostic, scrii rețete, dai sfaturi.

Promovează un stil de viață sănătos.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – Dialogul. Despărțirea cuvintelor în silabe la sfârșitul rândului

1. Continuă în scris dialogurile de mai jos, cu încă cinci-șase replici fiecare:

- *Vulpea participă la întrunire?*
– *Nu, răspunse ursul.*
- *Ce ați văzut pe unde ați umblat? întrebă copilul.*
– *Orașe mari, munți înalți, răspunseră berzele.*

2. Numește câte trei cauze care produc:

- tuse; b) dureri de stomac; c) fracturi; d) amețeli; e) insomnii.
- Prezintă-le colegilor acțiunile speciale pe care le-ai făcut când ai fost bolnav.

3. Spune numele și modul de administrare a trei medicamente destinate copiilor, după ce ai întrebat părinții.

4. Transcrie, în caiet, textul de mai jos, despărțind toate cuvintele în silabe:

A sosit iarna. Copacii sunt acoperiți de o mantie de zăpadă. Animalele zburdă prin omătul moale.

Natura întregă e plină de bucurie.

5. Găsește în textul *Plămâni* cinci cuvinte alcătuite din minimum patru silabe fiecare și desparte-le în silabe.

Imaginează-ți că aceste cuvinte se află la sfârșitul rândului și ești nevoit să le scrii despărțite, după model.

Model: lin-gurițe; lingu-rițe; linguri-țe

Textul de informare

1. Citește textul de mai jos și răspunde la întrebări:

Munții Carpați reprezintă un lanț muntos de 1 500 km lungime, din care aproximativ 900 de km se află pe teritoriul României.

Ei traversează opt state. Au înălțimea medie sub 2 000 de metri. Sunt acoperiți de păduri de foioase (fag, stejar, ulm, carpen) și conifere (brad, molid, pin).

În păduri trăiesc: cerbul, râsul, mistrețul, ursul, cocoșul de munte, iar în ape, păstrăvul.

În timpul iernii, pantele munților permit practicarea sporturilor de sezon: schi, săniuș etc.

- Despre ce se vorbește în text?
- Care sunt dimensiunile munților?
- Ce viețuitoare trăiesc în zona de munte?

2. Realizează un text de informare din cinci-opt rânduri pentru fiecare imagine de mai jos:

3. Prezintă în fața clasei:

- o știre din școala ta
- rețeta prăjiturii preferate
- reclama unui produs pentru copii
- un anunț
- instrucțiuni de utilizare a unui produs.

4. Completează enunțurile de mai jos:

- Pentru funcționare,... are nevoie de: ... .
- Ca să prepari ... , îți trebuie ... .
- ... are efect dacă ... se ia de ... ori pe zi.
- Vând ... din anul ... cu prețul de ... .
- Răceala se manifestă prin ... , ... și ... .
- Sănătatea se păstrează prin ... , ... și ... .

ACUM ȘTII

Textul de informare:

- transmite informații clare, reale despre mediul înconjurător;
- poate fi sub formă de: știri, articole, texte științifice, rețete, anunțuri etc.
- se referă la situații și persoane reale;
- are ca scop informarea cititorului;
- este redactat într-un limbaj clar și precis.

PORTOFOLIU

Realizați o fișă însoțită de un desen în care să prezentați împrejurimile școlii.

Realizați **TURUL GALERIEI**.

Povestea fulgului de nea

după Eugenia Popa-Cohuț

AFLĂ DESPRE AUTOR

Eugenia Popa-Cohuț s-a născut în 1927, la Panciu. A scris poezii, piese de teatru, povestiri și romane pentru copii, obținând numeroase premii literare.

A făcut parte și ca medic din viața celor mici.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Povestea unui om de zăpadă*
- *Băiatul și leii cei triști*
- *Moartea leului Rank*

VOCABULAR

- **a poposi** – a se opri, a se odihni
- **freamăt** – zgomot surd produs de frunzele mișcate de vânt, de valurile mării etc.
- **a desprinde** – a rupe, a scoate sau a lua ceva din locul său
- **a admira** – a privi cu încântare
- **moleșeală** – slăbire, epuizare

Era o zi senină de iarnă. Câțiva fulgi de nea care coborau încet spre pământ, atrași de frumusețea unui brăduț din pădure, s-au oprit să se joace pe lângă el. Deși l-au invitat de mai multe ori să intre în dansul lor, acesta a rămas nemișcat.

La venirea serii, obosit de atâta joc, unul dintre fulgi a **poposit** pe o ramură a brăduțului.

— Cine ești tu? l-a întrebat misterios fulgul. De ce n-ai venit să te joci cu noi? Știi ce bine este când plutești?

Brăduțul l-a privit, a râs ușor și i-a răspuns:

— Noi, arborii, nu ne putem mișca din loc. Nu ne lasă rădăcina înfiptă în pământ să ne schimbăm locul. Cred că aș ameți dacă aș zbura!

Cei doi au stat de vorbă până târziu în noapte. Fulgul i-a povestit despre munții înalți cărora frații săi le-au format căciuli călduroase și strălucitoare și despre alte frumuseți pe care le-a admirat în drumul lui.

Brăduțul i-a spus că altfel arăta pădurea astă-vară, înveselită de cântecele păsărelelor și de **freamățul** frunzelor.

S-au împrietenit și fulgul i-a spus că va rămâne lângă el toată iarna. Brăduțul a tăcut o vreme.

— Măine te părăsesc! i-a spus el, într-un târziu. Am fost ales ca pom de Crăciun. Voi fi împodobit cu globuri multicolore, cu stelute strălucitoare și voi fi cel care va adăposti cadourile pentru copii.

— Te bucuri? s-a mirat fulgul.

— Da! Când faci bucurie altora, ai și tu bucurie.

Îngrijorat, fulgul a întrebat:

— N-o să te doară când te va **desprinde**?

— Nu știi! Anul trecut niciunul dintre frații mei nu s-a plâns.

Dimineață, fulgul s-a trezit legănat. Era tot pe creangă, dar brăduțul era purtat în spate de un bărbat voinic.

— Zbori! Întoarce-te la frații tăi! Trebuie să ne despărțim, i-a șoptit brăduțul, trist.

— Nu! Prietenii rămân nedespărțiți! i-a răspuns fulgul.

— Prostuțule! Te vei topi la căldură! Nu-i păcat? Viața este atât de frumoasă! a suspinat brăduțul, scăpând o lacrimă.

Pentru că fulgul se încăpățâna să rămână lângă el, pomul a rugat vântul să-l desprindă de pe ram. În acest timp, bărbatul ajunsese acasă.

— Ce brad minunat! Ce frumos miroase! s-au bucurat toți ai casei și s-au adunat roată în jurul lui.

Auzindu-i, brăduțul s-a bucurat că a ajuns în casa lor. A așteptat răbdător și mândru să fie împodobit și seara a luminat camera cu beculețele sale.

Seara, fulgul își **admira**, zburând prin fața ferestrei, prietenul care-i bucura pe copii cu darurile sale.

Brăduțul era fericit și, când l-a văzut pe fulg, i-a zâmbit și a strălucit și mai tare.

Mulțumit de bucuria brăduțului, fulgul trecea zilnic să-l vadă. Era mereu înconjurat de oameni fericiți.

Într-o zi, însă, nu l-a mai zărit în cameră. Căutându-l, l-a descoperit, fără viață, aruncat pe o grămadă de lemne, fără podoabe.

Cuprins de milă pentru soarta prietenului său, el a simțit că o **moleșală** îl întunecă și se sfârșește. S-a aplecat să-l mângâie, dar, în locul lui, o lacrimă a **poposit** pe o creangă a brăduțului părăsit.

Tu ce soluții propui pentru a fi salvați brazilii?

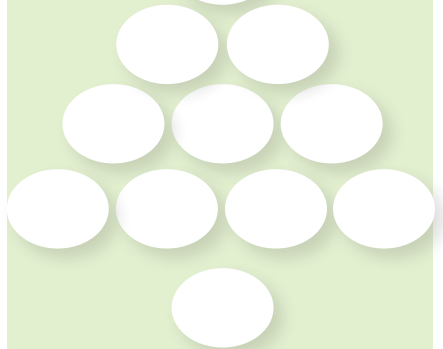
ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Unde s-a oprit fulgul de nea?
2. De ce nu s-a jucat bradul cu el?
3. Cu ce sentiment își aștepta brăduțul tăierea de a doua zi?
4. De ce nu dorea fulgul să îl părăsească?
5. Cum se vedeau cei doi?
6. Ce au făcut oamenii cu brăduțul după sărbători?
7. Cum a reacționat fulgul la găsirea prietenului?
8. Cine crezi că este vinovat de moartea celor doi? Argumentează, în cinci-șapte rânduri, răspunsul.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

CVINTETUL

Completează:

1. cuvânt-cheie;
2. două însușiri ale cuvântului-cheie;
3. trei cuvinte ce exprimă acțiuni ale cuvântului-cheie (se termină în -IND sau -ÂND);
4. o propoziție din patru cuvinte care exprimă sentimentele tale față de subiect;
5. alt cuvânt sugerat de cuvântul-cheie.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- într-un târziu
- zi senină de iarnă
- căciuli călduroase și strălucitoare
- freamățul frunzelor
- o moleșeală îl întunecă

Elemente reale	Elemente imaginare
• fulgii de zăpadă	• fulgii se joacă
•	•
•	•

GHICEȘTE

Albă, moale și pufoasă,
Peste câmp e haină groasă.
(*бpддpз*)

Iarna-n frig, vara la soare,
Neschimbat e la culoare.
(*пpдpq*)

AMINTEȘTE-ȚI

- **povestire** – relatarea unei întâmplări, a unor fapte sau evenimente derulate într-o succesiune logică;
- **descriere** – prezintă trăsăturile caracteristice ale unei ființe, ale unui lucru sau fenomen al naturii.

JOC DE ROL

Organizați un proces în care să se analizeze moartea celor doi pentru a stabili vinovatul (dacă există).

PORTOFOLIU

Realizează un colaj sau un desen în care să redai anotimpul iarna.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Povestea fulgului de nea*

1. Citiți textul în lanț, apoi pe roluri.
2. Explică ce ai înțeles din replicile:
  - Când faci bucurie altora, ai și tu bucurie.
  - Prietenii rămân nedespărțiți.
3. Completează tabelul din stânga cu elemente reale și elemente imaginare.
4. Realizează, în scris, un portret al fiecărui personaj, în maximum opt-zece enunțuri fiecare.
5. Găsește alt sfârșit pentru această povestire.
6. Imaginează-ți o convorbire telefonică între fulg și brăduț, când cel din urmă stătea în casă.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Povestirea. Descrierea*

1. Povestește textul *Prietenii cântăreți*, dezvoltând ideile principale.
2. Prezintă cele șapte note muzicale după descrierea din text.
3. Redă conținutul imaginii de mai jos, răspunzând oral la întrebările:

- a) Ce anotimp este prezentat?
  - b) Cine stă așezat printre frunze?
  - c) Cum este el? De ce?
  - d) Ce i-ar spune furnica?
  - e) Cum crezi că se termină dialogul dintre ei?
4. Povestește-le colegilor o întâmplare hazlie la care ai participat.
  5. Desenează un animal inexistent și prezintă-l în fața clasei. Făcând **TURUL GALERIEI**, dezbateti și votați cea mai reușită prezentare.

Textul literar narativ

1. Citește textul de mai jos, apoi răspunde la întrebări:

Într-o primăvară, o prepeliță aproape moartă de oboseală – că venea de departe, tocmai din Africa – s-a lăsat din zbor într-un lan verde de grâu, la marginea unui lăstar.

După ce s-a odihnit câteva zile, a început să adune bețișoare, foi uscate, paie și fire de fân și și-a făcut un cuib și un mușuroi de pământ, mai sus, ca să nu i-l înece ploile; pe urmă, șapte zile de-a rândul a ouat câte un ou și a început să le clocească.

După trei săptămâni au ieșit niște pui drăguți și mici, care au început să umble prin grâu după mâncare.

Odată, puiul cel mare a fost prins sub căciulă de un țăran. Când a scăpat, a fugit la prepeliță să îi spună ce a pățit.

– Altă dată să vii când te strig! l-a certat mama.

(după Ion Al. Brătescu-Voinești, *Puiul*)

- Cine povestește întâmplarea?
- Când se petrec cele relatate de autor?
- Unde se desfășoară acțiunea?
- Despre ce este vorba în text?

2. Citește, din textul de mai sus, fragmentul în care se vorbește despre:

- sosirea prepeliței;
- construirea cuibului;
- aparitia puilor;
- pățania puiului;
- sfatul mamei.

3. Pe baza enunțurilor de la exercițiul 2, povestește, oral, textul.

- Scrie într-un enunț ideea fiecărui fragment.
- Redă conținutul textului printr-un enunț.

4. Prezintă trăsăturile fizice și sufletești ale personajelor, așa cum reies din text.

5. Imaginează-ți că ești puiul de prepeliță. Ce ai simți atunci când ești prins? La ce te-ai putea gândi?

6. Găsește alt final textului, apoi scrie-l în caiet.

ACUM ȘTI!

Textul în care se povestesc întâmplările reale sau imaginate de autor, redată în ordinea în care s-au petrecut, se numește **text narativ**:

Într-un text narativ există:

- **un povestitor**;
- **o acțiune** (se precizează timpul și locul desfășurării acesteia);
- **personaje** care participă la acțiune.

CONCURS

Scrie un text narativ în care să povestești o aventură dintr-o călătorie.

- Ai grijă să:
  - prezinți coerent întâmplarea;
  - respecti regulile de ortografie și punctuație;
  - parcurgi etapele unui text narativ;
  - alegi un titlu sugestiv.
- Împreună cu ceilalți colegi, votează cel mai inspirat text.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

RĂSPUNDE. ARUNCĂ. INTEROGHEAZĂ.

Folosiți o minge. Cel care o aruncă adresează o întrebare, în legătură cu textul studiat, celui care o prinde. Acesta răspunde, apoi aruncă mingea altui copil, adresându-i altă întrebare.

Bradul

de Vasile Alecsandri

AFLĂ DESPRE AUTOR

Vasile Alecsandri a trăit între anii 1818 și 1890. A scris poezii, povestiri și piese de teatru.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *La gura sobei*
- *Miezul iernii*
- *Iarna*
- *Gerul*

VOCABULAR

- **culme** – deal
- **fantasmă** – vedenie, fantomă
- **jivine** – animale sălbatice
- **negură** – ceață deasă
- **prădalnic** – care jefuiește
- **primblă** – plimbă
- **răstoace** – bălți
- **povară** – greutate
- **trudă** – chin
- **urgie** – nenorocire
- **vifor** – viscol, furtună

- Citește sau ascultă basmul *Înșir-te, mărgărite*, de Vasile Alecsandri.
- Vizionează, la teatru sau pe internet, piesa de teatru *Chirița în provincie*.

Sus pe **culme** bradul verde
Sub zăpada albicioasă
Printre **negură** se pierde
Ca o **fantasmă** geroasă,

Și privește cu întristare
Cum se **primblă** prin **răstoace**
Iarna pe un urs călare,
Iarna cu șapte cojoace.

El se scutură și zice:
„În zadar tu, vrăjitoare,
Aduci **viforul** pe-aice,
Aduci zile fără soare.

În zadar îngheți pământul,
Ucizi florile și stupii
Și trimiți moartea cu vântul
Și trimiți foamea cu lupii.

În zadar a ta suflare
Apa-n râuri o încheagă,
Șterge urma pe cărare
Și de mine țurțuri leagă.

În zadar aduci cu tine
Corbul negru și **prădalnic**,
Și din codru cu **jivine**
Faci să iasă urlet jalnic.

În zadar, **urgie** crudă,
Lungești noaptea-ntunecoasă
Și, rânzând de-a lumii **trudă**
Scurtezi ziua luminoasă.

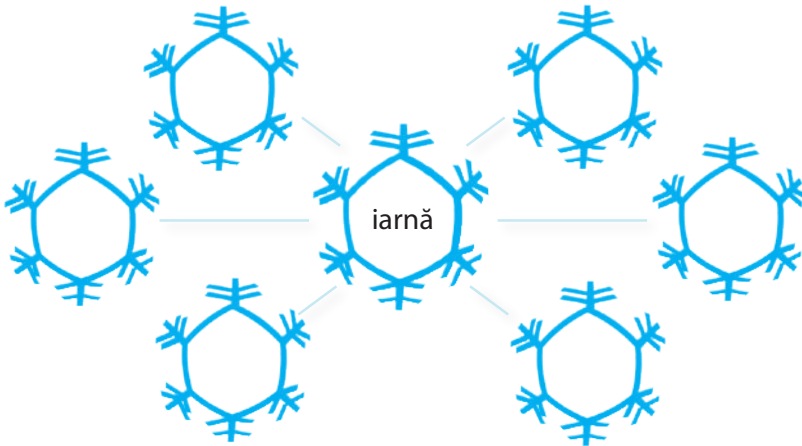
În zadar îmi pui povară
De zăpadă și de gheață.
Fie iarnă, fie vară,
Eu păstrez a mea verdeață!

Tu de ce iubești iarna?

1. Scrie pe fiecare fulg la ce te gândești când spui iarnă.

2. Selectează din poezie versuri care arată:

- locul unde se află bradul;
- povara pusă acestuia de iarnă;
- cum se deplasează iarna;
- cu ce este îmbrăcată iarna;
- cu cine e asemănată iarna;
- moartea florilor;
- jalea animalelor;
- hotărârea bradului.

3. Găsește în text însușiri pentru:

- brad
- zăpadă
- fantasmă
- corb
- urlet
- urgie
- noapte
- ziua

4. Completează cu acțiunile omenești pe care autorul le atribuie elementelor din natură.

- bradul – privește...
- iarna –

5. Identifică în text cuvinte care conțin grupurile de sunete *oa, ea, ie*, apoi desparte-le în silabe.

6. Scrie cuvinte cu înțeles asemănător pentru:

- negură
- întristare
- încheagă
- urmă
- fantasmă
- zice
- povară
- jivine
- geroasă
- ucizi
- suflare
- urlet

7. Spune ce sentimente îți trezește această poezie.

8. Redă, cu ajutorul unui desen sau al benzilor desenate, conținutul poeziei.

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Unde crește bradul?
2. Cine este *vinovat* de supărarea bradului?
3. Ce îi reproșează el iernii?
4. Cine mai suferă la venirea iernii?
5. Cum o învinge bradul pe vrăjitoare?
6. Ce neplăceri îți aduce ție iarna?

AMINTEȘTE-ȚI

Grupurile de sunete *oa, ea, ie, ua, uă*, se rostesc în aceeași silabă:

floa-re   la-lea
iar-ba   mie-re
plo-ua   no-uă

JOC

Iarna este un prilej pentru a exersa aruncatul la țintă cu bulgări.

Construiți obstacole din zăpadă, apoi organizați o cursă cu obstacole.

Câștigătorul primește o crenguță de brad.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

JURNALUL DUBLU

Completează coloana din stânga cu versuri care ți-au plăcut mai mult, iar pe cea din dreapta cu explicațiile potrivite:

versuri	explicații

EXPLICĂ EXPRESIILE

- fantasmă geroasă
- iarna cu șapte cojoace
- trimiți moartea cu vântul
- trimiți foamea cu lupii
- pui povară de zăpadă
- păstrez a mea verdeață

AMINTEȘTE-ȚI

În realizarea unui text trebuie să:

- respecti tema dată;
- formulezi corect și clar enunțuri;
- folosești expresii frumoase;
- așezi corect textul în pagină.

PORTOFOLIU

Realizați, pe echipe, un portofoliu cu tema **iarna**, urmărind secvențele:

- aspectul vremii;
- viețuitoarele;
- ocupațiile oamenilor;
- sărbători de iarnă.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Bradul*

1. Câte strofe are poezia? Explică înțelesul fiecărei strofe.
2. Spune numărul de versuri dintr-o strofă.
3. Transcrie perechile de cuvinte care rimează.
4. De ce este asemănată iarna cu o vrăjitoare?
5. Recită în fața colegilor o poezie despre iarnă.
6. Enumeră elementele din natură care se schimbă la venirea iernii.

7. Construiește un dialog despre iarnă din cinci-șapte replici, în care să utilizezi semnele de punctuație potrivite.

8. Iubești iarna? De ce? Argumentează în trei-cinci enunțuri.

9. Găsește:

a) cuvinte cu înțeles asemănător pentru: *culme, zăpadă, fantasmă, povară, se pierde, scurtezi;*

b) cuvinte cu înțeles opus pentru: *sus, albicioasă, geroasă, întristare, aduci, leagă, să iasă.*

10. Desparte în silabe cuvintele: *albicioasă, pierde, geroasă, iarna, cojoacele, vrăjitoare, soare, moarte, foamea, gheață, verdeață.*

11. Identifică, în poezie, elemente reale și elemente fantastice.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Textul imaginativ*

1. Selectează trei-cinci expresii frumoase despre iarnă, pe care să le folosești într-un text.

2. Realizează un text, în opt-zece rânduri, în care să descrii jocurile de iarnă ale copiilor, precizând:

- a) starea vremii;
- b) pregătirea pentru ieșirea la joacă;
- c) descrierea locului și a colegilor de joacă;
- d) desfășurarea jocului;
- e) întoarcerea acasă.

Textul literar în versuri

1. Citește textul și răspunde la întrebări.

Iarna pe uliță

de George Coșbuc

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un fulg, acum a stat,
Norii s-au mai răzbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.

Sunt copii. Cu multe sănii,
De pe coastă vin țipând
Și se-mping și sar râzând;
Prin zăpadă fac mătăanii;
Vrând-nevrând.

Nu e soare, dar e bine
Și pe râu e numai fum,
Vântu-i liniștit acum.
Dar năvalnic vuiet vine
De pe drum.

Gură fac ca roata morii;
Și de-a valma se pornesc,
Cum prin gard se gâlcevesc
Vrăbii gureșe, când norii
Ploi vestesc.

.....

- Care este titlul textului?
- Cine este autorul poeziei?
- Din câte strofe este alcătuită aceasta?
- Câte versuri conține o strofă?
- Unde se petrece acțiunea?
- Care sunt personajele acesteia?

2. Transcrie versurile din care afli:

- când a început ninsoarea;
- starea vremii;
- locul unde se petrece acțiunea;
- personajele întâmplării;
- zgomotul pe care aceștia îl produc.

3. Ce sentimente te cuprind atunci când citești această poezie?

ACUM ȘTIU

Textul în versuri se numește **poezie**, iar autorul lui se numește **poet**.

- Un rând dintr-o poezie se numește **vers**, mai multe versuri formează o **strofă**;
- Atunci când ultimele cuvinte ale versurilor au aceleași sunete în silabele finale, spunem că avem **rimă**.

Iarna iarăși a **venit**
Bradul l-am **împodobit**.

sau

Zăpadă albă, **pufoașă**
Se așterne peste **casă**.

Fiecare vers al poeziei se scrie cu alineat, iar între strofe se lasă un rând liber.

PORTOFOLIULUI

Adaugă versuri care să se potrivească și să rimeze:

A început de ieri să cadă

.....

Nu e soare, dar e bine.

.....

Iarna iarăși a venit

.....

Cât de veseli suntem noi.

.....

CONCURS

În maximum cinci minute, găsește cât mai multe rime pentru fiecare dintre cuvintele date: *nea, iarnă, ger, soare*.

Schimbă caietul cu al colegului.

Câștigă cel care a găsit cât mai multe rime.

Crăciunul copiilor

de Octavian Goga

AFLĂ DESPRE AUTOR

Octavian Goga (1881-1937), fiu de preot și de învățătoare, a fost poet și redactor. A scris poezii, articole și piese de teatru.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- Moș Crăciun
- Sara
- O ramură întârziată
- Toamnă
- Copiilor

VOCABULAR

- **ceriu** – cer
- **badea** – nenea
- **tindă** – verandă, pridvor
- **condei** – toc
- **șiret** – viclean

Dragi copii din țara asta,
Vă mirați voi cum se poate,
Moș Crăciun, din ceriu de-acolo,
Să le știe toate, toate...

Uite cum: vă spune Badea...
Iarna-n noapte, pe zăpadă,
El trimite câte-un înger
La fereastră ca să vadă.

Îngerii se uită-n casă,
Văd și spun, iar Moșul are
Colo-n ceriu, la el în tindă,
Pe genunchi o carte mare.

Cu condei de-argint el scrie
Ce copil și ce purtare...
Și de-acolo știe Moșul,
Că-i șiret el, lucru mare.

Tu cu ce sentiment îl întâmpini pe Moș Crăciun?

ȘTIAI CĂ...

... Crăciunul este o mare sărbătoare creștină în care se celebrează Nașterea Domnului, în zilele de 25 și 26 decembrie?

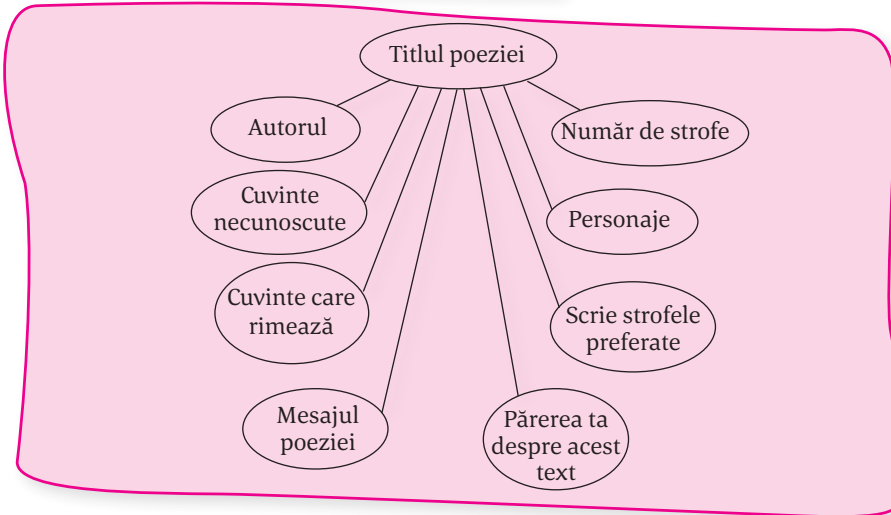
... în 1985, în Finlanda a fost înființat Satul lui Moș Crăciun și, anual, aici se primesc peste 12 milioane de scrisori din aproape 200 de țări?

... în perioada Crăciunului, în România se cântă multe colinde și se merge cu uratul, cu Plugușorul, cu sorcovitul etc.?

Organizatori grafici

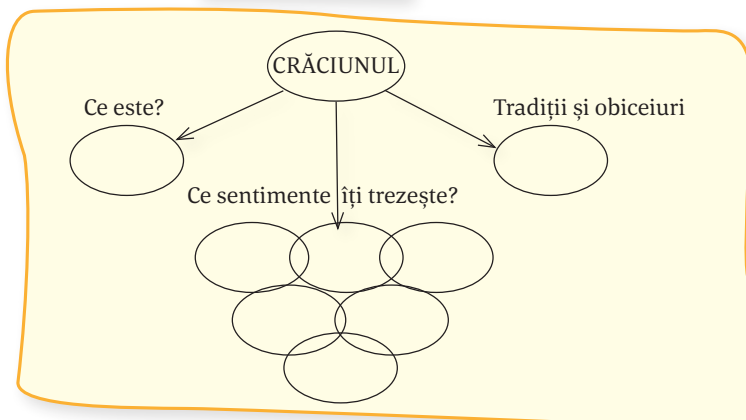
1. Completează **HARTA TEXTULUI**.

2. Realizează **SCHELETUL DE RECENZIE** al textului:

a) Scrie, într-un enunț, despre ce e vorba în text.	
b) Exprimă conținutul poeziei într-o singură expresie semnificativă.	
c) Notează cel mai important aspect (idee).	
d) Alege „culoarea” textului. Explică alegerea făcută.	
e) Realizează un desen care să cuprindă esențialul textului.	

3. Completează **CIORCHINELE** de mai jos:

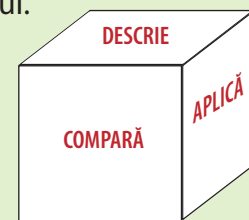
ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Care este personajul la care face referire poezia?
2. Unde locuiește acesta?
3. Cum află Moșul toate faptele copiilor?
4. Unde sunt consemnate acestea?
5. Pentru ce îi sunt necesare aceste informații?

ÎNVAȚĂ ALTFEL CUBUL

Clasa se împarte în șase grupe, fiecare dintre ele analizând tema din perspectiva cerinței de pe una din fețele cubului.

1. **DESCRIE** înfățișarea lui Moș Crăciun.
2. **APLICĂ** ce ai învățat din text.
3. **ANALIZEAZĂ** modul în care Moșul le află pe toate.
4. **COMPARĂ**-l pe Moș Crăciun cu Moș Nicolae.
5. **ASOCIAZĂ** textul cu altele asemănătoare.
6. **ARGUMENTEAZĂ** acțiunile Moșului.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- iarna în noapte
- condei de-argint
- ce copil și ce purtare

AMINTEȘTE-ȚI

într-o seară
 într-un sertar
 dintr-o carte
 dintr-un dulap
 într-una din zile
 plouă întruna (mereu)

REALIZEAZĂ

Crează un portofoliu cu tema „Crăciunul la români”.

Acesta poate conține:

- informații despre tradițiile și obiceiurile de Crăciun ale poporului nostru;
- înregistrări video sau audio cu cele mai îndrăgite colinde;
- desene și colaje;
- poezii pe această temă;
- poze personale care au legătură cu tema proiectului.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Crăciunul copiilor*

1. Citește în gând, apoi cu voce tare textul.
2. Cum explici titlul poeziei?
3. Transcrie strofa care ți-a plăcut cel mai mult.
4. Împreună cu un coleg, citește pe rând strofele, apoi găsește câte un titlu pentru fiecare strofă.
5. Care sunt curiozitățile tale referitoare la Moș Crăciun?
6. Gândește-te la un cadou neobișnuit pe care i-l poți cere Moșului. Care este acesta?

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scrierea corectă a cuvintelor*

într-o / într-un, dintr-o / dintr-un, întruna / într-una

1. Transformă după model, apoi alcătuiește enunțuri:

în casă – într-o casă
 Baba locuia într-o casă la marginea pădurii.

• în cutie –	• în dulap –	• în cuier –	• în excursie –
• în mașină –	• în sertar –	• în tren –	• în noapte –
• în sacoșă –	• în sat –	• în palat –	• în pădure –

2. Completează cu încă trei variante:

dintr-o $\left\{ \begin{array}{l} \text{casă} \\ \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right.$ dintr-un $\left\{ \begin{array}{l} \text{pom} \\ \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right.$ într-o $\left\{ \begin{array}{l} \text{zi} \\ \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right.$ într-un $\left\{ \begin{array}{l} \text{loc} \\ \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right.$

3. Alege varianta corectă din enunțurile de mai jos:

- a) De câteva zile plouă **întruna** / **într-una**.
- b) **Întruna** / **Într-una** din zile am să te vizitez.
- c) Am ascuns cartea **întruna** / **într-una** dintre cutii.
- d) Daniel mănâncă **întruna** / **într-una** fructe.

Scrive și alte enunțuri în care să folosești corect ambele variante.

4. Alcătuiește enunțuri conform cerințelor:

- a) primul cuvânt al propoziției să fie „într-un”;
- b) *dintr-o* să fie situat în interiorul propoziției;
- c) să conțină cuvintele *întruna* și *într-una*.

5. Redactează un text de minimum cinci propoziții, care să conțină ortogramele amintite mai sus.

Invitația

1. Răspunde la întrebări:

- Cum ți-ai serbat ziua de naștere?
- Cum ți-ai anunțat prietenii?
- Ai participat la aniversarea colegilor?
- Când și cum ai fost invitat la petrecere?

2. Clasa voastră organizează un festival de teatru pentru copii. Găsește-i un nume potrivit.

Scrie o invitație pentru acest eveniment.

3. Observă invitațiile de mai jos și spune:

Domnule profesor Mirea,

Avem onoarea să vă invităm la serbarea clasei a III-a, care va avea loc în clasa noastră, joi, 18.XII.2020, cu începere de la ora 18.00.

Vă așteptăm,

Colectivul clasei a III-a

8.XII.2020

- Cui îi este adresată fiecare invitație?
- La ce eveniment se face referire?
- Unde și când au loc evenimentele?
- Cine trimite invitația?
- De ce data trimiterii este diferită de cea a evenimentului?

4. Redactează invitații pentru două evenimente diferite din viața ta.

5. Lucru în echipă

Redactează o invitație pentru:

- lansarea unei cărți;
- premiera unui spectacol;
- participarea la un concurs.

ACUM ȘTII

Invitația este un bilet sau o scrisoare scurtă prin care cineva este chemat la un eveniment.

Pentru a-și atinge scopul, ea va cuprinde:

- formula de adresare;
- evenimentul organizat;
- data, ora și locul;
- formula de încheiere;
- numele celui care invită;
- data trimiterii invitației.

Dragă Andrei,

Te invit la aniversarea zilei mele de naștere, care se va organiza în data de vineri, 15.XII.2020, ora 16.00 în strada Florilor, nr. 15.

Te aștept cu drag,
Irina

7.XII.2020

REALIZEAZĂ

La orele de arte vizuale și abilități practice, împreună cu restul clasei, realizează un proiect cu tema **Sărbătorile de iarnă**, care să cuprindă:

- **informații** despre obiceiurile de Crăciun;
- **texte** ale unor colinde din zona în care locuiești;
- **colaj** cu imagini specifice Crăciunului;
- **ornamente și sorcove** confecționate la ora de AVAP;
- **scrisori** adresate lui Moș Crăciun de către colegi.

Recapitulare

1. Citește textul de mai jos, apoi rezolvă cerințele:

Rude cu cerbii și căprioarele, renii trăiesc în zonele reci, nordice, ale planetei noastre.

Dacă în urmă cu foarte mult timp aceștia trăiau și în țara noastră, astăzi, ca urmare a încălzirii globale și a vânării lor exagerate, renii au dispărut din multe zone pe care le populau de mii de ani.

Au fost printre primele animale domesticite, folosite atât la tracțiune, cât și pentru carne, lapte, blană.

Sunt animale de talie medie, un mascul atinge o lungime de 180–200 centimetri și poate avea o greutate de 90–120 kilograme. Femelele au dimensiuni mai mici, dar prezintă coarne ca și masculii. Culoarea blănii lor are nuanțe de gri, maro-închis și alb.

Sunt vânați de mai multe animale, însă cel mai mare prădător al acestora rămâne lupul. Oamenii îi vâneză de mii de ani. De la reni folosesc totul: carnea gustoasă, pieile pentru haine, coarnele pentru confecționarea uneltelor etc.

Săniile trase de reni sunt folosite și astăzi în Arctica.

- Scrive într-un enunț despre ce este vorba în text.
- Cu cine sunt înrudiți renii?
- Unde trăiesc populații mari de reni?
- Describe acest animal.
- De ce a fost domesticit de om?
- Ce foloase aduce renul omului?
- Care este cel mai mare prădător al renului?

2. Spune ce fel de text este cel de mai sus. Argumentează.

3. Imaginează-ți un dialog de opt-zece rânduri cu unul dintre renii de la sania lui Moș Crăciun. Ce l-ai întreba?

4. Prezintă în trei-cinci rânduri întâlnirea ta cu Moș Crăciun.

5. Clubul de teatru din care faci parte a pus în scenă spectacolul *Uite, vine Moș Crăciun!*

Scrive o invitație pentru acest eveniment, adresată unui prieten.

Evaluare

Afară era frig, ninsoarea din albăstruie prinsese o culoare albă, curată, și iepurii se atârna-seră cu lăbuțele de cercevele și cântau îndârjit, iar cel din stânga, mai prost, încurca vorbele, spunea ceva despre bușteanul uscat, atârnat pe perete, deasupra sobei.

Era limpede că înghețau și atunci Bănică deschise ușa și le făcu loc înăuntru. Căprioara intră întâi. Purta la gât o împletitură din ramuri verzi de brad și-n odaie se răspândi miros plăcut de rășină. Iepurii se suiră pe scaune (toți aveau fulare înfășurate larg).

Bănică le împărți colacul rumen și le puse dinainte câte un pahar cu vin. Ei dădură paharele peste cap și se dezmoțiră.

— Nuci nu ne dai? îl întrebară, iar el le făcu semn să ia din saci, câte patru de fiecare, iar căprioarei îi prinse între cornițe doi canafi de lână pe care-i făcuse el pentru câinele Bujor.

— Bănică, ceru iepurașul cel zezec care încurcase vorbele, mai dă-ne câte o nucă.

— Cu plăcere!

Bănică și căprioara pocniră o dată din picior, iepurii își umflară pieptul și izbucniră din nou în cântec: Busuioc verde pe masă, / Rămâi gazdă sănătoasă ... /

Și ieșiră pe ușă, în ninsoare, săltând și dănțuind. Capetele fularelor, desfăcute de vânt, atârnavau în zăpadă și căprioara se ferea să nu le calce. La poartă se opriră să numere nucile, apoi coborâră pe uliță.

(după Fănuș Neagu, În Ajun de Anul Nou)

1. Citește textul de mai sus și răspunde la întrebări:

- Când se petrece întâmplarea?
- Cine îl colindă pe Bănică?
- Cum îi răsplătește acesta pe colindători?
- Ce grijă avea căprioara?

2. Textul de mai sus este: • informativ • narativ • în versuri

Argumentează alegerea făcută.

3. Clasa ta organizează un spectacol de colinde. Scrie o invitație pentru acest eveniment.

Autoevaluare

	Item 1	Item 2	Item 3
S	un răspuns corect ●	identifică textul ●	invitația conține două-trei elemente caracteristice ●
B	două răspunsuri corecte ●●	identifică textul argumentează parțial ●●	invitația conține patru-cinci elemente caracteristice ●●
FB	trei răspunsuri corecte ●●●	identifică textul argumentează ●●●	invitația conține toate cele șase elemente caracteristice ●●●

Copacul cu viață veșnică

după Silvia Kerim

Copilul ceruse să i se facă pomul de Crăciun, adus din pădure, în curte, nu în casă, ca la vecinii lui.

— În curte, spuse copilul, bradul o duce mai bine: stă la aer, păsările zboară deasupra lui ca un fel de jucării plutitoare; când ninge, zăpada sclipește pe ramurile lui mai frumos ca beteala. Când adie vântul, globurile se ciocnesc unele de altele într-un clinchet ca de sanie, spre încântarea copiilor.

Dar sărbătoarea trecuse, pomul fusese despodobit, numai că rămăsese în curte, pentru că așa dorise copilul.

Timpul trecea. Venise primăvara. Pomul nu se uscaseră; era verde, stătea drept în bătaia vântului și-i dăduseră un fel de muguri. Se dusese vestea despre bradul cu cea de-a doua viață, dar nimeni nu pricepea ce se întâmplase. Copilul se hotărî și-i scrisese bunicului o scrisoare. Veni bunicul, privi copacul, îi cercetă ramurile vii, tulpina puternică; găsi o rădăcină proaspătă crescută de curând. Se gândi un timp și apoi îi desluși copilului care era înțelesul întâmplării.

Copacul crescuse din dragoste: dragostea copilului pentru copac și dragostea copacului pentru pământul de care nu se putuse desprinde.

— Dragostea este izvor de viață, mai spuse bunicul și se duse în satul lui, aninat într-o bătrână pădure de brazi.

Tu ești de acord cu alegerea copilului? De ce?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

SINELG

Citește cu atenție textul.

În timpul lecturii, marchează propozițiile sau paragrafele cu următoarele coduri:

(✓) știam;

(—) știam altfel;

(+) nu știam;

(?) ce înseamnă.

1. Recitește și textul *Povestea fulgului de nea* din manual, la pagina 50.

2. Care sunt personajele principale ale celor două texte?

3. Cum s-a sfârșit fiecare povestire?

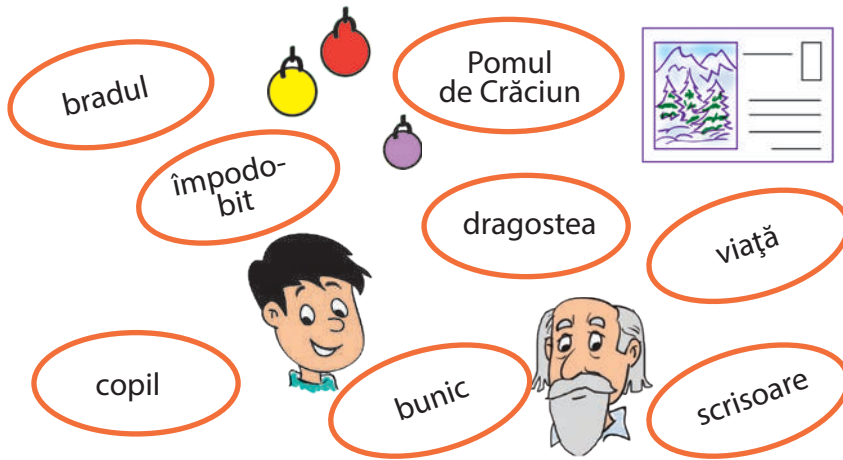
4. Ce ai simțit după citirea fiecăreia?

5. Care text te-a întristat? De ce?

6. Găsește alt sfârșit pentru una dintre cele două povestiri. Motivează alegerea.

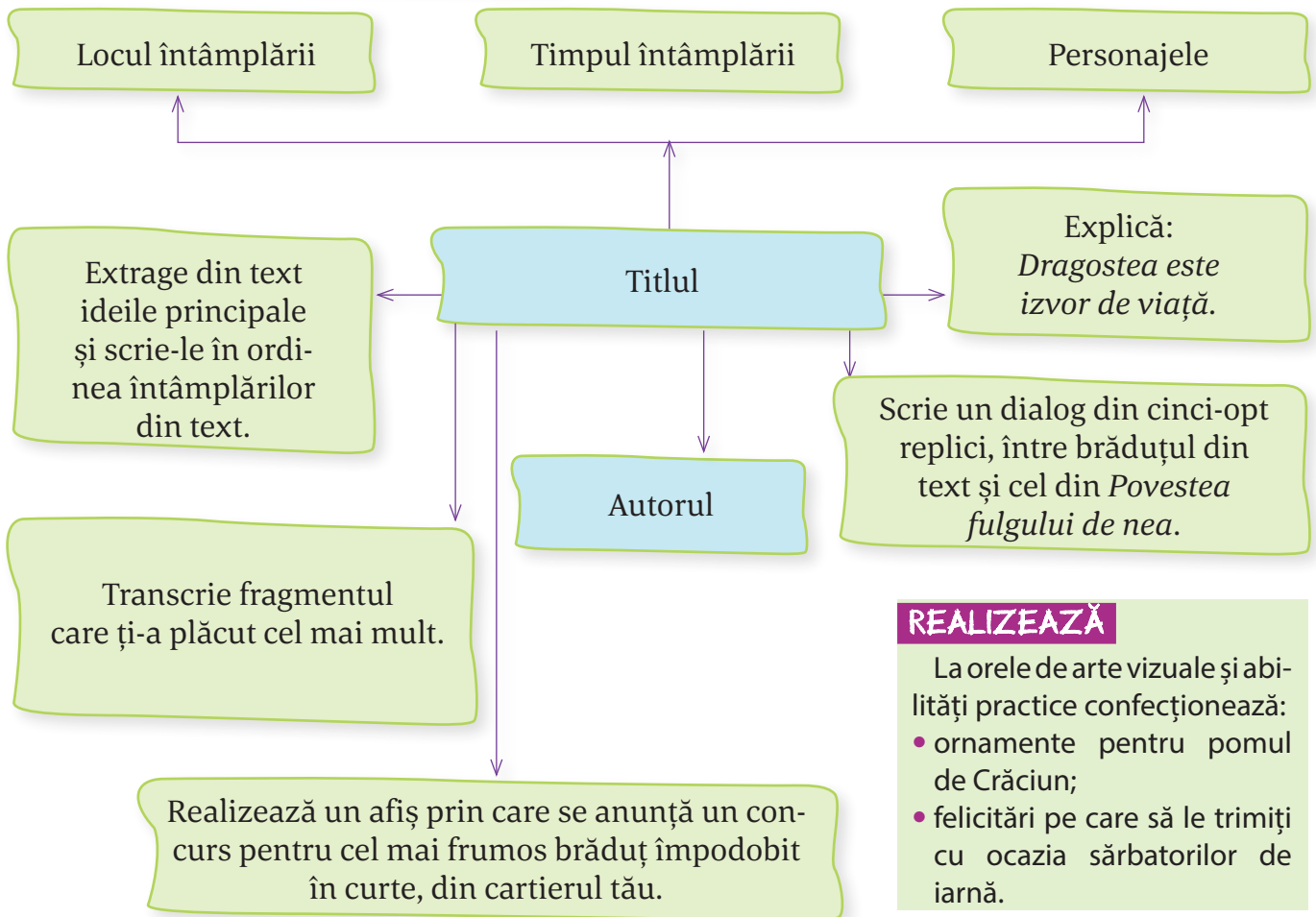
7. Realizează un afiș prin intermediul căruia să susții interzicerea tăierii brazilor.

8. Ilustrează o scenă din text. Expune lucrările în școală.

9. Integrează în enunțuri cuvintele de mai sus.

10. Completează **HARTA TEXTULUI**:

REALIZEAZĂ

La orele de arte vizuale și abilități practice confecționează:

- ornamente pentru pomul de Crăciun;
- felicitări pe care să le trimiți cu ocazia sărbătorilor de iarnă.

Colinde

JOC

SĂCULEȚUL CU POVEȘTI DE IARNĂ

Elevii, grupați în echipe, extrag din săculeț cartonașe cu ilustrații și recunosc poveștile respective, apoi redau conținutul acestora.

REALIZEAZĂ

La orele de arte vizuale și abilități practice:

- Confectionați, în grupe de trei, o sorcovă din materiale reciclabile.
- Prezentați-le colegilor pașii pe care i-ați urmat, folosind expresiile: *mai întâi, apoi, pe urmă, în final.*

PLUGUȘORUL

Mâine anul se-nnoiește,
Plugușorul se pornește
Și începe-a colinda
Pe la case a ura.

Mânați, mă, trageți, măi,
Și urați, flăcăi!

Plugușor cu șase boi,
Înjugați doi câte doi,
Plugușor frumos gătit,
S-aduci anul fericit!

Mânați, mă, trageți, măi,
Și urați, flăcăi!

Anul Nou cel care vine
Să vă dea tot ce doriți,
Sănătate, numai bine,
Să fiți mereu fericiți!

Mânați, mă, trageți, măi,
Și urați, flăcăi!

BUNĂ DIMINEAȚA LA MOȘ AJUN

Am venit și noi o dată
La un an cu sănătate,
Domnul Sfânt să ne ajute
La covrigi și la nuci multe.

Bună dimineața la Moș Ajun!
Ne dați ori nu ne dați?
Ne dați ori nu ne dați?
Ne dați, ne dați...

C-am venit și noi o dată
La mulți ani cu sănătate,
Domnul Sfânt să ne ajute
La covrigi și la nuci multe.

Tu cu cine mergi
la colindat?

COLINDĂTORII

de George Coșbuc

Cad fulgii mari, încet zburând,
 Și-n casă arde focul,
 Iar noi pe lângă mama stând
 De mult uitaram jocul.
 De mult și patul ne-aștepta,
 Dar cine să se culce?
 Rugată, mama repeta
 Cu glasul rar și dulce

Cum sta pe paie-n frig Hristos
 În ieslea cea săracă,
 Și boul cum sufla milos,
 Căldură ca să-I facă,
 Drăguț un miel cum I-au adus
 Păstorii de la stână
 Și îngeri albi cântau pe sus
 Cu flori de măr în mână.

Și-auzi! Răsar cântări acum,
 Frânturi dintr-o colindă,
 Și vin mereu, s-opresc în drum,
 S-aud acum în tindă.
 Noi stăm cu ochii pironiți
 Și fără de suflare:
 Sunt îngerii din cer veniți
 Cu Ler, oi Domnul mare.

.....

JOC

CONCURS DE COLINDE

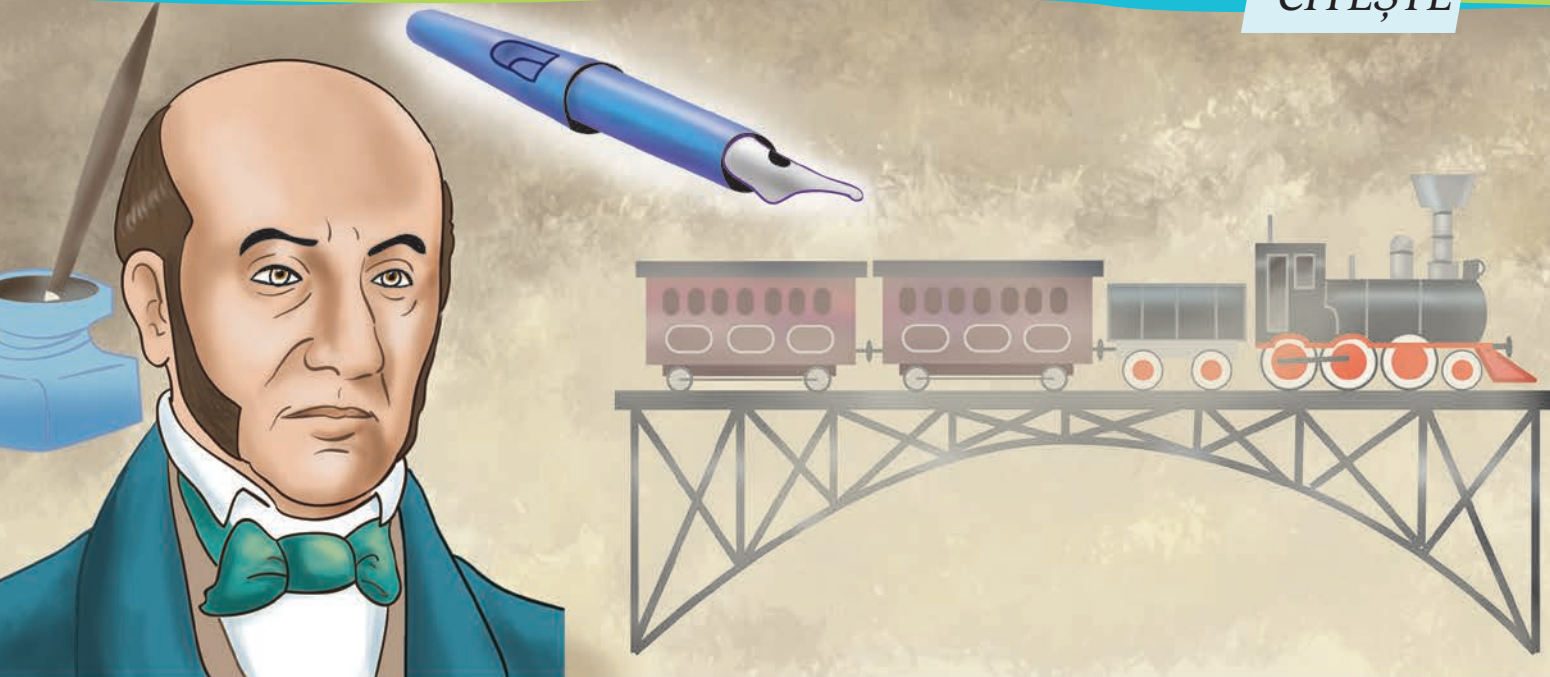
1. Interpretează colindul preferat.
2. Pe baza unor fragmente muzicale audiate:
  - recunoaște colindul;
  - continuă-l prin interpretare proprie.
 Juriul, format din colegi de-ai tăi, va alege cea mai bună interpretare.

PORTOFOLIU

- Realizează un desen inspirat din strofa a treia a poeziei *Colindătorii*.
- Culege cântece despre iarnă și colinde din zona în care locuiești.

Tu cum întâmpini sărbătorile de iarnă?

Cine a inventat stiloul?

ȘTIAI CĂ...

... penele de gâscă au fost cel mai utilizat instrument de scris înaintea secolului al XIX-lea?

Acestea au fost înlocuite cu tocure de scris care trebuiau, la rândul lor, cufundate în cerneală pentru a lăsa urme pe hârtie.

VOCABULAR

- **toc** – bețișor, ca suport, cu o peniță fixată la un capăt
- **călimară** – sticlă în care se păstrează cerneala
- **condei** – toc
- **portabil** – care poate fi transportat cu ușurință

Radu a primit în dar de la bunicul său un stilou foarte frumos. Băiatul l-a privit, ușor nemulțumit, și l-a așezat pe un raft. Bătrânul a văzut reacția nepotului, l-a îmbrățișat cu dragoste și i-a zis:

— Dacă ai ști povestea stiloului, l-ai folosi cu mândrie, ai fi bucuros că poți să scrii.

— Te rog, bunicule, spune-mi povestea! l-a rugat Radu.

— Bine, a acceptat bunicul, stai lângă mine și ascultă! Este o poveste lungă... Multă vreme, oamenii au scris cu **tocul** cu peniță, pe care trebuiau s-o înmoaie, după scrierea a două-trei litere, în **călimara** cu cerneală.

— Mi se pare complicat, a spus Radu. Nu se pierdea timp mult?

— Ba da! a aprobat bunicul. Dar, în anul 1827, un student român a schimbat situația. Era un tânăr originar din Vâlcea, născut în 1799, pe nume Petrache Poenaru. A studiat la Craiova, București, Viena și la Paris. Apoi, în Franța, a uimit întreaga lume când a prezentat invenția sa, un **condei portabil fără sfârșit, care se alimentează singur cu cerneală**.

— De unde își lua cerneala? s-a mirat băiatul.

— Noul condei avea atașat un rezervor și oferea celui care-l folosea posibilitatea să scrie fără să facă pauze, i-a explicat bunicul.

— Ce recompensă a primit Petrache Poenaru pentru această invenție? Eu l-aș fi făcut erou, a spus Radu.

— N-a fost așa! Românul ar fi putut să trăiască toată viața în Franța câștigând bani de pe urma invenției sale. Dar tânărul Petrache era inteligent și pregătit să descopere lumea. A fost primul român care a călătorit cu trenul, în 1830, în Anglia. El îi va scrie unui prieten: *Am făcut o călătorie cu un mijloc de transport nou, care este una din minunile secolului. Imaginează-ți douăzeci de trăsurile legate unele de altele, încărcate cu două sute patruzeci de persoane, trase deodată de o singură mașină cu aburi. S-a întors în țară după terminarea studiilor, pentru că își iubea țara și dorea să trăiască la el acasă. Petrache Poenaru s-a întors acasă și a muncit din greu pentru a-și transforma visele în realitate.*

— De ce a muncit mult? s-a mirat Radu. Doar acum terminase de învățat și era la el acasă.

— Așa este, dar el a făcut multe lucruri noi și în țară, i-a răspuns bunicul. A fost profesor la liceu și, apoi, la o facultate înființată de el, unde erau pregătiți, pentru prima dată în țară, ingineri de șosele și arhitecți. A scris manuale moderne de matematică, în limba română. În perioada în care a fost ministru al Învățământului, a înființat la sate peste două mii de școli.

— Când a avut timp să facă atâtea lucruri?

— Sunt doar o parte dintre realizările sale, a spus bunicul. Altă dată îți spun restul. Acum scrie-ți temele, că este târziu.

— Pot să scriu cu stiloul de la tine? Promit că voi avea grijă de el pe viitor, a spus Radu.

Tu ce știi despre realizările lui Petrache Poenaru?

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Ce cadou a primit Radu de la bunicul său?
2. Cum a reacționat băiatul?
3. Care a fost instrumentul de scris folosit înaintea stiloului?
4. Cine a inventat stiloul?
5. De ce s-a întors inventatorul în țară?
6. Ce ai învățat despre Petrache Poenaru?
7. Informează-te despre alte realizări ale acestuia.

GHICEȘTE

Țin cerneala-n rezervor
Ca să poți scrie ușor.

(jnojɪts)

O sticlută cu vopsea
Dă penițelor să bea.

(cɔllimara)

ÎNVAȚĂ ALTFEL

**ȘTIU. VREAU SĂ ȘTIU.
AM ÎNVĂȚAT**

Completează primele două rubrici din tabel cu ceea ce știi despre stilou și ce ți-ai dori să afli despre acesta.

Știu	Vreau să știu	Am învățat

La sfârșitul activității completează ultima rubrică.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- ușor nemulțumit
- penița (...) s-o înmoaie în călimară
- a-și transforma visele în realitate

AMINTEȘTE-ȚI

- român, pâine, încet, doborî, deîmpărțit, neînceput
- x se pronunță **cs**: excursie, pix
- x se pronunță **gz**: exercițiu, exact
- împărat / ~~împărat~~
- îmbracă / ~~îmbracă~~

EXERSEAZĂ

Citește textul și completează tabelul:

Pârvu s-a îmbrăcat și a plecat în parc. Acolo s-a împrietenit cu Mihai, un băiat ambițios care participă la toate competițiile. Ei au cumpărat bomboane și gogoși umplute cu gem.

Sâmbăta viitoare, tot împreună vor ieși la o plimbare.

Cuvinte cu	
mp	mb

E	P	M	A	X	I	M
X	I	L	O	F	O	N
E	V	T	L	V	A	X
M	M	A	T	I	X	U
P	I	X	A	N	C	S
L	X	E	X	D	M	B
U	E	X	I	S	T	A

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Cine a inventat stiloul?*

1. Împarte textul în fragmente logice. Citește, pe rând, fiecare fragment al lecției, apoi scrie ideile principale sub formă de enunțuri.
2. Povestește, oral, textul pe baza ideilor.
3. Desprinde din text numele primit de invenția lui Petrace Poenaru. Cum explici acest nume?
4. Scrie un mesaj adresat marelui inventator, în trei-patru enunțuri.
5. Imaginează-ți, într-o descriere de patru-șapte rânduri și un desen, un stilou al viitorului.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scrierea corectă a cuvintelor care conțin m înainte de p și b. Scrierea și pronunțarea corectă a cuvintelor care conțin x*

1. Scrie literele î sau â astfel încât să obții cuvinte corecte:

- m_ine
- t_mplar
- _nțelept
- c_ntec
- _nceput
- cobor_
- _nc_ntat
- _ngheț
- _ncet
- sur_s
- v_nt
- amăr_t

2. Lucrează după model:

a) **Model:** a izvorî → izvorât   b) **Model:** îndoit → neîndoit

- a coborî
- a hotărî
- îndulcit
- întrebat
- a doborî
- a târî
- încolțit
- început
- îmbrăcat
- îmblânzit

Găsește și alte exemple.

3. Completează cu în sau îm, după caz:

- _conjurat
- _povărat
- _pietrit
- _bărbătat
- _bujorat
- _duioșat
- _dreptat
- _cercat
- _pătimit
- _cătușat
- _păiat
- _boldit

4. Transformă după model: **Model:** bolnav → îmbolnăvit

- belșug
- pachet
- podoabă
- baie
- povară
- brațe

- a) Descoperă în careul alăturat cuvinte care conțin litera x.
- b) Scrie în caiet cuvintele în care x se pronunță cs.
- c) Desparte în silabe cuvintele din careu în care x se pronunță gz.
- d) Alcătuieste un text în care să folosești patru dintre cuvintele identificate în careu.

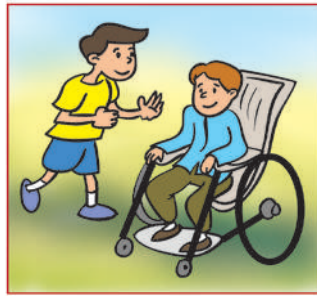
Prezentarea unei activități. Descrierea unui obiect

1. Citește, din textul *Cine a inventat stiloul?*, secvența în care este prezentată călătoria cu trenul.

2. a) Privește imaginile de mai jos și descrie, în două-patru enunțuri, fiecare activitate ilustrată.

b) Nu uita să spui:

- cum s-a pregătit fiecare activitate;
- cât crezi că a durat;
- ce sentimente au avut cei care au participat la aceasta.

c) Amintește-ți o activitate asemănătoare la care ai participat și descrie propria ta experiență.

3. Scrie, în caiet, trei însușiri pe care ar trebui să le aibă persoana care participă la activitățile propuse, motivând alegerea:

- a) zugrăvirea unei camere;
- b) îngrijirea unor flori;
- c) organizarea unui spectacol;
- d) îngrijirea unui bolnav.

4. Alege un obiect. Descrie-l colegilor, răspunzând la următoarele întrebări:

- a) Cum se numește obiectul prezentat?
- b) Din ce material este confecționat?
- c) Ce culoare are?
- d) La ce este folosit? De către cine?
- e) Ce gust are? (dacă este cazul)
- f) Ce miros are? (dacă este cazul)

5. Descrie instrumentul tău de scris cel mai des folosit.

6. Spune minimum două activități în care se pot folosi uneltele ilustrate alăturat, modul de utilizare și regulile de securitate ce trebuie respectate.

ACUM ȘTI!

În **descrierea** unei activități, se stabilește scopul activității, se aleg uneltele (obiectele) necesare, se descriu modul de lucru și importanța activității.

În **descrierea** unui obiect se precizează: **denumirea** acestuia, materialul din care este **confecționat**, **culoarea**, la ce se **întrebuințează** și **cine folosește** obiectul.

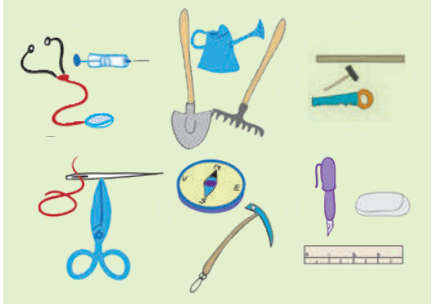
JOC

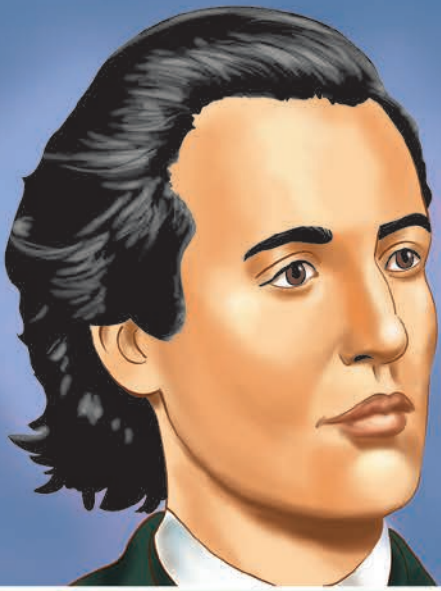
CE FAC EU?

Un elev mimează o activitate și ceilalți trebuie s-o ghicească, cu maximum cinci întrebări ajutătoare.

CE AM CUMPĂRAT?

Mi-am cumpărat..... – Un copil descrie un obiect, oferind amănunte despre el, până când colegii îi vor spune numele.

Poveste despre Eminescu

după o legendă populară

AFLU DESPRE AUTOR

Mihai Eminescu (1850–1889) este considerat cel mai mare poet român.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Fiind băiet păduri cutreieram*
- *Somnoroase păsărele*
- *Povestea codrului*
- *Făt-Frumos din lacrimă*

VOCABULAR

- **plai** – ținut, zonă
- **gârbov** – cocoșat, aplecat
- **ucenic** – discipol, elev
- **veșminte** – haine
- **toiag** – baston
- **a ațâța** – a aprinde
- **pită** – pâine
- **merinde** – alimente, mâncare
- **a dăinui** – a dura, a ține

În urmă cu peste o sută șaptezeci de ani, pe plaiurile Ipoteștilor trăiau, ca în toată Țara Românească, oameni harnici și primitori. În acest sat au ajuns odată doi moșnegi **gârbovi**, îmbrăcați sărăcăcios, cu încălțăminte ruptă de atâta umblat. Erau un magician și **ucenicul** său, care mergeau printre oameni pentru a le încerca bunătatea.

Peste zi, o ploaie rece le udase **veșmintele** și îi umpluse de noroi. Înfrigurați și înfometați fiind, nu-și doreau decât să intre într-o casă.

După mai multe încercări, ajunseră la o casă cu ferestrele luminate.

— Să batem și în această poartă! spuse ucenicul. Eu nu mai pot să fac niciun pas.

— Bine, îl aprobă magicianul și bătu cu **toiagul** în poartă.

— Cine e? se auzi glasul unui bărbat care deschisese ușa casei și venea spre poartă.

— Oameni buni! Ne-a prins întunericul pe drum și te-am ruga să ne primești în casa ta pentru o noapte.

— Sunteți bine-veniți, poftiți în casă! spuse bărbatul, potolind câinii.

În casă, copiii și nevasta se treziseră din somn și priveau curioși la nou-veniți. Omul începu să dea porunci, dar cu blândețe.

— Ileano, **ațâță** focul să se încălzească oaspeții. Petre, adu apă proaspătă! Mario, umple oalele cu lapte cald și rupe o **pită** pe masă! Vezi și de niște brânză!

Bătrânii urmăreau cum cei din casă se mișcau repede și focul îi încălzea, iar masa se umplea de bucate. Le-au dat să se spele și să se ștergă cu ștergere albe, țesute în casă, și i-au îmbrăcat cu haine curate și călduroase.

— Pofțiți, oameni buni, de vă potoliți foamea și apoi să vă odihniți în odaia bună, unde nevasta v-a pregătit un pat călduros și unde miroase a busuioc și a gutui.

A doua zi, iar le-au dat să se spele și să mănânce, le-au dat haine și încălțăminte din tot ce aveau ei mai bun, ba chiar le-au pus și în traistă **merinde** pentru drum.

Moșnegii le-au mulțumit și au plecat la drum. După o vreme de mers în tăcere, ucenicul îi zise magicianului:

— Maestre, ar trebui să-i răsplătești pe oamenii aceștia, că tare frumos ne-au omenit!

— Ai văzut că nu erau nevoiași. Ce-aș putea să le dau?

— Fă o vrajă ca să-și vadă sufletul minunat pe care-l au!

— Adică să le dau o oglindă fermecată, ucenicule?

— Nu, sufletul lor să **dănuie** peste veacuri și să aducă bucurie tuturor, cum ne-am bucurat și noi seara trecută, spuse ucenicul.

— Bine, răspunse magicianul, mă voi gândi la un dar.

După o vreme, în acel neam s-a născut Mihai Eminescu.

El a moștenit de la strămoși omenia și cinstea, dragostea de oameni și setea de învățătură. A scris poezii, basme și nuvele fără egal, care au fost apreciate de cititorii din întreaga lume.

Mihai Eminescu a reprezentat în scrierile sale calitățile poporului român, fiind considerat „luceafărul poeziei românești”.

Tu ce crezi despre darul oferit de magician?

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Precizează locul și timpul desfășurării acțiunii.
2. Care sunt personajele textului?
3. Cu ce scop călătoreau cei doi moșnegi?
4. Cine îi ajută? În ce mod?
5. Cum îi recompensează drumeții pe oameni?
6. Ce știi despre Mihai Eminescu?
7. Crezi că darul magicianului a fost pe măsura ajutorului primit? Argumentează răspunsul.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

EXPLOZIA STELARĂ

Vă împărțiți în cinci grupe. Un reprezentant al grupei extrage una din cele cinci stele pe care scrie: *Cine?* / *Ce?* / *Unde?* / *Când?* / *De ce?*

În grupă se formulează întrebări conform stelei alese. Colegii din celelalte grupe răspund la întrebări.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- încălțăminte ruptă de atâta umblat
- casă cu ferestre luminate
- ne-a prins întunericul pe drum
- ațâță focul
- vă potoliți foamea
- ne-au omenit

Ce poți vedea?	Ce poți auzi?
• doi moșnegi • •	• lătratul câinelui • •
Ce poți mirosi?	Ce poți simți?
• busuiocul • •	• ploaia rece • •

AMINTEȘTE-ȚI

- elev – școlar;
- pădure – codru;
- harnic ≠ lenes;
- curajos ≠ fricos.

PORTOFOLIU

Selectează din poeziile lui Mihai Eminescu versuri care te-au impresionat.

Desenează tablourile corespunzătoare versurilor.

JOC

Găsește în careu cinci perechi de cuvinte cu sens opus:

S	U	S	M	I	C
P	L	I	N	J	G
X	M	W	G	O	L
C	A	L	D	S	B
S	R	E	C	E	U
T	E	R	A	U	N

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Poveste despre Eminescu*

1. Citește textul în gând, apoi în lanț, împreună cu ceilalți colegi.
2. Identifică fragmentele textului. Exprimă printr-un enunț conținutul fiecărui fragment.
3. Pe baza ideilor principale, povestește textul în scris.
4. Selectează din text alte cuvinte necunoscute, în afara celor explicate la vocabular, și caută sensul lor în dicționar.
5. De ce este considerat Mihai Eminescu *poet nepereche*?
6. Argumentează în trei-cinci enunțuri.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – Cuvinte cu sens asemănător / opus

1. Găsește cuvinte cu înțeles asemănător pentru: *zăpadă, drum, voios, odaie, praf, steag, etern, săraci, lume.*

Model: milos → blând, bun

2. Alcătuieste enunțuri cu expresiile de mai jos:
  - a da de știre • a-și aduce aminte • gros la pungă
  - a o lua la sănătoasa • de-ale gurii • a băga de seamă

Scrie cuvinte care pot înlocui aceste expresii.
3. Alege din șirul următor perechile de cuvinte cu sens opus, apoi scrie-le: *curajos, bun, vechi, fricos, tânăr, nou, început, sfârșit, murdar, rău, bătrân, curat.*

4. Identifică în proverbele următoare cuvinte cu înțeles opus:
  - Nu lăsa pe mâine ce poți face azi.
  - Muncește la tinerețe ca să ai la bătrânețe.
  - Buturuga mică răstoarnă carul mare.

Explică înțelesul acestor proverbe.

Transformarea unui dialog în povestire și invers

1. Citește textele de mai jos. Observă transformarea dialogului din povestire:

— *De ce stai așa pe gânduri, luminate crăișor? zise baba. Alungă mâhnirea din inima ta, căci norocul îți râde din toate părțile și nu ai de ce să fii supărat!*

— *Ia lasă-mă-ncolo, mătușă, nu mă supăra! zise fiul craiului.*

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap Alb*)

Baba îl întreabă pe crăișor de ce stă supărat și îl îndeamnă să alunge mâhnirea din inima lui, căci norocul îi râde din toate părțile.

Feciorul, supărat, îi cere babei să îl lase în pace.

2. Folosind modelul de mai sus, transformă în povestire dialogul dintre:

a) brăduț și fulgul de nea;	c) magician și ucenic;
b) Mary și grădinar.	d) Vasea și notele muzicale.

3. Citește cu atenție textele de mai jos. Stabilește personajele și replicile acestora, apoi transformă textele în dialog.

a) *Ciocănitorea o întreabă unde locuiește.*

Veverița îi răspunde că locuiește în apropiere, într-un castan bătrân.

Atunci, ciocănitorea o rugă să o găzduiască la noapte.

b) *Băiatul mângâie frunzele salcâmului, apoi îl întreabă dacă îi pare rău că-și pierde hainele.*

Acesta îi răspunde că va primi haine noi primăvara viitoare și îl invită să se așeze alături de el pentru a-i povesti cum se reînnoiește în fiecare an.

c) *Max îl privi cu uimire și îl întreabă de unde vine.*

Nero îi răspunde cu îngâmfare că și-a dorit să descopere lumea și îl întreabă ce s-a întâmplat în lipsa lui.

4. Imaginează-ți un dialog, de șase-opt replici, între o vrăbiuță și o rândunică. Transformă dialogul în povestire.

ACUM ȘTIU

Când transformi un dialog în povestire, replicile dintre personaje sunt redactate de povestitor.

Astfel, dispare linia de dialog, nu se folosește semnul întrebării și nici semnul exclamării.

Când transformi o povestire în dialog stabilești personajele și replicile acestora, apoi marchezi cu linia de dialog replicile fiecăruia.

Poți folosi semnul întrebării și semnul exclamării.

JOC DE ROL

LUCRU ÎN ECHIPĂ

Formați echipe de câte trei membri. Doi dintre aceștia se vor transforma în personaje și vor crea scurte dialoguri.

Al treilea va transforma aceste dialoguri în povestiri.

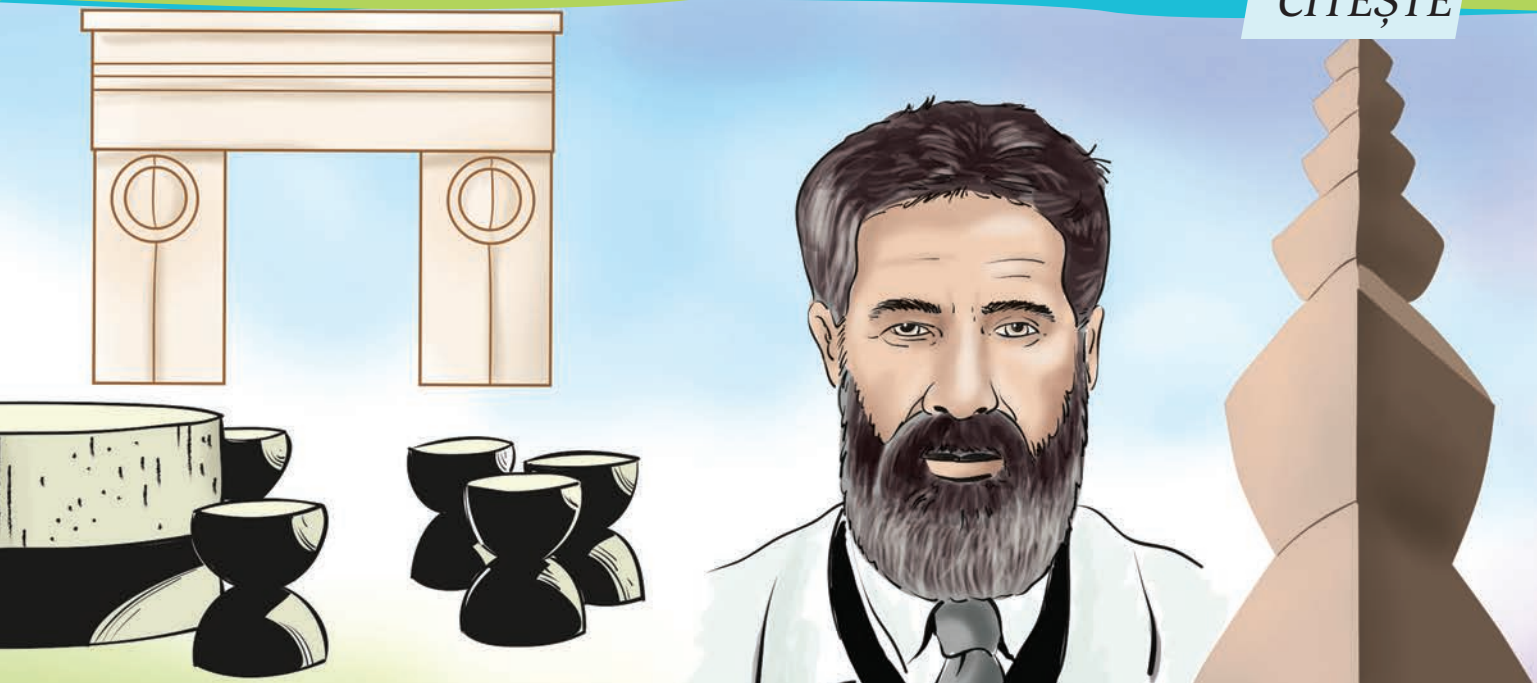
Povestiți pe scurt basmul ilustrat mai jos:

CONCURS

Realizați, în perechi, scurte dialoguri pe o temă unică, într-un timp limitat, cu personaje alese de voi.

Lucrarea câștigătoare va fi păstrată în portofoliul clasei.

Copilul cu mâini de aur

după o legendă populară

ȘTIAI CĂ...

... opera centrală și cea mai importantă a întregii creații a lui Brâncuși este Coloana Infinitului?

Ea este dedicată eroilor care au căzut în luptă în Primul Război Mondial și simbolizează sacrificiul infinit, înălțând spre cer sufletele lor.

VOCABULAR

- **a meni** – a sorti, a predestina
- **imaș** – pășune
- **a ciopli** – a sculpa, a tăia
- **meșteșugită** – realizată cu artă
- **a incrusta** – a ornamenta
- **a (se) îndoi** – a nu avea încredere
- **a plăsmui** – a crea

Constantin Brâncuși s-a născut în 1876 la Hobița, în județul Gorj, într-o familie sărmană și numeroasă.

Ursitoarele i-au **menit** ca mâinile lui să creeze aur. Deși avea doar câțiva anișori, ducea mieii la păscut pe un **imaș** din apropierea satului. În trăistuța țesută de mama sa punea, pe lângă mâncare, fluierul primit de la unchiul său și un cuțițaș.

În timp ce mieii pășteau, copilul alegea de sub copacii din crâng bucăți de lemn uscat, rupte de vântul iernii. Cu multă răbdare le **cioplea** și le aducea fraților săi mai mari câte o jucărie **meșteșugită**, când se întorcea acasă.

Când termina de cioplit, cânta din fluier și privea nemișcat zborul păsărilor pe cerul de oglindă.

Sătenii îl iubeau pentru că le **incrusta** rame de oglindă, stâlpi, juguri pentru animale sau chiar pietre de mormânt, fără să se lase prea mult rugat.

Mama sa era mândră de micul ei Costache. Era însă tristă pentru că n-avea bani să-l trimită la școală, cum o sfătuisese învățătorul din sat.

Într-o zi, băiatul i-a spus:

— Ieri am văzut o coloană de fum care se ridica din inima Hobiței și se tot suia spre cer.

— Poate că era fumul din coșurile caselor, s-a îndoit mama sa.

— Nu, pentru că nu se făcea rotocoale, ci se îngusta din loc în loc și era fără sfârșit.

— Ai visat, Costache! Hai să culegem perele!

— Nu merg, mamă, nu te supăra! Plec din sat. Vreau să-mi cunosc țara și să aflu cum se cioplesc lemnul și piatra și prin alte locuri.

— Să ne scrii, puiul mamei, cum este prin lume, îi zise mama cu lacrimi mari, izvorâte din inimă.

Despărțirea o durea, dar inima îi spunea să nu oprească zborul micului artist.

Pașii băiatului l-au purtat prin Târgu-Jiu și Craiova, unde a muncit din greu să-și câștige traiul, dar a mers și la școală, unde a învățat să sculpteze.

După ce a stat câțiva ani în București, a plecat, pentru a-și găsi fericirea și gloria, la Paris. Fiindcă nu avea bani să-și plătească biletele, a mers pe jos, ajungând după câteva luni în Franța, unde avea să trăiască din 1904 până la sfârșitul vieții, în 1957.

După ce a muncit din greu, o vreme, în atelierul unui renumit artist francez, a plecat spunând:

— La umbra marilor copaci nu crește nimic.

Și-a deschis propriul atelier și acolo a **plăsmuit** cu mâinile sale de aur, așa cum i-au prezis ursitoarele, opere minunate, modelând cu măiestrie marmura, ghipsul sau bronzul. Creațiile sale i-au atras numele de părinte al sculpturii moderne, ducându-i faima în toată lumea, așa cum visase în copilărie.

Pentru expunerea sculpturilor sale geniale, la New York a fost organizată o expoziție permanentă, iar în inima Parisului există un muzeu dedicat lui Brâncuși.

Sunt unice sculpturile sale *Masa Tăcerii*, *Poarta Sărutului* și *Coloana Infinitului*, care pot fi văzute în Târgu-Jiu.

Tu ce ai vrea să faci când vei fi mare?

ÎNȚELEGE TEXTUL

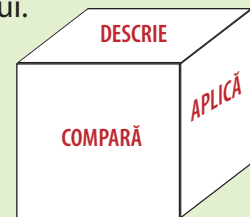
1. Când și unde s-a născut Constantin Brâncuși?
2. Ce pune băiatul în trăs-tuța țesută de mama lui?
3. De ce îl iubeau sătenii?
4. Din ce motiv era tristă mama sa?
5. Ce visa Costache?
6. Pe unde l-au purtat pașii pe băiat?
7. Care sunt cele mai cunoscute opere ale lui Brâncuși aflate în țară?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

CUBUL

Clasa se împarte în șase grupe, fiecare dintre ele analizând tema din perspectiva cerinței de pe una din fețele cubului.

1. **DESCRIE** drumul către celebritate al sculptorului.
2. **APLICĂ** ce ai învățat din text.
3. **ANALIZEAZĂ** sculpturile aflate la Târgu-Jiu.
4. **COMPARĂ**-l pe Brâncuși cu Petru Poenaru și Mihai Eminescu.
5. **ASOCIAZĂ** textul cu altele citite de tine.
6. **ARGUMENTEAZĂ** hotărârea băiatului de a pleca de acasă.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- *ursitoarele i-au venit*
- *mâinile lui să creeze aur*
- *cerul de oglindă*
- *coloana de fum*
- *lacrimi izvorâte din inimă*

AMINTEȘTE-ȚI

Cuvintele pot avea aceeași formă, dar înțelesuri diferite.

ochi

corn

— Am un buchet cu liliac.

GHICEȘTE

Când e frig, stă covrig.
Iar când vede un motan
Sare ca un năzdrăvan.

(câte) (l) (c)

Într-o cușcă, mulți căței,
Toți sunt albi și rotofei,
Mama-i pune la mujdei!

(câte) (l) (c)

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Copilul cu mâini de aur*

1. Împarte textul în fragmente logice și scrie, în caiet, ideile principale, sub forma unor titluri. Povestește textul.
2. Transcrie fragmentul care îl prezintă pe Costache realizând jucării pentru frații săi.
3. Ce crezi că a vrut să spună Brâncuși atunci când a afirmat: *La umbra marilor copaci nu crește nimic?*
4. Caută pe internet informații despre una dintre operele lui Constantin Brâncuși. Prezintă-le colegilor.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – Cuvinte care au aceeași formă și înțeles diferit

1. Explică sensurile cuvântului *capră*:
  - a) *Capra* bunicilor are un ied.
  - b) Vizitiul stătea pe *capra* trăsurii.
  - c) Bunicul taie lemnul pe *capră*.
  - d) *Capra* este jocul nostru preferat.
  - e) De Anul Nou, tinerii merg cu *Capra*.
  - f) La ora de sport, elevii au așezat *capra* în mijlocul sălii.

2. Alcătuieste propoziții cu sensurile diferite ale cuvintelor:

• ochi	• tablă	• lac	• rachetă	• nouă
• poartă	• lună	• toc	• vas	• bara
• corn	• mină	• păr	• sare	• carte.

3. Grupează corespunzător, astfel încât să obții propoziții:

a) Cuțitul avea	• microscopului.
b) Mihai a așezat	• aparatului de ras.
c) Tata schimbă	• din America de Sud.
d) Am văzut la Zoo	• ascuțită.

lama

4. Alege, din dreapta, sensul corect al cuvântului *prinde*, din fiecare enunț:

- a) El *prinde* mingea.
- b) Polițistul îl *prinde* pe hoț.
- c) Mama își *prinde* părul.
- d) Îl *prinde* noul tricou.
- e) Pentru a *prinde* trenul, plecăm mai devreme.

- a i se potrive
- a lega
- a imobiliza
- a ajunge la timp
- a apuca

Oferirea de informații

1. Privește imaginile de mai jos și răspunde la întrebări:

- Unde se află fetița din imagine?
- Ce informații i-a oferit vânzătoarea? Ce crezi că a întrebato-o aceasta?
- În ce loc se desfășoară acțiunea din a doua imagine?
- Ce informație primește băiatul? Ce informații a solicitat acesta?

2. Citește biletele de mai jos și spune ce informații s-au oferit prin intermediul acestora.

5. VI. 2021
 Dragă bunică,
 Astăzi are loc o competiție sportivă la care m-am înscris și eu. Aceasta va începe la ora 13, deci voi întârzia.
 Nu te îngrijora, te rog!
 Raluca

14. I. 2021
 George,
 Îți mulțumesc pentru cadoul oferit, îmi place foarte mult.
 Te aștept la mine ca să ne jucăm împreună cu mingea.
 Paul

3. Împreună cu alt coleg citește un articol dintr-o revistă pentru copii referitor la personalități românești.

Scrie informațiile care ți-au fost oferite prin intermediul acestuia.

4. Completează tabelul de mai jos cu informațiile extrase din text:

Viețuitoare	Aspect	Deplasare	Hrănire	Înmulțire
Barza				

Barza are penajul alb, cu vârful aripilor negre. Picioarele și ciocul sunt de culoare roșu-închis. Specia este reprezentată în România doar în perioada de cuibărit. Se hrănește cu șopârle, șerpi, broaște, pești, insecte de talie mare etc.

Caută informații despre alte viețuitoare și completează tabelul.

ACUM ȘTI!

Oamenii comunică între ei oral sau în scris.

Într-un dialog există un **vorbitor** și un **ascultător**.

Vorbitorul este cel care transmite mesajul, iar ascultătorul îl receptează.

Trebuie să oferi o informație pe un ton adecvat, clar și respectuos.

LUCRU ÎN ECHIPĂ

Roagă un coleg să îți ofere informații referitoare la o temă care te interesează (o țară îndepărtată, un sportiv, o carte etc.).

Acesta îți poate da informațiile pe loc sau în decurs de una-două zile, pentru a le putea afla din altă parte (alți colegi, părinți, enciclopedii, internet etc.).

JOC

GHICEȘTE-MĂ!

Un copil, în fața clasei, oferă informații despre un obiect, o ființă (*Sunt un fruct de culoare roșie, am formă aproape sferică, mă culegi din grădină, am multe vitamine etc.*)

Ceilalți colegi trebuie să ghicească despre ce obiect sau ființă este vorba.

Cel care ghicește primul va merge în fața clasei.

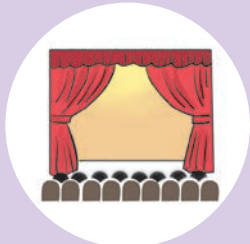
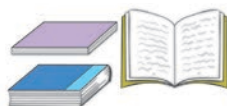
Recapitulare. Evaluare

PROIECT TEMATIC *Personalități*

1

Privește imaginile alăturate și răspunde la întrebări:

- Ce sugerează fiecare casetă?
- De ce obiectele electronice au fost plasate în centrul imaginii?
- Care sunt activitățile sugerate la care ați participat?
- Numiți trei foloase aduse de fiecare domeniu ilustrat.

2

Vizionați filme documentare despre personalități din:

- istorie;
- literatură;
- teatru;
- sport;
- știință.

3

Realizați un proiect respectând etapele următoare:

- I. Voi fi în echipă cu... (clasa împărțită în patru grupe).

- II. Noi alegem tema... (una dintre temele de la punctul 2).

- III. Vom împărți sarcinile astfel: Tu, 1, cauți pe internet informații despre personalități din domeniul ales. Voi, 2 și 3, căutați în cărți, atlase. Eu, 4, voi realiza planșe tematice.

- IV. Peste o săptămână organizăm materialele (portrete, fișe, imagini, scheme, machete) într-un portofoliu.

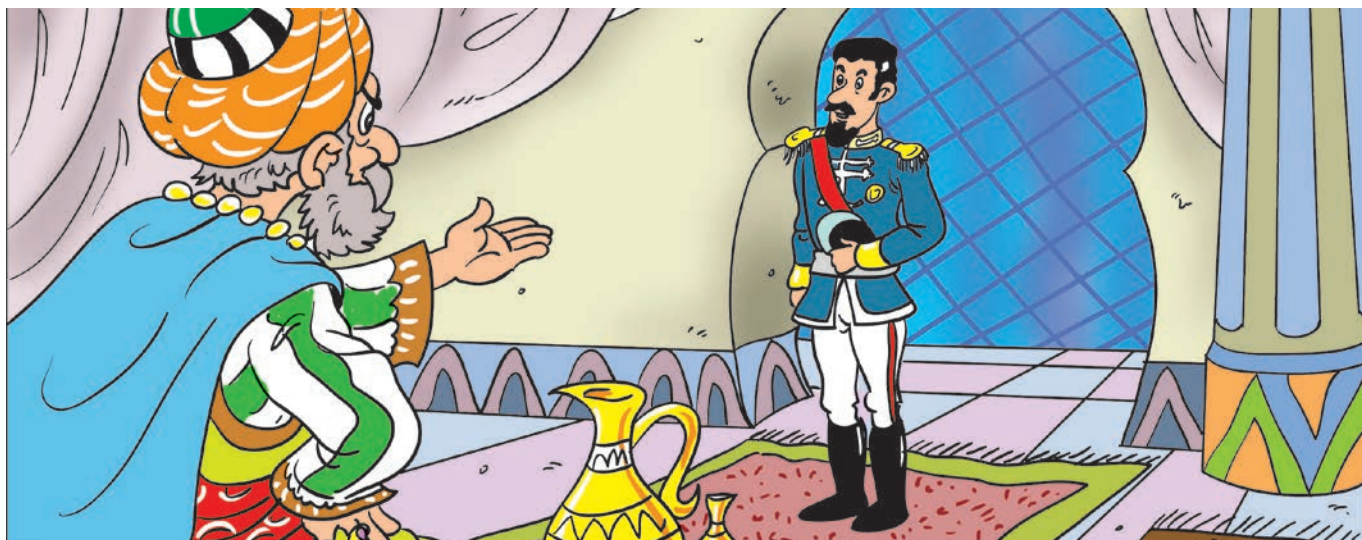
- V. Vineri, finalizăm proiectul și schimbăm între noi informații.

PRACTIC

Creați panouri cu portretele unor personalități și imagini cu realizările care le-au făcut celebre, pe care să le expuneți pe holul școlii.

EVALUAȚI rezultatele obținute, descriind activitățile care v-au revenit în cadrul proiectului și modul în care veți folosi informațiile pe viitor.

LECTURĂ

Așa m-a trimis pe mine țara

după Crina Decusară-Bocșan

Țările Române au continuat să plătească tribut Imperiului Otoman și după ce s-a realizat unirea lor sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza la 24 ianuarie 1859 și au primit numele de Principatele Române. Dependența față de Poartă putea fi anulată numai de către Marele Sultan, la Istanbul.

Cuza a ales douăzeci de viteji – toți unul și unul – ca să-l însoțească în călătoria primejdioasă peste Dunăre și a pornit la drum. Toți au jurat că, de o fi să piară pe meleaguri străine, să nu se lase îngenuncheați, ci să moară cu fruntea sus.

La Istanbul s-au dus direct la palatul sultanului. Paznicii nu au vrut să-i lase înăuntru nedescălțați, așa cum era obiceiul acolo. Cuza Vodă, însă, și oamenii lui au trecut pe lângă ei fără să le îndeplinească ordinul. Au pătruns în sala mare a tronului, călcând pe covoare cu cizmele murdare de colbul drumului și privind curajos spre tronul sultanului. Văzându-i astfel, cei din jur murmurau uimiți, nemulțumiți și speriați.

Marele vizir le-a explicat, în șoaptă, că trebuie să îngenuncheze în fața sultanului.

— Nu pot, a răspuns domnitorul Cuza cu capul sus. Am venit aici să obțin libertatea țării mele. Acest drept al poporului meu nu poate fi cerut în genunchi. Așa m-a trimis pe mine țara: să calc drept și să privesc înainte, fără teamă.

Un asemenea răspuns demn i-a plăcut sultanului; el a înțeles dragostea de țară și curajul lui Cuza. I-a spus vizirului:

— Lasă-l! Poporului care are un astfel de conducător trebuie să i se respecte obiceiurile oriunde în lume.

Ca semn de respect, sultanul a dat un banchet în cinstea lui Cuza.

- Ce știi despre Cuza Vodă?
- Explică singur înțelesul cuvintelor necunoscute ție din lectură, pornind de la contextul în care se află.
- Un coleg mimează o secvență din text. Citește fragmentul ales de acesta.

Ce animal o fi?

după Evgheni Cearușin

AFLĂ DESPRE AUTOR

Evgheni Cearușin este un scriitor rus, autor a numeroase cărți pentru copii, cărora le-a realizat și desenele.

Animalele și păsările sunt eroii cărților sale:

- *Despre ursuleți poznași, vervețe, iepurași*
- *Glasurele pământului*
- *Prima mea carte de zoologie*

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Mustățel, Tomuț și Coțofana*

VOCABULAR

- **cerdac** – verandă, pridvor
- **misterioase** – necunoscute
- **capcană** – cursă
- **culcuș** – adăpost, ascunzătoare

A căzut prima ninsoare peste noapte. Când s-a sculat de dimineață, Catia a privit încântată pe fereastră. Totul era alb! Copacii, pământul, acoperișurile, **cerdacul**, treptele lui erau acoperite cu un strat gros de zăpadă strălucitoare și pufoasă.

Fetița s-a îmbrăcat mai gros și s-a pregătit pentru o plimbare prin grădină. Când să coboare treptele cerdacului, a zărit în zăpada proaspătă niște gropițe. Ce să fie? S-a aplecat, le-a studiat atent și a înțeles că erau urmele lăsate de un animal micuț care ajunsese până la ușa casei lor.

Nerăbdătoare, a dat fuga la tatăl său și l-a întrebat:

– Tată, ai văzut urmele din cerdac? Ce animal și-o fi făcut drum prin curtea noastră?

– Nu știu, i-a răspuns tatăl, dar putem afla. Urmele de picioare ne fac să credem că este un animăluț mic. Hai să punem hrană peste noapte lângă ușă. În caz că musafirul nepoftit va veni iar și îi va plăcea darul nostru, îl va mânca.

Au lăsat în timpul nopții în cerdac, pe rând: o chifteluță, un os, boabe de porumb. Iarna își făcea de cap. Vântul și ninsoarea care cădea peste zi făceau ca urmele **misterioase** să dispară.

Peste noapte, curtea era pustie, dar dimineața apăreau urme noi în zăpadă. Mâncarea din cerdac rămânea neatinsă.

Catia era tot mai curioasă și se întrista pe zi ce trecea, întrebându-se:

— Ce animal o fi ăsta? Cu ce se hrănește? Nu cred că voi afla vreodată.

— Eu te-aș sfătui ca la noapte să pui un morcov, i-a sugerat mama. Ar putea fi un iepuraș flămând, care caută disperat hrană, mai ales că zăpada care a căzut nu i-a lăsat prea multe posibilități să-și găsească mâncarea prin pădure.

Catia era neîncrezătoare, dar a făcut cum i-a spus mama. Nerăbdătoare, dimineața a alergat spre ușă: morcovul dispăruse peste noapte. Fericită, a fugit la mama sa, strigând:

— Mamă, ai avut dreptate! A mâncat morcovul. O să-i pun în fiecare noapte câte unul.

— Mai bine îl băgăm în casă și îl ținem cât va fi vremea rea, i-a spus tata.

I-a făcut o **capcană** dintr-o ladă sprijinită cu un bețișor. De-desubt a pus un morcov legat cu o sfoară. Dacă trăgeai de ea, bețișorul sărea, lada cădea și musafirul rămânea sub ea.

Au stat la pândă tata, mama și chiar bunica, bineînțeles și Catia. Curând, un iepure alb, pufos, cu ochii trandafirii și urechi lungi, s-a strecurat după morcov și a început să mănânce grăbit.

Tata a tras de ață și iepurele a putut fi luat ușor de sub ladă. Era înghețat și speriat: un iepure de casă neobișnuit cu frigul pădurii. A încetat să se zbată când fetița l-a luat în brațe.

L-au numit Albișor, i-au făcut **culcuș** și l-au hrănit pe săturate. A devenit răsfățatul casei și prietenul de nedespărțit al Catiei, care își petrecea cu el mult timp.

Tu ai un prieten dintre animale? De ce?

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Când se petrece acțiunea textului?
2. Ce a zărit Catia în zăpadă?
3. Cum a încercat fetița să afle ce animal era?
4. Ce mâncare a ales misteriosul animal?
5. În ce mod a fost prins iepurașul?
6. Cum arăta acesta?
7. De ce a primit numele de *Albișor*?
8. Unde a petrecut restul iernii Albișor?
9. Cum poți deveni prieten cu un animal?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

TURUL GALERIEI

Împărțiți în grupe, realizați planul de idei.

Scrieți ideile și sub formă de întrebări.

La final, realizați turul galeriei. Dezbateți și votați cele mai bune formulări.

Idee	Întrebare
A sosit iarna.	Ce anotimp a sosit?

GHICEȘTE

Urechi lungi, picioare lungi,
Doar cu pușca îl ajungi.
(ajlɨndə!)

Fricos ca dânsul altul nu-i,
Se teme și de umbra lui.
(ajlɨndə!)

EXPLICĂ EXPRESIILE

- zăpadă strălucitoare și pufoasă
- vremea rea
- iarna își făcea de cap
- caută disperat hrană

AMINTEȘTE-ȚI

Scrierea imaginativă cu-prinde:

- titlul;
- locul, timpul, personajele;
- relatarea întâmplărilor;
- învățătura / părerea personală.

JOC

Povestește o posibilă întâlnire cu un extraterestru.

Adaugă povestirii imagini, benzi desenate.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Ce animal o fi?*

1. Selectează cele mai importante cinci cuvinte din text.
2. Numește personajele acestei lecturi.
3. Ce calități și ce defecte are Catia? Dar celelalte personaje?
4. Albișor este un personaj? De ce?
5. Citește fragmentul care prezintă înfățișarea lui Albișor.
6. Povestește textul cu ajutorul a cinci-șase benzi desenate.
7. Completează jurnalul cu triplă intrare:

Ideea fragmentului	Povestirea fragmentului	Desen reprezentativ

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scrierea imaginativă pe baza unui suport vizual*

Iarna

A sosit anotimpul rece. Păsările au plecat de mult în țările calde. Totul este înghețat. Copacii, dezgoliți de frunze, au îmbrăcat mantia albă a zăpezii.

Săptămâna viitoare, verișorul meu, Mihai, va veni în vizită la noi. Sunt tare fericit!

– Mamă, vom putea merge la săniuș?

– Desigur, dragul meu! Iarna este prietena voastră, a copiilor.

– Sunt atât de fericit! Ne vom bate cu bulgări moi și vom face un frumos om de zăpadă.

Gândindu-mă la bucuriile iernii, adorm.

1. Delimitează cele trei părți ale textului de mai sus.

2. Realizează un text după șirul de imagini de mai jos.

Nu uita:

- să alegi un titlu sugestiv;
- să stabilești locul și timpul desfășurării acțiunii;
- să exprimi o părere personală în legătură cu mesajul textului.

Cuvinte care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii (Substantivul)

ACUM ȘTI!

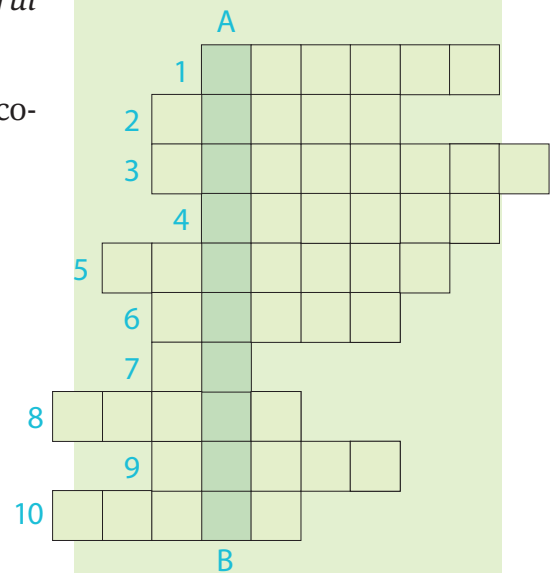
Comunicăm cu ajutorul cuvintelor.

Unele dintre acestea denumesc: **ființe, lucruri, fenomene ale naturii** și se numesc **substantive**.

Substantivul se recunoaște prin numărare:

- un copil – doi copii;
- o masă – două mese;
- un râu – două râuri.

Substantivele care denumesc nume de persoane, de localități etc. se scriu cu literă mare.

1. Privește imaginea alăturată.

a) Formulează cel puțin trei propoziții.

b) Scrie câte trei cuvinte care să denumească: ființe, lucruri, fenomene ale naturii.

c) Găsește câte un nume pentru copii și cățel.

2. Spune ce denumesc cuvintele subliniate din propozițiile de mai jos:

a) Oamenii au plecat în săni trase de cai.

b) Trenul sosise în gară.

c) Vântul împrăstie zăpada de pe case.

3. Subliniază în textul de mai jos, după ce l-ai scris în caiet, cu o linie substantivele care denumesc lucruri și cu două linii pe cele care denumesc ființe:

Nepotul și-a ajutat bunicul la culesul merelor. Împreună, au adunat fructele de pe ramuri și le-au așezat în lădițe. Câinele său, Rex, privește nedumerit stolurile de păsări.

4. Găsește substantivele care denumesc fenomene ale naturii din textul de mai jos:

Norii plumburii vesteau venirea ploii. Deodată, s-a pornit o furtună năprasnică. Din când în când, fulgerele luminau cerul posomorât, iar tunetele asurzitoare ne speriau.

5. Copiază în caiet rebusul alăturat și completează-l. Pe coloana A–B vei obține numele unei părți de vorbire.

1. Obiect folosit la scris.

2. Zgomot care anunță ploaia.

3. Cartea care te învață să scrii și să citești.

4. Lipsă îndelungată de ploi.

5. Biroul învățătoarei.

6. Biroul elevului.

7. 12 luni.

8. Cu ea scriem pe tablă.

9. Obiect folosit pentru a lina caietul.

10. Așa li se mai spune școlarilor.

Heidi

după Johanna Spyri

AFLĂ DESPRE AUTOR

Johanna Spyri a fost o scriitoare elvețiană (1827–1901). A scris povestiri pentru copii și adulți și romanul *Heidi, fetița munților*.

VOCABULAR

- **a mulge** – a extrage laptele din ugerul animalelor domestice
- **bălțat** – cu blana de culori diferite
- **păstor** – cioban
- **impunător** – impresionant
- **a behăi** – a scoate sunete specifice caprelor și oilor
- **distincție** – eleganță în înfățișare
- **voiaj** – călătorie

Heidi se așeză, privi castronul și întrebă:

— Laptele e pentru mine?

— Da, răspunse Peter, la fel și cele două bucăți de pâine. După ce termini de băut, îți mai umplu o dată castronul cu lapte de la capra albă. Apoi voi **mulge** și pentru mine de la capra **bălțată**, care este a mea.

Fetița îi dădu și lui Peter din pâinea ei, iar băiatul mâncă, fericit, cea mai îmbelșugată masă de când era el **păstor**. Nicio dată în viața lui nu dăduse nimic altuia din ce avusese el, dar nici nu primise!

În acest timp, Heidi continua să se uite la capre.

— Spune-mi cum le cheamă pe toate, zise ea.

Peter le știa numele pe dinafară și începu să-i spună fetei cum o chema pe fiecare, în timp ce i-o arăta.

Turk era berbecul. Avea coarne **impunătoare** și, uneori, le împungea pe capre. De aceea, ele fugeau de el. Doar o capră zveltă și firavă, Floricica, era destul de curajoasă și se repezea la el, atât de hotărâtă, încât Turk se oprea uimit.

Mai era și micuța Fulg de Nea, care **behăia** atât de jalnic, încât Heidi fugi spre ea și, luând-o în brațe, o întrebă:

— Ce e, Fulg de Nea? De ce strigi așa necăjită?

Capra se lipi de copilă și încetă să mai behăie.

— Plânge, spuse Peter, deoarece capra bătrână, mama ei, a fost vândută.

— Atunci, de ce nu stă lângă bunicii ei?

— Păi, caprele nu-și cunosc bunicii, o lămuri băiatul.

— O, biata Fulg de Nea, nu mai plânge! exclamă Heidi. Eu voi veni în fiecare zi cu tine pe munte și voi avea grijă de tine.

Peter îi arată alte două capre, cele mai drăguțe, care aveau o distincție aparte și stăteau mai izolate, ignorându-l pe Turk:

— Ele sunt Lebăduța și Ursuleț, cele mai curate și mai frumoase. Sunt spălate și periate mereu de stăpânul lor și stau într-un grajd grozav.

Deodată, Peter o luă la fugă spre marginea prăpastiei, unde curioasa Floricica se pregătea să sară. Băiatul o prinse rapid de piciorul din spate. Capra, supărată că a fost oprită din voiajul ei de cercetare, începu să se zbată, behăind. Acum erau în pericol de a se prăbuși în prăpastie amândoi: păstorul și animalul.

Heidi, văzând pericolul, adună câteva frunze plăcut mirositoare și o îmbie pe capră:

— Haide, Floricico, nu fi rea! Poți să cazi și să-ți rupi piciorul, iar asta te-ar dura îngrozitor.

Animalul se întoarse și începu să mănânce mulțumit frunzele din mâna lui Heidi. Între timp, Peter o luă de zgarda de la gât, de care atârna un clopoțel, și o duse pe rătăcită lângă turmă, care păștea liniștită.

— Las-o, Peter, uite cât este de speriată! Îi ajunge!

— Bine, am s-o las în pace doar dacă îmi dai și mâine din brânza și pâinea ta.

— Îți voi da în toate zilele, făgădui Heidi, dacă-mi promiți că n-o să mai depesești niciodată animalele.

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Ce au mâncat copiii?
2. Cum le chema pe animale?
3. De ce era periculos Turk?
4. Din ce motiv plângea Fulg de Nea?
5. Unde plecase Floricica?
6. Cum se purtau copiii cu animalele?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

PĂLĂRIILE GÂNDITOARE

Clasa, împărțită în șase grupe, va rezolva câte una din sarcinile de mai jos:

POVESTITORII: Prezintă conținutul textului.

MORALIȘTII: Ce simt personajele?

CREATORII: Cum crezi că s-a schimbat Peter?

CRITICII: Cum apreciezi comportamentul băiatului?

GÂNDITORII: Cum ar fi trebuit să procedeze Peter ca să n-o supere pe Heidi?

MODERATORII: Conduc discuția dintre celelalte pălării, fac asocieri, exprimă păreri.

Tu ce ai face pentru a proteja un animal?

EXPLICĂ EXPRESIILE

- avea o distincție aparte
- o îmbie pe capră
- zveltă și firavă
- caprele nu-și cunosc bunicii

JOC DE ROL

Având rolul unor personaje din *Heidi*, purtați un dialog din șase-opt replici despre:

- îngrijirea caprelor;
- o excursie la munte;
- relația dintre Heidi și bunicul său.

AMINTEȘTE-ȚI

Cele trei părți ale unei compuneri sunt:

- **introducerea**, care arată locul și timpul când are loc întâmplarea și prezintă personajele;
- **cuprinsul**, care e partea cea mai dezvoltată și care redă faptele în ordinea în care s-au petrecut;
- **încheierea**, care arată cum s-a încheiat povestirea.

LUCRU ÎN ECHIPĂ

Scrie cinci întrebări pe baza imaginii de mai jos. Colegul tău va face același lucru.

Schimbați caietele și redacțați o compunere.

La final, schimbați din nou caietele și evaluați textele scrise.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Heidi*

1. Citește textul în gând, cu creionul în mână, făcând următoarele însemnări:

- a) marchează cu linie continuă ce ți se pare important;
  - b) scrie semnul întrebării unde n-ai înțeles;
  - c) bifează zona unde există o informație cunoscută (✓);
  - d) subliniază cu linie întreruptă enunțurile care te-au înduioșat.
- Citește în fața clasei conținuturile selectate.

2. Explică folosirea semnelor de punctuație în primele trei enunțuri din text.

3. Împarte textul în fragmente logice și extrage ideile.

4. Povestește fragmentul care ți-a plăcut mai mult.

5. Vizionează, pe internet, filmul *Heidi, fetița munților*, apoi relatează-l colegilor.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scierea imaginativă*

1. Redactează un text de maximum cincisprezece enunțuri cu titlul *O zi la sănius*, pe baza întrebărilor de mai jos.

- a) Când se petrece întâmplarea?
- b) Unde te aflai? Cu cine?
- c) Care au fost activitățile la care ai participat?
- d) Ce ți-a plăcut cel mai mult?
- e) Cum s-a încheiat ziua?
- f) Ce stare sufletească ai avut?

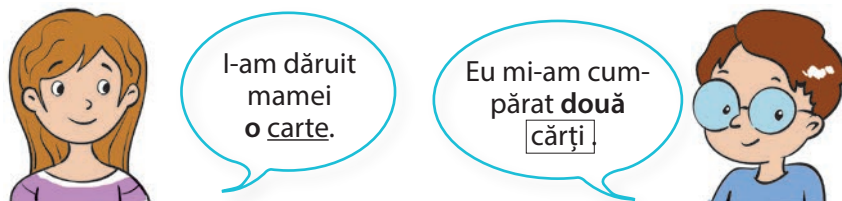
Nu uita:

- să respecti cele trei părți ale unei compuneri;
- să te exprimi corect și clar;
- să așezi corect textul în pagină;
- să folosești corect semnele de punctuație învățate;
- să scrii corect, caligrafic;
- să folosești expresii frumoase, deosebite.

2. Scrie un text pe baza următoarelor întrebări:

- a) Ce anotimp este?
- b) Cum s-a primenit natura?
- c) Ce fac viețuitoarele? Dar oamenii?
- d) De ce este iarna iubită de copii?
- e) Tu cu ce sentimente întâmpini acest anotimp?
  - Găsește un titlu sugestiv.

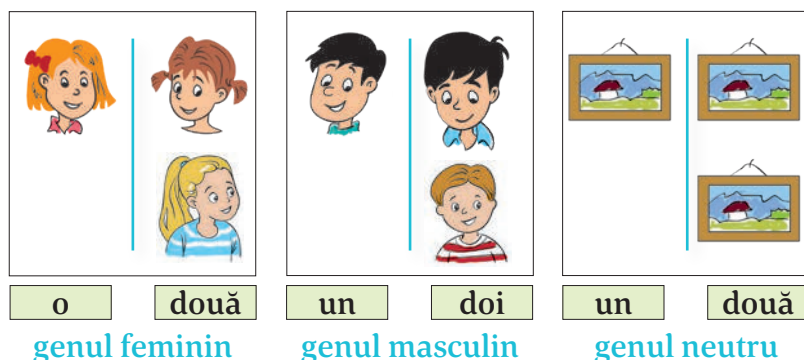
Intuirea numărului și a genului substantivului

1. a) Câte obiecte denumește cuvântul subliniat? Dar cel în chenar?

Cum se numesc aceste părți de vorbire?

b) Privește desenele de mai jos și spune ce observi în fiecare situație.

2. a) Subliniază substantivele din propoziția următoare, după ce ai scris-o în caiet.

Vrăbiuța s-a adăpostit de viscol sub streășina casei.

b) Schimbă forma cuvintelor din propoziția de mai sus astfel încât toate substantivele să fie la numărul plural.

3. Alege din șirul de mai jos doar substantivele la numărul plural și scrie și forma lor de singular:

- vulpe, străzi, case, caut, lupi, stele, flori, cretă, ploi, sălcii, poieni, ceață.

4. Scrie, în caiet, câte trei substantive pentru fiecare gen, apoi alcătuiește câte o propoziție cu substantivele găsite.

ACUM ȘTI!

Substantivele pot fi la numărul:

- singular** – o singură ființă, un singur lucru sau fenomen al naturii
- plural** – mai multe ființe, lucruri sau fenomene ale naturii

Ele au genuri diferite:

- masculin:** un (fiu) – doi (fii)
- feminin:** o (carte) – două (cărți)
- neutru:** un (ou) – două (ouă)

EXERSEAZĂ

Subliniază substantivele din textul de mai jos și apoi scrie-le în tabelul de mai jos.

Bătrânii aud că apa lui e fermecată. Pe țărmul său a plâns o zână (...) și lacrimile sale amare au curs în lac. (...) Dar iată că palatul în care trăia ea și lacul fermecat încap pe mâna unui prinț.

(Al. Mitru, Ursul și comoara)

Genul feminin	Genul masculin	Genul neutru
	Bătrânii	

JOC

PÂNZA DE PĂIANJEN

Jucați pânza de păianjen însoțind ghemul de cuvinte la genuri și numere diferite.

Ariciul și iepurele

după Lev Tolstoi

AFLĂ DESPRE AUTOR

Lev Tolstoi (1828–1910) a fost un mare scriitor rus. A scris romane, dar și povestiri și fabule pentru copii.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- Creanga de alun
- Furnica și porumbița
- Sâmburele

VOCABULAR

- **a se împietici** – a se împiedica
- **iute** – rapid
- **brazdă** – fâșie îngustă de pământ, tăiată și răsturnată cu plugul
- **strașnic** – nemaipomenit
- **a (se) înfrunta** – a (se) măsura

Iepurele îl întâlnește pe arici și-i spune:

— Toate le ai frumoase, ariciule, numai picioarele ți-s strâmbe și se cam împieticesc.

Ariciul se supără:

— Degeaba râzi; picioarele mele strâmbe sunt mai **iuți** decât ale tale cele drepte. Să trec numai o clipă pe-acasă și-apoi să ne luăm la întrecere!

Ariciul trece pe-acasă și îi spune nevastă-sii:

— Am avut o neînțelegere cu iepurele și vrem să ne luăm la întrecere, ca să se vadă care dintre noi aleargă mai repede.

— Se vede că ți-ai ieșit din minți! îi spune aricioaica. Cum o să te iei la întrecere cu iepurele? El e iute de picior, iar labele tale sunt strâmbe și parcă tocite.

— O fi el iute de picior, dar eu sunt mai iute la minte, spune ariciul. Iar tu să faci ce ți-oi spune eu. Hai la câmp!

Sosiră pe arătură; ariciul îi spune nevastă-sii:

— Tu ascunde-te la capătul acesta de **brazdă**, iar iepurele și cu mine vom porni din capătul celălalt; când iepurele își va fi luat bine avânt, eu o să mă întorc la locul de plecare; iar când va sosi el la capătul dinspre tine, ieși de după brazdă și

spune-i: *De când te aștept!* N-o să te poată deosebi de mine și va crede că sunt eu.

Nevasta ariciului se ascunde după brazdă, iar ariciul și iepurele o luară la fugă din capătul celălalt.

Când iepurele își luă bine avânt, ariciul se întoarse la locul de plecare și se ascunde. Iepurele sosi în goană mare la capătul celălalt al brazdei; și, ce să vezi! – nevasta ariciului aștepta acolo. Când îl zări pe iepure, îi spuse:

– De când te aștept! Nu mai ajungeai odată?

Iepurele nu o deosebi pe aricioaică de arici și se gândi: *Mare minune! Cum de m-a întrecut?*

– Dacă-i așa, hai să mai alergăm o dată! spuse el.

Iepurele o luă înapoi cât putu mai repede, ajunse la celălalt capăt și, ce să vezi! – ariciul era acolo.

– Ehei, frate, abia acum ai venit, eu sunt de mult aici.

Ei, minunăție, doar am fugit strașnic, cum de m-a-ntrecut? se gândi iepurele.

– Hai să mai alergăm o dată, acum nu mă mai întreci.

– De acord, dar nu fi sigur de victorie!

Iepurele fugi de-i scăpărau călcâiele, însă degeaba! Ariciul ședea în fața lui și-l aștepta. Și așa a tot fugit iepurele dintr-un capăt într-altul, până i s-au sleit puterile.

În cele din urmă, iepurele se dădu bătut și spuse că de acum înainte nu va mai **înfrunta** pe nimeni.

Realizează **SCHELETUL DE RECENZIE** al textului.

Scrive într-un enunț despre ce este vorba în text.	
Exprimă conținutul textului într-o singură expresie semnificativă.	
Notează cel mai important aspect, cea mai importantă idee.	
Alege „culoarea” textului. Explică alegerea făcută.	
Realizează un desen care să cuprindă esențialul textului.	

Tu ce ai face în locul iepurelui?

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Cu cine se întâlnește iepurele?
2. Ce îi propune ariciul?
3. Cine a câștigat întrecerea?
4. De cine a fost ajutat ariciul?
5. Cum l-a ajutat aceasta?
6. Ce hotărâre a luat iepurele?
7. Ce părere ai despre fapta ariciului? De ce?

JOC DE ROL

EȘTI JURNALIST

Trebuie să îi iei un interviu unuia dintre personaje. Pe care l-ai alege? De ce?

Scrive cinci-șapte întrebări pe care i le-ai adresa colegului tău, în calitate de interviuat.

Acesta va răspunde la întrebările adresate.

Schimbați rolurile.

EȘTI COMENTATOR SPORTIV

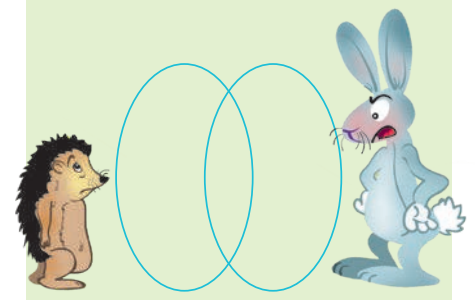
Comentează întrecerea dintre cele două personaje.

Folosește un ton adecvat acestei competiții.

ÎNVĂȚĂ ALTFEL

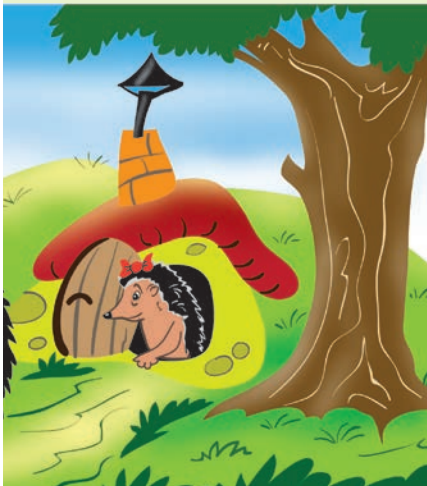
DIAGRAMA VENN

Găsește asemănările și deosebirile între cele două personaje.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- ți-ai ieșit din minți
- iute de picior
- iute la minte
- își luă bine avânt
- i s-au sleit puterile

AMINTEȘTE-ȚI

- În redactarea unui text **imaginativ cu început dat**:
  - citești cu atenție începutul (introducerea);
  - îți imaginezi continuarea (cuprinsul și încheierea);
  - notezi planul de idei, apoi îl dezvolti.
- La final, verifici dacă:
  - ai respectat tema dată;
  - ai ținut cont de cele trei părți ale unei compuneri;
  - exprimarea scrisă este corectă;
  - textul redactat este așezat corespunzător în pagina caietului;
  - ai respectat semnele ortografice;
  - ai folosit corect semnele de punctuație.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Ariciul și iepurele*

1. Identifică titlul textului, autorul și personajele.
2. Citește textul pe roluri.
3. Împarte textul în fragmente și extrage ideile principale.
4. Scrie un proverb care să se potrivească textului.
5. Explică afirmația ariciului: „O fi el iute de picior, dar eu sunt mai iute la minte.”
6. Scrie un articol de zece-cincisprezece rânduri, în care să prezinți un concurs sportiv pentru revista clasei / școlii. Folosind un reportofon, înregistrează părerile colegilor.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scrierea imaginativă cu început dat*

1. Privește imaginea alăturată și răspunde la întrebări:
  - a) Ce anotimp este ilustrat?
  - b) Care sunt semnele caracteristice acestui anotimp, prezente în imagine?
  - c) Cum influențează primăvara activitatea oamenilor și viața animalelor?
  - d) Cu ce sentimente întâmpini primăvara?
  - Continuă textul de mai jos:

A sosit primăvara. Soarele îmbrățișează cu raze calde pământul. Natura se trezește la viață.

2. Citește cu atenție introducerea dată, apoi imaginează-ți și scrie continuarea textului. La final scrie un titlu sugestiv.
  - a) *Plouă. Picături mari și reci se izbesc de geam. Ionuț privește pe fereastră. Vântul îndoiaie crengile cireșului, mai să le rupă. Pe o ramură mai subțire se leagănă un cuib de vrăbii.*
Deodată...
  - b) *Îmi amintesc cu plăcere o întâmplare hazlie petrecută în vacanța de vară.*
Eram în tabără, la munte, alături de colegii mei.
Într-o după-amiază, Matei propune să mergem în pădure și să culegem zmeură.

Cuvinte care arată însușiri ale ființelor, lucrurilor, fenomenelor (Adjectivul – recunoaștere și locul lui în propoziție)

1. Citește textul de mai jos:

Micuțul mânz trăia alături de părinții săi, doi cai harnici și grijulii, într-un grajd călduros și curat. În timp ce alți mânji spuneau poezii, el de-abia învățase nechezatul. O singură slăbiciune avea mânzul nostru, poveștile. Într-o zi – de aici începu totul – mânzul scoase un oftat adânc.

– Vreau și eu un Făt-Frumos! scânci el.

(M. Sântimbreanu)

- Descoperă, în text, cuvintele care arată însușiri ale:
  - mânzului;
  - grajdului;
  - cailor.
- Recitește textul fără aceste cuvinte. Cum pare acum textul? De ce?

2. Scrie câte patru însușiri pentru: *zăpadă, fetiță, carte, vânt, prăjitură, nori, floare, mamă.*

Model: haină: veche, roșie, călduroasă, frumoasă

3. Alcătuieste propoziții în care adjectivele: *blând, geroasă, veselă* să se afle, pe rând, la începutul, în interiorul sau la sfârșitul acestora.

4. Scrie substantive potrivite pentru adjectivele:

- albastră, rece – • fierbinte, auriu – • cald, brun –
- iubitoare, bună – • groasă, călduroasă – • nou, alb –
- caldă, aromată – • parfumată, roz – • uscată, fină –

5. Completează, în caiet, tabelul de mai jos:

adjectiv	sens asemănător	sens opus
harnic	muncitor	leneș
bucuros		
interesant		
curajos		
frig		

ACUM ȘTI!

Partea de vorbire care arată însușirea unui substantiv se numește **adjectiv**. El poate sta după un substantiv sau înaintea acestuia.

Ex.:

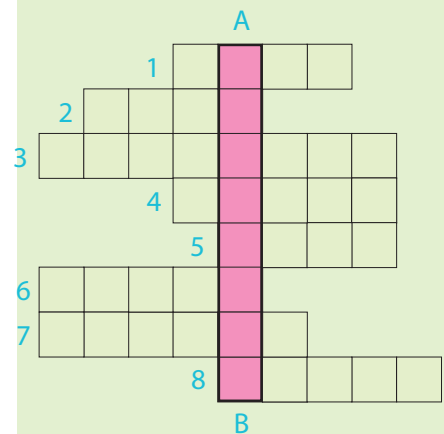
- cal **puternic**;
- floare **albă**;
- noua casă **modernă**;
- mare **albastră** și **sărată**;
- **luminosul** cer **senin** și **ne-mărginit**.

JOC

Completează rebusul, folosind cuvintele cu sens opus celor date:

- mic
- rece
- fricos
- trist
- crud, necopt
- dulce
- devreme
- nou

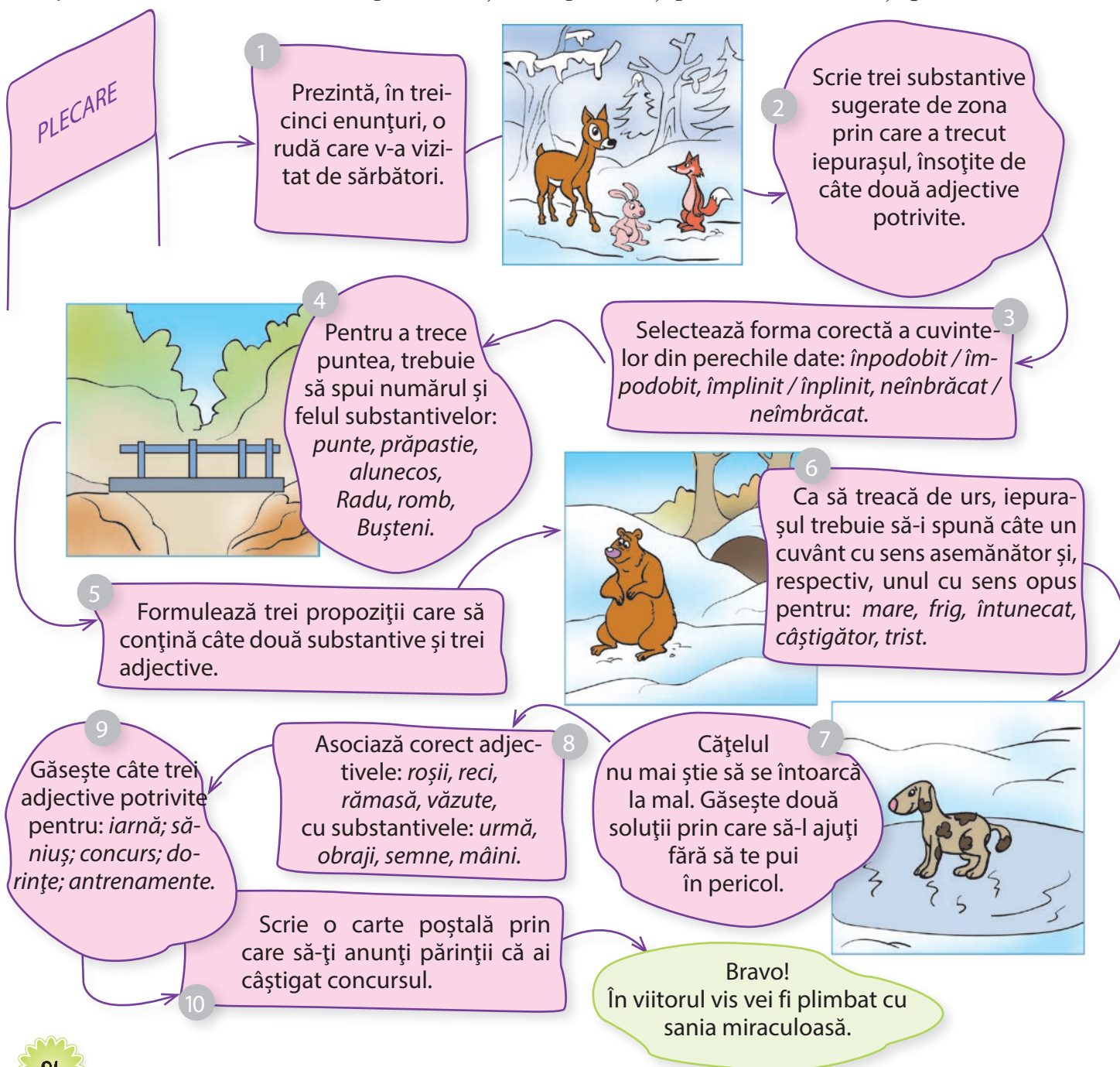

În coloana A-B vei obține numele unei părți de vorbire.

Recapitulare

Circuitul buclucaș

Iepurașul participă la un circuit care oferă câștigătorului ca premiu o sanie miraculoasă. Ajută-l să rezolve sarcinile de pe traseu și te va plimba și pe tine cu sania câștigată.

Evaluare

Citește textul de mai jos și rezolvă cerințele:

.....
*Un zarzăr mic, în mijlocul grădinii,
 Și-a răsfirat crenguțele ca spinii
 De frică să nu-i cadă la picioare
 Din creștet, vălul subțirel de floare,*

*Că s-a trezit așa de dimineață
 Cu ramuri albe — și se poate spune
 Că-i pentru prima dată-n viață
 Când i se-ntâmplă asemenea minune.*

.....
*Primăvară, din ce rai
 Nevisat de pământeni
 Vii cu mândrul tău alai
 Peste crânguri și poieni?
 Pogorâte pe pământ,
 În mătăsurile lungi de vânt,
 Lași în urmă, pe câmpii,
 Galbenii vii
 De păpădii,
 Bălți albastre și-nsorite
 De omăt topit abia,
 Și pe dealuri mucezite
 Arături de catifea.*

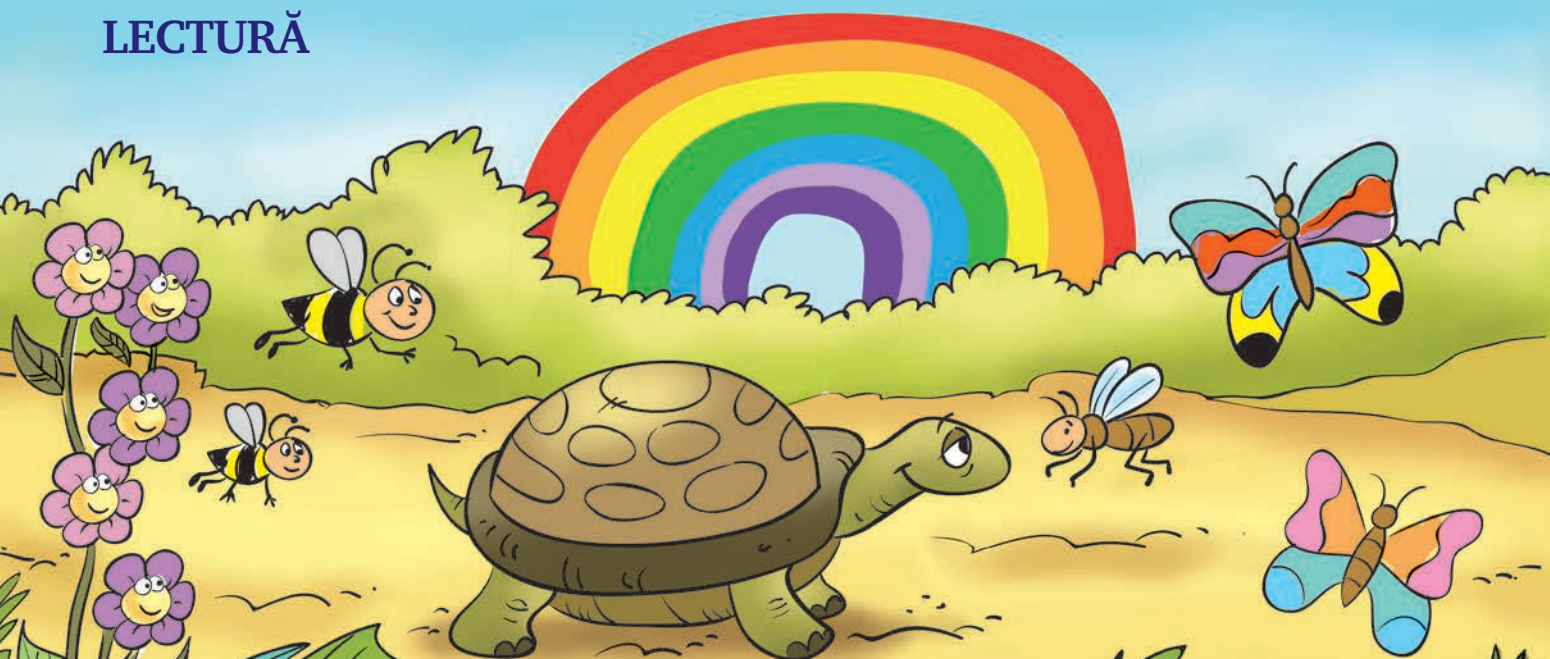
.....
 (George Topârceanu,
Rapsodii de primăvară)

- Completează, în caiet, enunțurile de mai jos:
  - Zarzărul se găsește ...
  - Pe creștet, pomul are ...
  - Pomișorul s-a trezit cu ...
- Scrie, în caiet, cuvinte cu sens opus pentru:
  - a răsfirat • subțirel • frică
- Transcrie din text trei substantive însoțite de adjective.
- Găsește câte două adjective potrivite pentru substantivele:
  - grădină • ramuri • viață
- Schimbă forma cuvintelor din expresii, trecându-le la numărul opus:
  - crenguțele subțiri • vălul subțirel
  - ramuri albe

Autoevaluare

	Item 1	Item 2	Item 3	Item 4	Item 5
S	o propoziție completată corect ●	un cuvânt identificat corect ●	un substantiv identificat ●	două-trei adjective identificate ●	o transformare corectă ●
B	două propoziții completate corect ●●	două cuvinte identificate corect ●●	două substantive identificate ●●	patru-cinci adjective identificate ●●	două transformări corecte ●●
FB	trei propoziții completate corect ●●●	trei cuvinte identificate corect ●●●	trei substantive identificate ●●●	șase adjective identificate ●●●	trei transformări corecte ●●●

Întrebări

de Daniela Crăsnaru

AFLĂ DESPRE AUTOR

Daniela Crăsnaru (n. 1950) scrie versuri, nuvele și cărți pentru copii.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Poezii-jucării pentru cei mai mici copii*
- *O poveste cu mult soare despre cum te faci tu mare*

VOCABULAR

- **gâze** – insecte mici zburătoare
- **evantai** – obiect din hârtie, pene, mătase folosit de cineva pentru a se apăra de căldură
- **clipită** – o clipă
- **preț de** – timp de
- **veșnicie** – durată care nu are început și nici sfârșit

Cât trăiesc gâzele?

Gâzele trăiesc o seară,
o vară și, uneori,
un evantai de culori.

Cât curcubeul, bunăoară,
atât cât să se bucure
privirea noastră uimită:

un minut
sau nici atât,
o clipită.

— Dar țestoasele
cât trăiesc, oare?

— Oho, ele trăiesc
vreo trei-patru sute de ani.

Cât cincii rânduri
de bunici norocoși,
cu strănepoți
cuminți și frumoși.

— Dar cuvintele
dintr-o poezie?

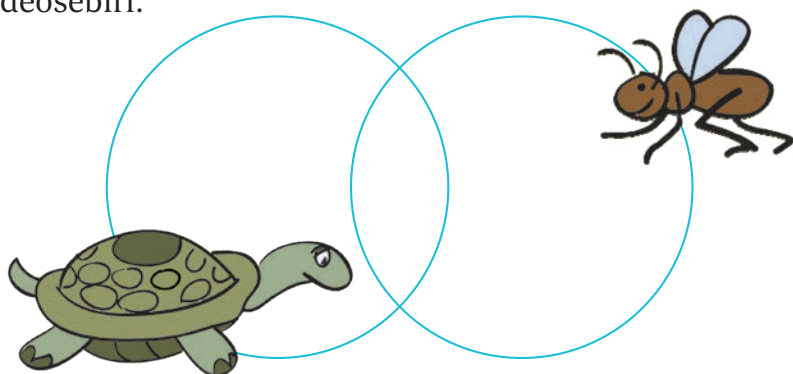
— Ele trăiesc uneori
preț de o carte,
alteori preț de o veșnicie.

- Citiți poezia pe roluri.
  - Citiți expresiv, în fața clasei, poezii despre viețuitoare.
- Prin vot îl veți alege pe cel mai talentat cititor.
- Comentează ultimele trei versuri ale poeziei.
  - De ce crezi că sunt puse în opoziție gâzele cu țestoasele?

1. Completează, în caiet, **HARTA TEXTULUI**, precizând: titlul poeziei, autorul, personajele, mesajul poeziei.

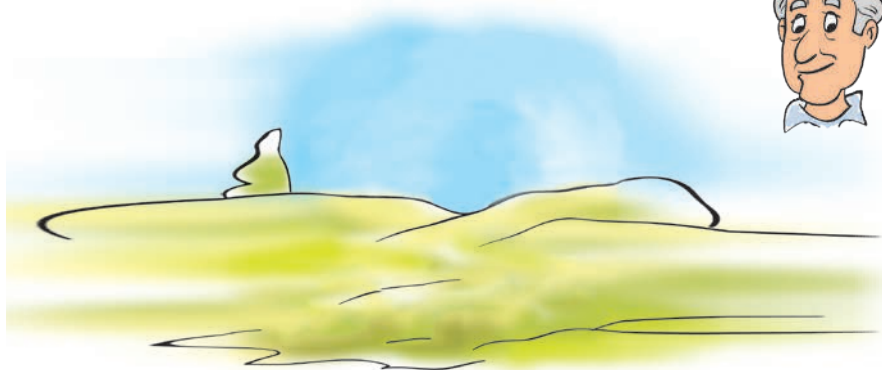
2. a) Găsește o explicație pentru curiozitatea autoarei.
 b) Transcrie perechi de cuvinte care rimează.
 c) Când crezi că viața cuvintelor durează cât:
- o clipită
  - o carte
  - o veșnicie

3. Completează, în caiet, diagrama referitoare la asemănări și deosebiri:

4. Îmbogățește imaginea de mai jos, desenând, în caiet, următoarele personaje:

- broasca țestoasă
- curcubeul
- bunicul
- o găză

5. Scrie, în caiet, cuvinte care să rimeze cu:

- evantai
- uimită
- poezie
- țestoase
- privire
- rânduri
- trăiesc
- carte

6. Realizează, în câte patru-șapte replici, dialoguri între:

- găză și vară
- țestoasă și bunic

PRACTIC

REVISTA CLASEI

Realizează pentru un număr al revistei:

- poezii simple cu perechile de rime de la exercițiul 5;
- un eseu despre legătura dintre:
  - curcubeu și vară;
  - bunici și nepoți.

Caută pe internet, în atlase sau enciclopedii, informații despre:

- vietățile care au cea mai scurtă viață;
- vietățile care trăiesc cel mai mult.

JOC DE ROL

Ești un personaj din text (favorit) și porți un dialog, de cinci-opt replici, cu autoarea poeziei despre modul cum trăiești.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

JURNALUL DUBLU

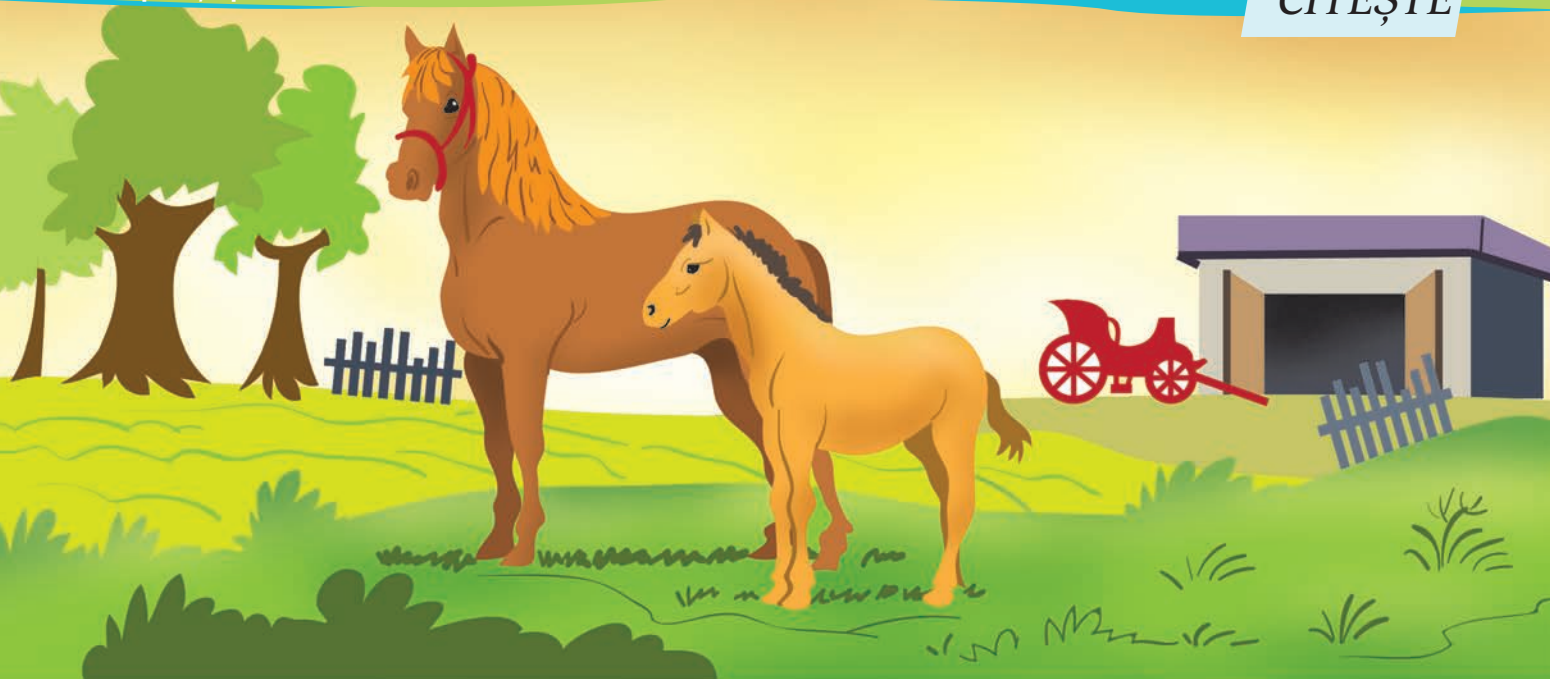
Completează coloana din stânga cu versuri care ți-au plăcut mai mult, iar în cea din dreapta explicațiile potrivite:

versuri	explicații

GHICEȘTE

Ștergărel vărgat
 Peste culme aruncat.
 (circubeu)

Ca un vânt este purtat
 Chiar de tine când e cald.
 (evantai)

Mama mea

după Anna Sewell, *Black Beauty*

AFLĂ DESPRE AUTOR

Anna Sewell (1820–1878) a fost o autoare engleză de scrieri pentru copii.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Aventurile lui Black Beauty*

Poți viziona și pe internet filmul *Aventurile lui Black Beauty*.

VOCABULAR

- **a educa** – a oferi educație
- **pajiște** – câmp, pășune
- **iaz** – lac, baltă
- **trap** – alergare a calului cu viteză medie
- **fire** – caracter, temperament
- **năravuri** – deprinderi rele
- **povară** – greutate
- **învățătură** – povață, sfat

Să nu credeți că dacă sunt doar un căluț nu mi-am iubit mama la fel de mult ca voi și că ea nu m-a îngrijit și **educat** la fel de bine cum o fac părinții voștri.

M-am născut într-un grajd bun, așezat pe o **pajiște** întinsă, unde se găsea un iaz cu apă cristalină.

Cât am fost mic, m-am hrănit cu laptele mamei mele, fiindcă nu puteam să mănânc iarbă. Mama aștepta răbdătoare să mă satur și mă mângâia cu multă dragoste. În timpul zilei stăteam în preajmă-i și noaptea dormeam lângă ea. Când era cald, îmi făcea vânt să mă răcorească sau mă ducea la umbra copacilor de lângă **iaz**. La venirea nopților friguroase, mă încălzea cu trupul său toată noaptea și nu simțeam gerul iernii.

După ce am ajuns destul de mare pentru a mă hrăni cu iarbă, m-a învățat să aleg hrana cea mai bună dintre toate plantele care creșteau pe pajiște. Mama a început să plece la muncă și se înapoia abia seara, când îmi povestea pe unde a umblat și asculta, răbdătoare, deși era obosită, tot ce aveam eu să-i spun sau s-o întreb.

Peste zi, mă jucam cu alți șase mânji. Obişnuiam să alergăm și să ne jucam cu toții foarte frumos, distrându-ne de minune.

Uneori, însă, se întâmpla ca joaca să se transforme într-o mică bătălie în care ne loveam unii pe alții cu copitele sau ne mușcam.

Într-o zi, după ce ne-am lovit cam tare, mama a nechezat către mine, m-a chemat la ea și mi-a zis:

— Aș vrea să fii foarte atent la ce am să-ți spun. Prietenii tăi sunt foarte buni, dar nu i-a învățat nimeni bunele maniere. Tu ești bine-crescut, iar părinții tăi sunt de calitate. Tatăl tău este blând, bunicul a câștigat ani la rând cupa la concursul de trap. Bunica ta avea cea mai liniștită fire pe care am întâlnit-o la semenii noștri și cred că nici pe mine nu m-ai văzut lovind cu piciorul sau mușcând. Sper că vei crește bun și blând și că nu vei deprinde niciodată năravuri. Să-ți faci munca ta cu voie bună, când mergi la trap saltă bine picioarele, nu mușca și nu lovi cu copita nici măcar în glumă!

N-am să uit niciodată sfatul mamei mele; știam că este un cal înțelept și că stăpânul nostru avea despre ea o părere foarte bună. Pe mama o chema Ducesa, dar, deseori, el îi spunea *comoara mea*.

Am trăit fericit lângă mama, care avea grijă să nu-mi lipsească nimic: îmi păstra hrana cea mai bună, chiar dacă eu puteam singur să-mi caut mâncare. Când duceam împreună o povară, mă proteja, luându-mi-o înainte. Fiind tânăr, mă supăram și credeam că nu are încredere în mine. Mă simțeam puternic și doream să le arăt tuturor că nu mai este altul ca mine.

Anii au trecut, mama a îmbătrânit. Rămânând singur, am fost iubit de toți pentru că am respectat învățăturile ei.

În sufletul meu, mama este mereu prezentă și îi mulțumesc pentru tot ce a făcut pentru mine.

Tu cum îi mulțumești mamei tale?

ÎNȚELEGE TEXTUL

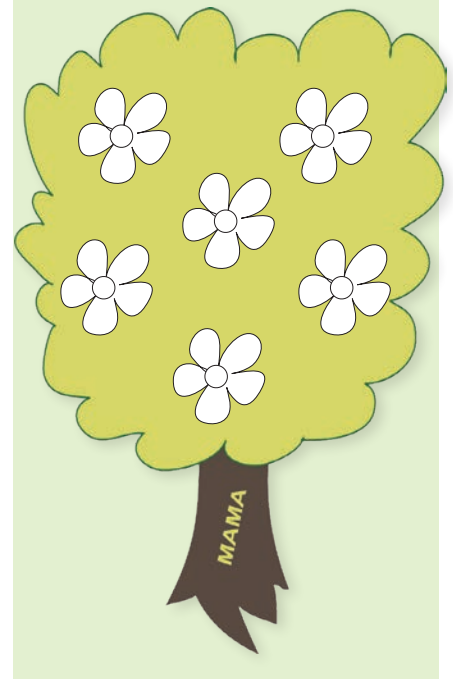
1. Care este personajul textului?
2. Unde s-a născut el?
3. Cum îl îngrijea mama lui?
4. Ce l-a învățat aceasta?
5. Cum îl proteja aceasta?
6. Pentru care motive era căluțul iubit de toți?
7. De ce stăpânul o numise Ducesa pe mama mânzului?
8. Ce sentimente are mânzul față de mama sa?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

COPACUL IDEILOR

Formați echipe de patru-șase elevi. Scrieți pe „florile” copacului gânduri despre mamă.

La final, discutați ce ați scris pe flori și alegeți cea mai frumoasă formulare.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- *grajd bun*
- *apă cristalină*
- *îmi făcea vânt*
- *mă încălzea cu trupul său*
- *peste zi*
- *bunele maniere*
- *fire liniștită*

AMINTEȘTE-ȚI

Felicitarea se trimite cu prilejul:

- sărbătorilor;
  - aniversărilor;
  - unei realizări;
  - unui eveniment important.
- Se oferă în plic.

REALIZEAZĂ

La orele de arte vizuale și abilități practice scrie o felicitare pe care să o ilustrezi cu un desen sau colaj.

ȘTIAI CĂ...

... înainte de apariția internetului și a telefonului mobil, oamenii își trimiteau felicitări scrise pentru diverse ocazii?

... prima felicitare de Crăciun a fost tipărită în anul 1843 în Londra?

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Mama mea*

1. Citește textul în gând, apoi în lanț, împreună cu ceilalți colegi.
2. Formulează ideile principale și apoi povestește textul.
3. Spune ce calități omenești au personajele. Cum explici acest lucru?
4. Cum ai înțeles să te porți cu cei din jur?
5. Tu ce sfaturi ai primit de la mama ta? Le respecti?
6. Scrie-i mamei un bilet în care să îți exprimi dragostea și recunoștința pe care i le porți.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Felicitarea*

1. Observă felicitarea și răspunde la întrebări:

De ziua mămicilor îți urez multă sănătate și fericire! Te iubesc!
Cu drag, Mirela

- a) Ce scrie pe fiecare pagină a felicitării?
- b) Cine a scris felicitarea?
- c) Cui îi este adresată felicitarea?
- d) Cu ce ocazie a fost scrisă?
- e) Care este mesajul transmis prin intermediul felicitării?

2. Spune în ce împrejurări poți folosi următoarele urări:

- Mult succes!
- Felicitări!
- Hristos a înviat!
- La mulți ani!
- La mulți ani, mamă!
- Crăciun fericit!

3. Spune pentru ce ocazie au scris copiii următoarele urări:

Lumina Învierii să vă aducă
în suflet pace și armonie!
Sărbători fericite!

Eleva dumneavoastră,
Raluca Dima

Multă sănătate, împliniri
și bucurii!
La mulți ani!

Colegul tău,
Marius

- Compune mesaje de felicitare.

Pronumele personal (recunoaștere, forme)

1. Identifică substantivele care se repetă în propozițiile de mai jos:

Maria este colega mea. Maria și Ioana sunt colege de bancă.

Soarele a urcat pe bolta senină. Soarele mângâie blând mugurii copacilor.

Scrie, în caiet, mesajele, înlocuind cuvintele care se repetă cu altele potrivite, pentru a evita repetiția.

2. Înlocuiește, în caiet, substantivele din propozițiile de mai jos cu pronumele personale potrivite.

- Dan a fost la bunica. • Pisica aleargă după șoareci.
- Dima și Alin sunt cu Ina. • Mara vine la Doru și la mine.

3. Înlocuiește, în caiet, spațiile libere cu pronumele personale potrivite:

Model: eu merg

- ... citești • ... se duc • ... ascult • ... luați
- ... privim • ... aduc • ... spune • ... se joacă

4. Alcătuieste enunțuri în care pronumele personal:

- a) eu să ocupe primul loc;
- b) voi să fie ultimul cuvânt;
- c) ea să ocupe primul loc și pronumele personal el să fie ultimul.
- d) ele să se afle în interiorul propoziției și să fie folosit alături de tu.

5. Subliniază pronumele personale din textul de mai jos, după ce l-ai scris în caiet:

— Eu plec în pădure ca să aduc ceva de-ale mâncării. Voi încuiați ușa. Auzit-ați ce-am spus eu?

— Da, mămucă! ziseră ei. Tu stai fără grijă, noi suntem o dată băieți.

(după Ion Creangă, *Capra cu trei iezi*)

ACUM ȘTI!

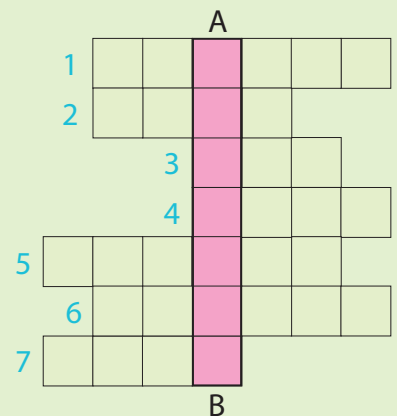
Partea de vorbire care ține locul unui substantiv se numește **pronume personal**.

Formele principale ale acestuia sunt: **eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele**.

JOC

Copiază în caiet rebusul și completează-l cu pluralul substantivelor:

1. cap
2. măr
3. ou
4. nor
5. ecou
6. om
7. zi

Pe coloana A-B vei obține numele unei părți de vorbire.

Primăvara

de George Topârceanu

AFLĂ DESPRE AUTOR

George Topârceanu (1886–1937) s-a născut în București.

A fost un talentat poet, scriind încă din copilărie despre natură și viețuitoare.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Rapsodii de primăvară*
- *Rapsodii de toamnă*
- *Balada unui greier mic*
- *Acceleratul*

VOCABULAR

- **cerdac** – terasă
- **lăuruscă** – viță sălbatică
- **Babele** – primele nouă zile ale lunii martie
- **tropice** – zone calde
- **microscopic** – foarte mic
- **sfadă** – ceartă
- **daune** – despăgubire

După-atâta frig și ceață
Iar s-arată soarele.
De-acum nu ne mai îngheață
Nasul și picioarele!

Cu narcisi, cu crini, cu lotuși,
Timpul cald s-apropie.
Primăvara asta totuși
Nu-i decât o copie.

Sub cerdac, pe lăuruscă,
Cum trecură Babele,
A ieșit un pui de muscă
Să-și usuce labele.

Păsările migratoare
Se re-ntorc din tropice.
Gâzele depun la soare
Ovă microscopică.

Toată lumea din ogradă
Cântă fără pauză.
Doi cocoși se iau la sfadă
Nu știi din ce cauză.

Un curcan stă sus, pe-o bârnă,
Nu vrea să se bucure.
Moțul roșu îi atârână
Moale ca un ciucure.

Doar Grivei, bătrânul, n-are
Cu ce roade oasele.
Că de când cu postul mare,
Toate-i merg de-a-ndoasele.

Pentru câte-a tras, sărmanul,
Cui să ceară daune?...
Drept sub nasul lui, motanul
A venit să miaune.

Dar acum l-a prins potaia
Și-a-nceput să-l scuture...
Peste toată hărmălaia
Trece-n zbor un fluture.

Pe trotuar, alături saltă
Două fete vesele...
Zău că-mi vine să-mi las baltă
Toate interesele!

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Despre ce anotimp se vorbește în poezie?
2. Care sunt semnele care vestesc sosirea primăverii?
3. De ce este considerată aceasta o copie?
4. Cum întâmpină viețuitoarele din ogradă sosirea acestui anotimp?
5. Ce sentimente au copiii la sosirea primăverii?

PORTOFOLIU

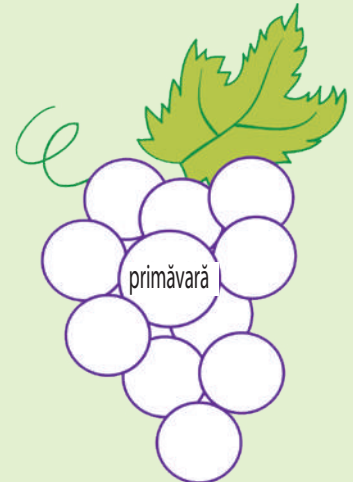
Realizează un portofoliu cu titlul *Primăvara* care să conțină:

- desene;
- colaje;
- poezii;
- cântece;
- ghicitori;
- legende.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

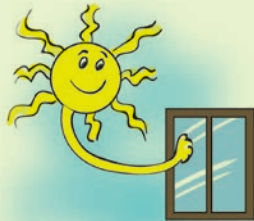
CIORCHINELE

Completează ciorchinele cu acele cuvinte care îți vin în minte atunci când te gândești la primăvară.

EXPLICĂ EXPRESIILE

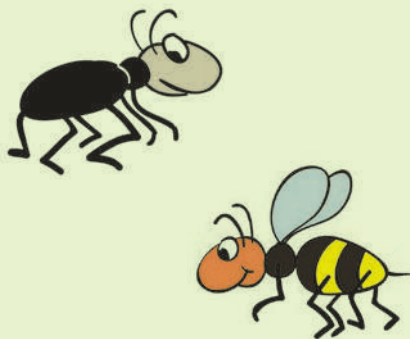
- s-arată soarele
- cum trecură Babele
- cântă fără pauză
- ouă microscopice
- toate merg de-a-ndoaselea

AMINTEȘTE-ȚI

În redactarea unui **text imaginativ după un plan dat**:

- dai dovadă de creativitate;
- folosești cuvinte deosebite și expresii frumoase;
- respecti tema dată;
- ții cont de părțile unei compuneri;
- eviți repetarea unor cuvinte;
- așezi corect textul în pagină;
- eviți greșelile de punctuație sau de ortografie.

REALIZEAZĂ

Redactează, împreună cu ceilalți colegi, un plan de idei pentru o compunere cu titlul „O întâmplare fantastică”.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Primăvara*

1. Care este tema poeziei *Primăvara*?
2. Citește versurile care prezintă semnele primăverii.
3. Realizează un desen care să ilustreze secvența preferată.
4. Găsește un titlu pentru fiecare strofă.
5. Scrie două informații pe care le-ai aflat din poezie.
6. Enumeră alte titluri de poezii cu aceeași temă.
7. Realizează un text imaginativ, din cinci-opt enunțuri, pe baza imaginii alăturate. Găsește un titlu potrivit.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scierea imaginativă după un plan dat*

1. Redactează, pe baza planului de idei de mai jos, un text imaginativ cu titlul *Ghiocelul*.

Dezvoltă fiecare idee formulând precizări și completări.

Introducere:

- Sfârșitul iernii;
- Primul ghiocel.

Cuprins:

- Înfățișarea ghiocelului;
- Un scurt dialog cu acesta.

Încheiere:

- Un ghiocel pentru mama.

2. Citește planul de idei, apoi redactează un text imaginativ. Găsește un titlu potrivit pentru acesta.

- Albina se întâlnește cu furnica.
- Furnica nu înțelege rostul aripilor albinei.
- Albina se miră și ea de puterea furnicii.
- Cele două se împrietenesc.
- Cine se aseamănă se adună.

3. Răspunde la întrebări pentru a obține planul simplu de idei. Pe baza lui, redactează o compunere despre mama ta:

- Ce reprezintă mama pentru tine?
- Care este înfățișarea mamei?
- Ce însușiri sufletești are aceasta? (prezintă o situație)
- Ce îi datorezi mamei?

Pronumele personal

1. Transcrie enunțurile de mai jos și subliniază pronumele personale întâlnite:

- Dacă tu ai nevoie de ajutor, eu și cu ea venim să te ajutăm.
- La noi au sosit ei și, mai târziu, venim spre voi.
- Ele trec pe la noi de câte ori le spuneți tu și el.

2. Scrie în caiet și asociază corespunzător casetele:

MODEL Ana și eu ↓ noi	Petre, Ion și Nicu	Tu și Dan	Ea și Tora	Eu și Mia	Gelu, Gigi și Ana
	voi	ele	ei	ei	noi

Câte persoane desemnează pronumele din casetele de mai sus, în fiecare caz?

3. Spune pronumele personale potrivite pentru persoana:
a) proprie; b) căreia i te adresezi; c) despre care vorbești.

La câte persoane se poate face referire?

4. Alcătuieste propoziții cu forme ale pronumelui personal care să fie situate la începutul, la sfârșitul și în interiorul propoziției.

5. Purtați un dialog cu tema *Meciul de fotbal*, în care să nu utilizați numele jucătorilor, ci numai pronume personale potrivite.

6. Descoperă pronumele personale din textul de mai jos și spune la ce persoană și număr sunt:

El mi-a zis să iau cartea de la voi. Dacă tu ai citit, are nevoie și ea de carte, ca să facă un rezumat. Apoi venim și noi cu el până la ei ca să vorbim cu ele.

Model: eu → pronume personal, persoana I, număr singular

ACUM ȘTI!

Pronumele personal denumește persoane diferite:

- persoana I (cea care vorbește): **eu, noi;**
- persoana a II-a: (căreia i te adresezi): **tu, voi;**
- persoana a III-a: (despre care se vorbește): **el, ea, ei, ele.**

Pronumele personal are forme diferite pentru:

- **singular** (denumește o singură persoană): **eu, tu, el, ea;**
- **plural** (denumește două sau mai multe persoane): **noi, voi, ei, ele.**

JOC

EU ZIC UNA, TU ZICI MULTE!

Spune-i colegului tău cuvinte la numărul singular și el va spune forma lor de plural.

Bucuriile primăverii

după *Cel din urmă basm*, de Ionel Teodoreanu

AFLĂ DESPRE AUTOR

Ionel Teodoreanu (1897-1954) a fost un scriitor talentat, autorul volumului de nuvele *Ulița copilăriei* și al romanului *La Medeleni*.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- În casa bunicilor
- Prăvale-Baba
- Ulița copilăriei

VOCABULAR

- **voievod** – domn, principe
- **glod** – teren noroios
- **mohorât** – trist
- **spetează** – spătar
- **tumbe** – rostogolire peste cap
- **instantaneu** – brusc
- **zefir** – vânt calduț

Ștefănel intră în livadă, lăsându-se în voia pașilor, cu capul descoperit și cu pardesiul descheiat. Ar fi putut merge cu ochii închiși oriunde prin livadă! Copilăria cu genunchii zgâriați l-ar fi călăuzit pretutindeni, ca pe un **voievod** orb prin țara sa.

Lăsase livada astă-toamnă cenușie de ploi, împotmolită în **glodul mohorât**; o regăsea ageră, colorată, plină de cer, înmugurită.

În cale îi ieșiră merii, vișinii, piersicii, nucii. Buzele lui murmurau, văzându-i, cu multă emoție:

— Bine v-am găsit, prieteni dragi!

Ocoli întreaga livadă și, la urmă, se îndreptă spre pomul dintre toți mai drag, zarzărul de la fereastra fostei sale camere. *S-a mai schimbat oare?* Copilăriseră împreună. Crescuse cu încetul, răsând cu dinții de lapte ai mugurilor fiecărei primăveri, înălțându-se pe treptele anilor, spre fereastra camerei sale.

Într-o dimineață neuitată, copilul în cămașuță de noapte și pomul în cămașă de flori s-au unit. Copilul a întins mâinile și a atins crengile zarzărului, care intrau pe fereastră aducând soarele cald și vântul blând.

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Unde se desfășoară acțiunea textului?
2. Ce prieteni are Ștefănel în livadă?
3. Cine îi este cel mai drag dintre ei?
4. Cum l-a întâmpinat acesta?
5. Ce simte băiatul stând întins pe bancă?
6. Unde îl poartă visul?
7. Când puteau ajunge pământului la extraterestri?
8. Cine îi ducea acolo?
9. Ce le oferea zefirul extraterestrilor?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

EXPLOZIA STELARĂ

Împărțiți în cinci grupe, formulați întrebări conform desenului de mai jos.

Scrieți răspunsurile în caiet.

Zarzărul, îmbujorat și surâzător, îl întâmpină bucuros. Pe zidul alb, zvântat de razele soarelui, crengile se desprindeau armonioase, cu brațele înălțate în ritmul unui început de dans.

Iată și banca! O bancă fără **spetează**, așezată sub zarzăr, să fie uliță căderii florilor și frunzelor, **tumbelor** zarzărelor. Ștefănel o iubea. Se întinse pe ea cu fața în sus. Soarele se sculă de pe bancă, făcându-i loc.

Închise ochii și simți bine, mai aproape, căldura răsându-i pe față! Îi deschise: văzu crengile și mugurii, păsările vesele și preocupate de construirea cuiburilor, albinele zburând harnice pe deasupra pomilor. I se păru că vede sufletul și fericirea ogindite în albastrul cerului. Iar închise ochii: era așa de bine și-n el, ș-afară!

Își lăsă brațele să atârne pe lângă bancă. Cu vârful degetelor simțea ierburile moi. Brațele-i se legănă tot mai încet, până când somnul îl cuprinse lin. Visă că trupul lui era o barcă purtată de primăvara care învolbura pânzele de flori ale pomilor înmuguriți.

Ajunse într-o lume cosmică unde trăiau ființe necunoscute lui, se mișcau repede, vorbeau puțin și nu stăteau nicio clipă locului. Unul îi spuse:

— Vrei să vii cu noi la școală?

— Da, dar nu vreau să rămân aici, în lumea voastră!

— Nu te îngrijora, te vei întoarce acasă. Până atunci vei vedea lucruri noi, interesante, îl liniști un omuleț neastâmpărat, cu ochii strălucitori. Urcă-te în aerobarca noastră, care plutește pe undele aerului! Leagă-ți centura pentru că vom zbura cu viteză foarte mare.

Ștefănel se așază pe un scaun ciudat și ajunse la școală **instantaneu**. Un robot-profesor îi arătă școala, spunându-i că numai primăvara pământului puteau ajunge la ei, purtați de zefir. Acesta le aducea miresmele primăverii, anotimp care îi făcea pe extraterestri să se simtă tineri, veseli și sănătoși.

Băiatul se trezi din somn, simțind adierea vântului, care, se pare, îl adusesse înapoi. Acum, așteaptă primăvara viitoare să afle mai multe despre școala extraterestrilor.

Tu cum te simți primăvara?

EXPLICĂ EXPRESIILE:

- lăsându-se în voia pașilor
- copilăria cu genunchi zgâriați
- livada... cenușie de ploii
- livada... plină de cer
- dinți de lapte ai mugurilor
- treptele anilor
- uliță căderii florilor
- soarele se sculă de pe bancă
- era așa de bine și-n el, ș-afară
- adierea vântului care îl adu-
sesse înapoi

AMINTEȘTE-ȚI

Când scrii un text, ții cont de următoarele reguli:

- respecti tema dată;
- formulezi corect și clar enun-
țurile;
- așezi corect în pagină;
- scrii un titlu potrivit.

JOC DE ROL**ȚĂRANUL E PE CÂMP**

Jocul se bazează pe versurile cântecului cu același nume.

Primul copil (țăranul) își alege un partener din grup.

Acesta, la rândul lui, alege altul și tot așa, se aleg copiii până la sfârșitul cântecului.

Se va forma un șir de copii care se țin de mână, cântând și dansând în semicerc.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Bucuriile primăverii*

1. Citește textul în gând, apoi în lanț, cu voce tare.
2. Împarte textul în fragmente logice și formulează ideile principale.
3. Explică enunțurile:
Copilăriseră împreună. Crescuse cu încetul, răsând cu dinții de lapte ai mugurilor fiecărei primăveri, înălțându-se pe treptele anilor.
4. Elementelor din natură li s-au atribuit însușiri omenești. Care sunt acestea?
5. Pe tine ce sentimente te cuprind primăvara?

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scrierea imaginativă pe baza unui șir de întrebări*

1. Scrie un text cu titlul *Primăvara*, după următorul șir de întrebări:
  - Ce anotimp este?
  - Care sunt semnele sosirii acestuia?
  - Cine sunt personajele care participă la întâmplare?
  - Cum se bucură ele de primăvară?
  - Ce înseamnă acest anotimp pentru tine?
2. Privește imaginea de mai jos și formulează cinci întrebări pe baza ei.

- Scrie un text imaginativ, urmărind întrebările.
- Alege titlul potrivit.
- Apreciază așezarea în pagină.
- Urmărește dacă ai folosit corect semnele de punctuație.

Cuvinte care arată acțiunea, starea, existența (Verbul)

ACUM ȘTI!

Partea de vorbire care exprimă acțiunea, starea, existența se numește **verb**.

1. Privește imaginile din partea dreaptă și răspunde la următoarele întrebări:

- Ce fac păsările? Dar băiatul?
- Unde se află fetița?

Scrie în caiet răspunsurile la întrebări și subliniază cuvintele care arată ce face fiecare.

2. Spune câte trei cuvinte care arată:

- acțiunea • starea • existența.

Formulează propoziții cu acestea.

3. Alege, din lista de mai jos, verbele:

- trec • ceas • scrie • mașină • iepure • încercă • este
- stă • iarbă • doi • privește • vorbește • se uită • el
- caută • sanie • trandafir • râde.

4. Grupează verbele următoare în tabelul de mai jos:

- râde • există • stă • este • strălucește • aduce
- se află • aleargă • doarme • spune.

Acțiunea	Starea	Existența
• râde		

Alcătuiește propoziții cu acestea.

Adaugă alte verbe în tabel, minimum trei în fiecare rubrică.

5. Completează enunțurile de mai jos cu verbele potrivite:

O navă .... pe cer. Oamenii o .... atent. Un copil .... :

— Cine .... în ea?

— Parcă .... oameni! .... cineva.

Sigur .... extraterestrii.

6. Scrie câte patru acțiuni pe care le poate face:

- ursul • mama • Denis • vântul • floarea • Cristina.

7. Transformă, după model:

sosirea → a sosi

- citirea • pictatul • tăiatul • descoperirea
- mâncarea • desenatul • privitul • căutarea
- cântarea • șofatul • alergatul • exersarea

JOC

Copiază în caiet și completează rebusul cu singularul substantivelor:

1. vase
2. petice
3. urși
4. corbi

			A		
		1			
		2			
		3			
4					
			B		

Pe coloana A-B vei obține numele unei părți de vorbire.

FOAIA CĂLĂTOARE

Scrie pe foaie, când ajunge la tine, un cuvânt potrivit pentru a continua propoziția începută de colegii tăi.

Zi de primăvară

după Titel Constantinescu

AFLĂ DESPRE AUTOR

Titel Constantinescu (1927–1999), prozator și poet, a debutat la revista *Universul copiilor*. De-a lungul anilor a publicat versuri și povestiri în toate revistele pentru copii.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Povești*
- *Prietenii mei cei mici*
- *S-au întors graurii*
- *Abecedarul din iarbă*

VOCABULAR

- **a șopti** – a spune ceva încet
- **sfios** – timid
- **ceată** – grup
- **poftiți** – invitați
- **s-a îndreptat** – a pornit
- **să protejeze** – să apere

Adina, o fetiță de nouă ani, a deschis fereastra să vină prietena ei, albina.

— Aș veni cu plăcere, i-a spus albina, dar nu sunt singură. Mai am o prietenă.

— Foarte bine, a zis fetița. Prietenii tăi sunt oricând și ai mei. Vă aștept!

Albina s-a dus să o ia pe floare.

— Nu pot singură, a șoptit floarea sfios, mai am un prieten, fluturile.

Fără să se supere, albina i-a spus că pot merge toți trei. Fluturile, legănându-și aripile în lumina soarelui, a spus:

— Știi... de când am început să zbor, un puișor numai după mine se uită. Poate veni și el?

— Sigur! Prietenii tăi sunt și ai noștri.

Puiul de găină s-a bucurat de invitație, dar...

— Nu pot să-mi las tovarășul. De lângă gard se uită la mine, se miră cât sunt de mic și de galben și mie-mi plac ochii lui rotunzi și negri.

— Bine, cine-ți place ție îmi place și mie, a răspuns fluturile. Cheamă-l și să mergem.

— Vino, iedule cafeniu, i-a șoptit puișorul. Suntem așteptați.

— Vai de mine, a spus iedul, dar eu mai am un prieten. Pot să-l invit și pe el?

Astfel, a apărut mânzul cel alb, care l-a chemat pe cocostârcul din baltă. Acesta era prieten cu rățușca sălbatică, dar ea n-a putut pleca fără vânt și l-a chemat și pe zmeul de hârtie colorată, aflat în înaltul cerului.

— Copiii sunt și prietenii mei, a spus vântul. Hai, poștește-i repede!

Zmeul i-a chemat pe copii. Aceștia, bucuroși, au strigat:

— Foarte bine! Mergem cu plăcere, dar... avem și noi un prieten. L-am lua cu noi, mai ales că este o zi de primăvară atât de frumoasă.

— Bineînțeles, acceptă zmeul, chemați-l și pe el.

Și uite-așa m-am trezit la fereastră cu o ceată de copii veseli care m-au strigat:

— Hai, repede, vino cu noi! Suntem **poftiți** de prietenul nostru zmeul, la vânt, și de la vânt la rățușca sălbatică. De la ea, la cocostârcul din baltă și, de acolo, la mânzul cel alb și, apoi, la iedul cafeniu. Toți, împreună cu puiul de găină, fluturele și floarea mergeau la albină.

— De la albină veniți la mine! Eu am făcut prima invitația, a strigat Adina. Nu am o cameră așa de mare, dar cred că vom încăpea toți.

Grupul de prieteni s-a îndreptat spre ușa deschisă. Tocmai atunci, unui copil i-a venit o idee:

— N-ar fi mai bine să rămânem afară? Este o zi de primăvară frumoasă cu mult soare și, de fapt, ea ne-a trezit pe toți la viață. Hai, Adina, vino cu noi să ne bucurăm împreună de prieteni și de vremea caldă!

Fetița a ieșit în curte și jocul a început. Fiecare a avut grijă să-și protejeze prietenul și, împreună, s-au bucurat de minunata zi de primăvară.

Tu cum te bucuri de primăvară?

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Pe cine așteaptă Adina?
2. Cine este prietena albinei?
3. Cu cine dorește să vină floarea?
4. De cine vrea să fie însoțit fluturele?
5. Care este prietenul puiului? Dar al iedului?
6. Numește-i pe ceilalți prieteni care vin la fereastra fetei.
7. Ce îi bucură pe toți?

ÎNVAȚĂ ALTFEL

RĂSPUNDE. ARUNCĂ. INTEROGHEAZĂ.

Folosiți o minge. Cel care o aruncă adresează o întrebare în legătură cu textul studiat celui care o prinde.

Acesta răspunde, apoi aruncă mingea altui copil, adresându-i altă întrebare.

ESEUL DE CINCI MINUTE

Scrie un eseu de cinci minute în care să vorbești despre ce ai învățat din această lecție.

Citește-l în fața colegilor.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- șoptit sfios
- legănându-și aripile
- ied cafeniu
- înaltul cerului
- ne-a trezit la viață

elemente reale	elemente imaginare
<ul style="list-style-type: none"> • fetița • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • albina vorbește • •

AMINTEȘTE-ȚI

În scrierea unor cuvinte se folosesc consoane sau vocale duble:

contra**a**atac   contra**a**amiral
ale**e**   al**co**ol
fiic**ă**   cont**in**u

în + noapte – în**n**optat
în + negru – în**n**egrit
în + nor – în**n**orat
în**o**t, în**e**c, în**a**lt

JOC

EU SCRUI UNA, TU SCRUI MULTE:

idee	liceu
alee	traseu
maree	heleșteu
orhidee	curcubeu
accident	fiică
vaccin	ființă
succes	știință
accent	scriitor
câmpie	poezie
vie	rochie

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Zi de primăvară*

1. Realizează **HARTA TEXTULUI** precizând: titlul, autorul, locul unde se petrece acțiunea, timpul, personajele și mesajul textului.
2. Citiți textul pe roluri.
3. Găsește alte două titluri potrivite textului.
4. Povestește, pe scurt, textul lecturat.
5. Completează în caiet tabelul alăturat.
6. Explică: *Prietenii tăi sunt oricând și ai mei.*
7. Prezintă într-o bandă desenată personajele textului.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scrierea corectă a cuvintelor care conțin vocale și consoane duble*

1. Alcătuieste enunțuri cu următoarele cuvinte: *accident, vaccin, succes, idee, orhidee, viitor, ființă, coordonator, zoologie, succesori, continuu, înnoit.*
2. Găsește alte cuvinte care conțin vocale și consoane duble.
3. Desparte în silabe cuvintele de mai jos. Ce observi? *trofeu, accident, înnorat, scriitor, fiică, alcool.*
4. Transformă, după model:

un hangiu → niște hangii → toți hangiii

  - macaragiu →
  - zarzavagiu →
  - barcagiu →
  - geamgiu →
  - vizitiu →
5. Completează, după model:

un pușor cafeniu → doi pușori cafenii → toți pușorii cafenii

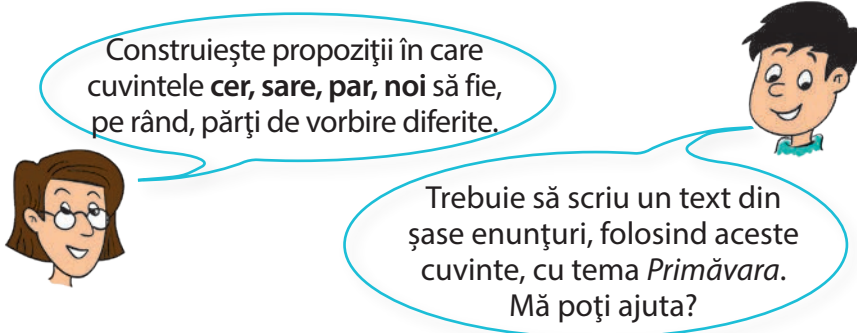
  - un mînz cenușiu
  - un ban auriu
  - un nor plumburiu
  - un trandafir rubiniu
  - un fulg argintiu
  - un copac arămiu
6. Formează cuvinte noi:

în + moi → înmuiat

  - în + nod →
  - în + nămol →
  - în + nebun →
  - în + nou →
  - în + negură →
  - în + născut →

Verbul

1. Citește și rezolvă:

2. Scrie în caiet și pune în corespondență cuvintele din cele două coloane din dreapta și continuă enunțurile.

3. Scrie cuvinte care arată că acțiunea este făcută de:

- persoana care vorbește (eu) alerg
- persoana cu care vorbește (tu) alergi
- persoana despre care se vorbește: (el, ea) aleargă

4. Cine face șirul de acțiuni de mai jos?

- scrie, muncește, va pleca
- ați citit, priviți, veți aduce
- spui, vei lua, ai citit
- am auzit, stau, voi cerceta
- cântăm, vom lua, am zis
- vor veni, au spus, adună

5. Înlocuiește, în caiet, pronumele personale cu substantivele potrivite:

- Ele discută despre spectacol.
- Am căutat-o pe ea.
- M-am supărat pe ei.
- El a salvat-o din castel.

6. Modifică forma verbelor de mai jos, astfel încât acțiunea să fie făcută de mai multe persoane.

tu privești → voi priviți

- eu cercetez
- el crede
- ea sosește
- ea alege
- eu repar
- ele învață
- tu duci
- tu cobori
- tu așezi

ACUM ȘTII

Între pronume și verbe există o legătură de persoană și număr.

- eu scriu;
- noi scriem;
- tu scrii;
- voi scrieți;
- el scrie;
- ele scriu.

noi	s-au jucat
ei	admirăm
voi	desenez
el	știu
ele	citiți
eu	recunoști
ea	alege
tu	cântă

JOC

CUVINTELE S-AU RĂTĂCIT!

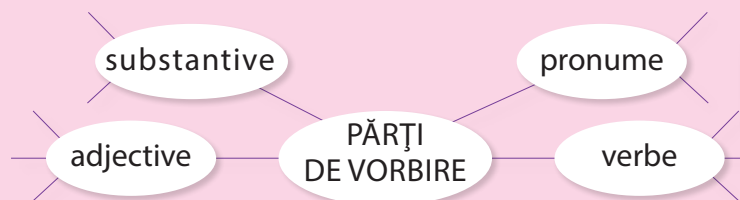
Ajută-le să-și găsească locul, scriind enunțurile obținute.

Recapitulare

1

Așază cuvintele în ciorchinele corespunzător fiecărei părți de vorbire: *zambile, harnic, sunt, ele, voi, strălucitor, citește, cartea, prieteni, bogat, tu, vine, stă.*

Definește fiecare parte de vorbire și spune câte trei exemple.

2

Trece toate substantivele din textul de mai jos la numărul opus:

Surorile iubesc mult școala, dar așteaptă vacanța ca să plece la bunici. Ele își doresc să revadă iepurașii miciți.

Ce alte părți de vorbire recunoști?

- Alcătuieste propoziții în care cuvântul *nouă* să fie pronume, apoi adjectiv.
- Scrie propoziții în care cuvântul *vii* să fie pe rând: substantiv, verb, adjectiv.

3

Transformă verbele și completează tabelul de mai jos:

Verb	Substantiv	Adjectiv
se sperie	sperietură	sperios
vorbește		
minte		

4

Scrie, pentru fiecare pronume din text, numărul și persoana.

El mergea la magazin. S-a întâlnit cu ea și au venit la noi. Acolo eram eu și tu. Cu noi erau ei, prietenii noștri.

5

Alcătuieste un text din trei-șase enunțuri cu tema *Lucrări în grădină* în care să folosești părți de vorbire învățate.

Evaluare

Era odată o babă și un moșneag. Ea avea o găină, iar el un cocoș. Găina babei se oua de câte două ori pe zi, iar baba mânca o mulțime de ouă.

Într-o zi, moșneagul își pierdu răbdarea și zise:

— Măi, babă, dă-mi și mie niște ouă, ca să-mi fac pofta măcar!

— Da, cum nu! zise baba, care era foarte zgârcită.

Dacă ai poftă de ouă, bate și tu cocoșul tău, să facă

ouă, și-i mănca; că eu așa mi-am bătut găina, și iacăt-o cum se ouă.

Moșneagul se ia după gura babei, prinde iute cocoșul, și-i dă o bătaie bună zicând:

— Na! Ori te ouă, ori nu mai sta la casa mea; ca să nu mai strici mâncarea degeaba.

Cocoșul fugi de acasă și umbla pe drumuri, fără rost. Și cum mergea el pe un drum, numai iacă găsește o punguță cu doi bani. Și cum o găsește, o și ia în clonț și se întoarce cu ea înapoi, către casa moșneagului.

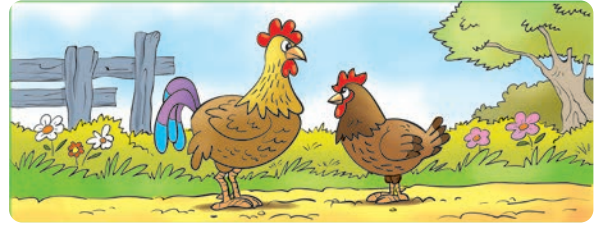
Pe drum se întâlnește c-o trăsură c-un boier și cu niște cucoane.

Ele se uitară mirate la cocoș, iar boierul îi zice vizitiului:

— Măi, ia vezi tu ce are cocoșul acela în plisc!

Vizitiul se dă iute jos din capra trăsurii, prinde cocoșul și, luându-i punga din clonț, o dă boierului. El o ia, o pune în buzunar și pornește cu trăsura, înainte.

Cocoșul supărat, se ia după trăsura, strigând neîncetat: Cucurigu! boieri mari, dați pun-guța cu doi bani!

(după Ion Creangă, Punguța cu doi bani)

1. Citește textul de mai sus și răspunde la întrebări:

- Ce îi cere moșneagul babei?
- Cum își pedepsește acesta cocoșul?
- Cine îi ia cocoșului punguța?

2. Denumeste părțile de vorbire marcate în text.

3. Identifică în text:

- un cuvânt care arată acțiunea;
- un cuvânt care arată starea.

4. Înlocuiește cuvintele marcate cu pronume.

- Pisica se întindea leneșă.
- L-am strigat imediat pe Radu.
- Eu și Ioana căutăm scrisoarea.

5. Transcrie corect propozițiile:

- Tu (privim) cerul senin.
- Noi (desenați) o floare.
- Ei (caut) cartea cu povești.

Autoevaluare

	Item 1	Item 2	Item 3	Item 4	Item 5
S	un răspuns corect ●	două-trei părți de vorbire recunoscute ●	un cuvânt identificat ●	un pronume ●	o propoziție corectă ●
B	două răspunsuri corecte ●●	patru-cinci părți de vorbire recunoscute ●●	două cuvinte identificate ●●	două pronume ●●	două propoziții corecte ●●
FB	trei răspunsuri corecte ●●●	șase părți de vorbire recunoscute ●●●	trei cuvinte identificate ●●●	trei pronume ●●●	trei propoziții corecte ●●●

Copiii din crâng

după Konstantin Dimitrievici Ușinski

AFLĂ DESPRE AUTOR

Konstantin Dimitrievici Ușinski (1824–1871) a fost profesor, pedagog și scriitor rus. A scris povestiri în care a subliniat importanța cărților în viața copiilor.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Povestind copiilor*

VOCABULAR

- **crâng** – pădurice
- **îndemn** – sfat
- **a se afunda** – a înainta
- **pletos** – cu crengi care atârnă
- **a clădi** – a construi
- **a clipoci** – a face zgomot ușor
- **neconținut** – neîncetat
- **a mișuna** – a umbla de colo până colo
- **surate** – surori

Doi copii, frate și soră, au pornit spre școală. Drumul lor trecea pe lângă un **crâng** cu umbră deasă. Era cald și praf, iar în crâng – răcoare și veselie.

— Știi ce? spuse băiatul. Avem timp să ajungem la școală. Acolo e cald, plictiseală, în crâng trebuie să fie plăcut. Ascultă cum cântă păsărelele! N-ar fi mai bine să mergem acolo, surioară?

Fetei îi plăcu **îndemnul**. Aruncară ghiozdanele și se **afundară** printre tufele verzi, pe sub mestecenii **pletoși**. În crâng era larmă și veselie. Păsărelele zburau ciripind **neconținut**; verușele săreau vesele pe crengi, iar găzele **mișunau** prin iarbă.

Copiii au zărit un gândăcel auriu.

— Joacă-te cu noi! i-au cerut ei.

— M-aș juca, răspunse gândăcelul, dar n-am timp: trebuie să-mi adun mâncare pentru prânz.

— Joacă-te cu noi, i-au spus copiii unei albine galbene.

— N-am timp să mă joc cu voi, zise albina, trebuie să adun miere pentru suratele mele din stup.

— Tu n-ai vrea să te joci cu noi? au întrebat-o pe furnică.

Furnica n-avea timp nici să-i asculte; trăgea un pai de trei ori mai mare decât ea.

Copiii, atunci, au intrat în vorbă cu veverița, dar ea a dat din codița stufoasă și le-a răspuns că strânge alune pentru iarnă.

Porumbelul le-a răspuns:

— Eu **clădesc** un cuib pentru puișorii mei.

Iepurașul cafeniu alerga spre pârâu să-și spele botișorul, și nici florile albe de fragă n-aveau vreme de pierdut. Se bucurau de timpul frumos și adunau razele în fructele gustoase.

Fiindcă nimeni nu dorea să se joace cu ei, copiii alergară la pârâu.

— Tu n-ai treabă, îi ziseră. Hai, joacă-te cu noi!

— Cum? Eu n-am treabă? **clipoci** pârâul. Muncesc zi și noapte și nu am o clipă de odihnă. Dau apă oamenilor și animalelor. Cine spală rufe, învârtește roțile morilor, poartă bărcile și stinge focurile? Nu eu? Nu-mi văd capul de treabă, adăugă pârâul, curgând printre pietre.

Copiilor le era tot mai urât și se gândiră că ar fi făcut mai bine dacă s-ar fi dus mai întâi la școală și la întoarcere ar fi luat-o prin crâng. Dar băiatul zări pe o creangă o pitulice mică și frumoasă. Părea că șade foarte liniștită și fluieră un cântec vesel.

— Ei, cântăreațo! strigă băiatul. Cred că n-ai treabă. Joacă-te cu noi!

— Cum? fluieră supărată pitulicea. Eu n-am treabă? Am prins toată ziua musculițe ca să-mi hrănesc puișorii. Sunt atât de obosită, încât nu pot să-mi mișc aripile, și totuși nu stau degeaba, ci cânt ca să-mi adorm puișorii. Voi ce-ați făcut astăzi, leneșilor? La școală nu v-ați dus, n-ați învățat nimic. Alergați prin crâng, ba îi împiedicați și pe alții să lucreze. Duceți-vă unde v-au trimis părinții voștri și nu uitați că odihna și joaca nu sunt plăcute decât pentru acela care a dus până la capăt tot ce avea de făcut.

Rușinați, copiii s-au dus la școală și, cu toate că au ajuns târziu, au fost sârguincioși la învățătură.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

Aplică **LECTURA CU CREIONUL ÎN MÂNĂ** și marchează pe text (în mod diferit):

- ce știi
- ce diferă de ce știi
- informații noi
- informații confuze

Completează în tabelul de mai jos informațiile:

☒	☐	☐	☐

EXERSEAZĂ

- Grupați în perechi, discutați despre părerile personale legate de text.
- Scrie pentru cei doi copii un program zilnic pe care aceștia să-l respecte.

Tu ce treburi ai dus până la capăt astăzi?

Cățelul și furnica

de Constantin Scripcă

AFLĂ DESPRE AUTOR

Constantin Scripcă a scris poezii inspirate din lumea viețuitoarelor și din minunata lume a copilăriei.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- Toamna
- Ursul și albinele
- Mărțișoare
- Ghiveci
- Maimuțele
- Soarele îmi bate-n geam

VOCABULAR

- **uluit** – surprins
- **trufaș** – mândru
- **pulbere** – praf fin
- **pitiș** – pe ascuns
- **a o zbughi** – a fugi pe neașteptate
- **înfumurat** – îngâmfat

S-a-ntâmpnat ca Azorică, un cățel tare fricos, tot mergând cu ochii-n jos, să zărească o furnică.

Uluit, așa deodată,
s-a oprit din drum, un pic,
bucuros, își zise:

— Iată, nu-s pe lume cel mai mic!

Și-uite așa, dintr-o nimica
i-a-ncolțit un gând **trufaș**!

— Dacă vreau, biată furnică, **pulbere** te fac sub pași!

Furnicuța, de, cuminte, l-a privit de jos în sus,
La asemenea cuvinte, ce-ar mai fi avut de spus?
Doar o lecție să-i dea! A trecut să se ascundă
Sub o frunză – alătura.

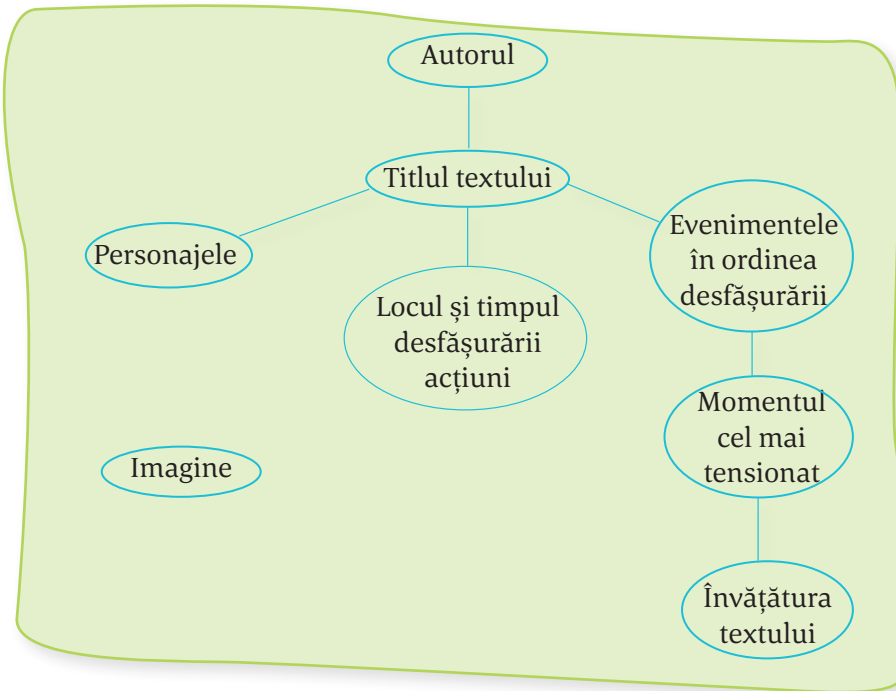
Și **pitiș**, și fără de grabă, i s-a agățat de labă,
iar de-acolo, pas cu pas, până l-a pișcat de nas!
Atunci cățelul, ce să zică, o **zbughi** pe loc, de frică.
Coborând la loc, în iarbă, furnicuța l-a muștrat:
— După ce că ești fricos... mai te ții și-**nfumurat**!

Tu cum te porți cu cei mai slabi decât tine?

1. Completează **HARTA TEXTULUI**:

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Cine este Azorică?
2. De ce mergea cu ochii în jos?
2. Cu cine se întâlnește?
3. Care este comportamentul lui față de furnică?
4. Cum îl pedepsește aceasta?
5. Tu ce l-ai sfătui pe cățel? Dar pe furnică?

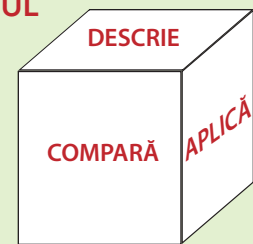
JOC DE ROL

PRO SAU CONTRA?

Ești avocatul apărării / acuzaării. Îl reprezinți pe Azorică. Aduci argumente pro / contra comportamentului său.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

CUBUL

- **DESCRIE** cele două viețuitoare.
- **COMPARĂ** trăsăturile sufletești ale personajelor umanizate.
- **ASOCIAZĂ** textul cu altele citite de tine.
- **ANALIZEAZĂ** părțile componente ale corpului fiecărui personaj.
- **APLICĂ** ce ai învățat din text.
- **ARGUMENTEAZĂ** acțiunile celor doi.

ESEUL DE CINCI MINUTE

Scrie un eseu în cinci minute despre personajul care ți-a plăcut din text.

2. Găsește însușiri ale personajelor, așa cum reies din text. Spune și altele știute de tine.

3. Scrie-i un bilet cățelului pentru a-i spune unde a greșit.

4. Caută informații și completează tabelul de mai jos:

	Aspect	Deplasare	Hrană	Înmulțire
Azorică				
furnica				

5. Caută, în text, cuvinte care rimează. Integrează-le, două câte două, în poziții.

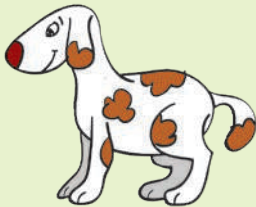
6. De ce crezi că s-a bucurat Azorică atunci când a zărit-o pe furnică?

7. Spune cum a reacționat furnica la amenințările cățelului.

8. Găsește alt final textului, în două-patru rânduri.

EXPLICĂ EXPRESIILE

- mergând cu ochii-n jos
- s-a oprit din drum
- a-ncolțit un gând
- pulbere te fac sub pași
- a privi de jos în sus
- o lecție să-i dea
- o zbughi pe loc
- te ții înfumurat

AMINTEȘTE-ȚI

Cad fulgi de **nea**.

Nea Ion este la noi.

Nu **ne-a** plăcut suncul.

Maria este **neam** cu mine.

Românii sunt un **neam** de oameni harnici.

Ne-am bucurat când l-am văzut.

Bunica **va** veni la noi.

Vouă **v-a** plăcut filmul.

LUCRU ÎN ECHIPĂ

Împreună cu ceilalți colegi, realizează o piesă de teatru care îi are ca personaje principale pe Azorică și pe furnică.

Împărțiți rolurile, amenajați cadrul în care se va desfășura acțiunea.

Pentru a promova acest spectacol, realizați un afiș și fluturași.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Cățelul și furnica*

1. Citiți textul pe roluri.
2. Transcrie primele șapte versuri din text.
3. Prezintă, în trei-cinci benzi desenate, conținutul textului.
4. Ce crezi că s-a întâmplat după ce furnica l-a muștrat pe Azorică? S-a schimbat acesta?
5. Care este morala textului?
6. Găsește proverbe care se potrivesc situației descrise în poezie.
7. Relatează o întâmplare asemănătoare dintr-un desen animat.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Scrierea corectă a cuvintelor*

nea / ne-a, neam / ne-am, va / v-a

1. Lucrează, după model:

ne spune → ne-a spus

• ne cere	• ne întreabă	• ne ascultă	• ne zice
• ne duce	• ne povestește	• ne citește	• ne ia
• ne lasă	• ne răspunde	• ne ajută	• ne dă

2. Transformă, după model:

întrebăm → ne-am întrebat

• ne uităm	• ne întâlnim	• ne vedem
• ne spunem	• ne povestim	• ne străduim
• ne supărăm	• ne arătăm	• ne ajutăm

3. Completează, după model:

întrebă → va întreba → v-a întrebat

• citește	• arată	• uimește
• cântă	• scrie	• învață
• recită	• dăruiește	• ascultă

4. Alcătuieste enunțuri în care să folosești formele: **nea / ne-a, neam / ne-am, va / v-a**.

5. Scrie varianta corectă:

• Nea / Ne-a plăcut tortul.	• Neam / Ne-am întâlnit.
• George va / v-a pleca mâine.	• Suntem neam / ne-am amândoi.

Formularea unei păreri despre povești și personajele acestora

1. Citește textul de mai jos și răspunde la întrebări:

— *E un frig groaznic! ziseră șoriceii. Altminteri, nu e rău aici.*

Nu-i așa, bătrâne brad?

— *Dar nu-s bătrân deloc, răspunse bradul. Sunt alții mult mai bătrâni decât mine.*

— *Cum de-ai ajuns aici? îl întrebară șoarecii, curioși la culme. Care-i locul cel mai frumos de pe pământ?*

— *Eu cunosc doar pădurea unde strălucește soarele și unde cântă păsările, răspunse pomul.*

(după H.Ch. Andersen, *Bradul*)

- Care sunt personajele?
- Cum sunt șoriceii? Dar bradul?
- De ce a ales bradul pădurea ca fiind cel mai frumos loc?
- Scrie, în unul-două enunțuri, ce părere ai despre fiecare personaj.

2. Privește imaginile de mai jos, recunoaște fiecare poveste și spune-ți părerea despre personajele ilustrate.

3. Amintește-ți povești citite de tine sau filme vizionate care să aibă ca personaje:

- animale;
- plante;
- oameni;
- jucării.

Exprimă, în trei-patru rânduri, motivele pentru care ai ales aceste povestiri și ce crezi despre fiecare dintre ele.

ACUM ȘTI!

În formularea unei păreri despre o poveste și personajele acesteia precizăm:

- opinia personală (acord / dezacord);
- elemente reale / ireale din text;
- învățătura / mesajul personal;
- sentimentele pe care ni le-a trezit.

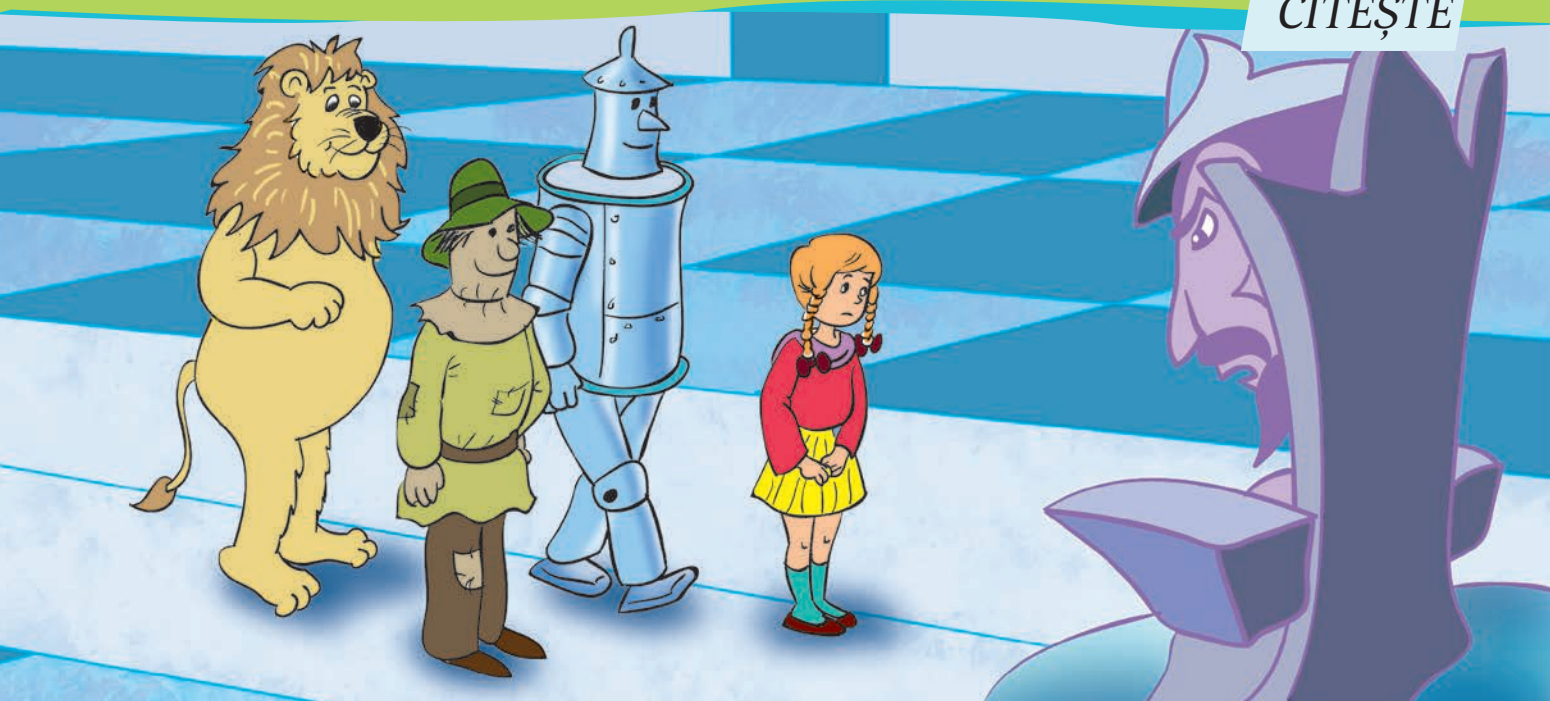
JOC DE ROL

DUELUL PĂRERILOR

În perechi, exprimă-ți acordul / dezacordul față de:

- acțiunea din povestiri cunoscute;
- personaje.

Câștigă acuzatorul / apărătorul care este mai convingător.

Darurile Vrăjitorului din Oz

după L. Frank Baum, *Vrăjitorul din Oz*

AFLĂ DESPRE AUTOR

L. Frank Baum (1856–1919), scriitor american de cărți pentru copii, a devenit celebru pentru cartea *Vrăjitorul din Oz*.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Povești*
- *Viața și aventurile lui Moș Crăciun*

VOCABULAR

- **a desprinde** – a separa
- **tărățe** – rest după măcinat
- **sperietoare** – obiect pentru speriat păsările
- **rumeguș** – rest de lemn obținut după tăierea cu fierăstrăul
- **licoare** – băutură fină
- **clei** – substanță pentru lipit
- **zare** – aer, văzduh

Sperie-Ciori intră primul în Sala Tronului.
 — Am venit pentru creier! îi spuse lui Oz.
 — Sigur, ia loc! răspuse Oz. Voi **desprinde** capul de corp ca să-l umplu cu creier.
 — Chiar mă bucur că îl scoți, dacă va fi deștept când îl vei pune la loc.

Vrăjitorul luă capul și intră în cămăruța secretă. Acolo umplu capul cu un amestec de **tărățe**, cuie și ace și apoi îl cusu iar de corpul **sperietoarei**, spunându-i:

— Acum ai un creier nou și deștept!

Sperie-Ciori îi mulțumi lui Oz și se întoarse mândru la prietenii săi, laudându-se:

— Mă simt foarte înțelept!

— De ce îți ies din cap cuie și ace? îl întrebă Omul de Tinichea.

— Este dovada că are minte ascuțită, spuse Leul.

Omul de Tinichea intră în Sala Tronului și îi ceru lui Oz inima pe care i-o promisese.

— Bine! Va trebui să decupez o fereastră în pieptul tău ca să pun acolo inima. Sper să nu te doară!

— O, nu voi simți nimic! îl liniști Omul.

Oz, cu o foarfecă specială, făcu o gaură pătrată în zona inimii. Aduse din camera secretă o inimă micuță, umplută cu **rumeguș**. O așeză cu atenție în pieptul Omului de Tinichea și lipi tabla la loc.

- Este o inimă bună? întrebă Omul emoționat.
- Foarte bună și plină de iubire! îl asigură Oz.
- Nu voi uita niciodată bunătatea ta! spuse Omul de Tinichea, cu lacrimi în glas.

Când a revenit, tovarășii săi i-au urat să aibă parte de noroc și bucurii.

Ciocănind timid, intră și Leul la Oz, rugându-l:

- Am venit să-mi dai curaj!
- Imediat, răspuse Vrăjitorul. Bea **licoarea** asta verdeaurie pe nerăsuflăte.
- Ce este? întrebă Leul neîncrezător.
- Este curajul, însă își face efectul numai dacă ajunge în corpul tău. Bea-o repede!

Leul înghiți dintr-o sorbitură toată licoarea.

- Cum te simți? întrebă Oz.
- Plin de curaj, mulțumesc! răspuse Leul și se întoarse fericit la prietenii săi.

Ultima intră Dorothy, care îl rugă s-o ajute să se întoarcă acasă. Vrăjitorul îi construi un balon din mătase, pe care îl îmbracă într-un strat subțire de **clei** pentru a împiedica ieșirea aerului din balon. Apoi legă de balon un coș de rufe cu frânghii sigure și îl scoase în fața palatului. Locuitorii Orașului Smaraldelor se înghesuiau, curioși să vadă altă minune a stăpânului lor.

Vrăjitorul porunci să se facă un foc mare care să încălzească aerul din balon și, când acesta începu să se ridice, o invită pe fetiță să se urce în el.

Dorothy se urcă în coș și, de-acolo, își luă rămas-bun de la prietenii săi și se pierdu în zărilor albastre.

Deși s-au întristat că le-a plecat prietena, ceilalți s-au întors la casele lor. Cei care îi iubeau au putut constata că Sperie-Ciori devenise înțelept, Leul nu se mai speria de nimic, iar Omul de Tinichea putea iubi. Toți i-au rămas recunoscători Vrăjitorului din Oz.

Tu ce ți-ai dori să-ți dea Vrăjitorul din Oz?

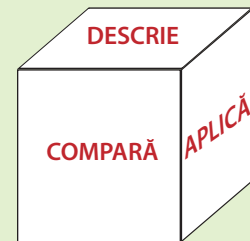
ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Care sunt personajele textului?
2. Spune ce dorință avea fiecare.
3. Cu ce a umplut vrăjitorul capul lui Sperie-Ciori?
4. Ce a introdus în inima Omului de Tinichea?
5. De ce l-a îndemnat pe Leu să bea licoarea?
6. Cum a ajutat-o pe Dorothy să ajungă acasă?
7. Crezi că vrăjitorul i-a păcălit? Motivează răspunsul.

ÎNVAȚĂ ALTFEL

CUBUL

Împărțiți în șase grupe, fiecare grupă rezolvă o temă de pe fețele cubului.

- **DESCRIE** personajele textului.
- **COMPARĂ** cei patru prieteni.
- **ANALIZEAZĂ** o sperietoare.
- **ASOCIAZĂ** textul cu altele studiate.
- **APLICĂ** învățătura textului.
- **ARGUMENTEAZĂ** dorința fiecărui personaj.

EXPLICĂ EXPRESIILE

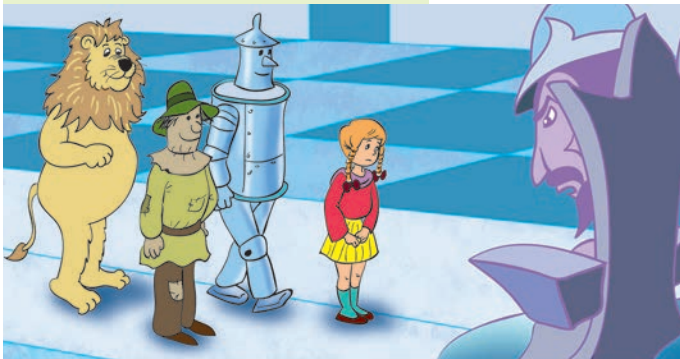
- *minte ascuțită*
- *inimă bună*
- *lacrimi în glas*
- *bea pe nerăsuflăte*
- *plin de curaj*
- *se pierdu în zărilor albastre*

AMINTEȘTE-ȚI

Când **descrii** un obiect, precizezi: **alcătuirea lui, modul de funcționare și destinația acestuia.**

În **prezentarea unui personaj** se descriu:

- **aspectul fizic;**
- **trăsăturile sufletești** ale acestuia.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Darurile Vrăjitorului din Oz*

1. Citește textul, cu creionul în mână, și marchează diferit:
  - a) dorința fiecărui personaj;
  - b) cum a rezolvat Oz fiecare dorință;
  - c) enunțul de mulțumire al fiecărui personaj.
2. Împarte textul în fragmente și scrie ideile principale corespunzătoare.
3. Adresează câte o întrebare fiecărui personaj.
4. Povestește conversația dintre Oz și a) Omul de Tinichea; b) Leul; c) Sperie-Ciori.
5. Vizionează, pe internet, filmul *Vrăjitorul din Oz* sau desenul animat.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Descrierea de obiecte, personaje*

1. Privește imaginile de mai jos și descrie personajele.

JOC

LA CE M-AM GÂNDIT?

- Mergi în fața clasei. Descrie un obiect.

Cine îl ghicește merge în locul tău și jocul continuă.

LA CINE M-AM GÂNDIT?

- Se joacă la fel ca mai sus, numai că descrii un personaj cunoscut dintr-o poveste, un coleg.

2. Descrie balonul construit de vrăjitor și explică modul în care funcționează, apoi desenează-l.

3. Completează un tabel asemănător pentru cinci personaje cunoscute.

Personajul	Trăsături fizice	Trăsături sufletești

4. Descrie, în câte două-patru enunțuri:
  - un stilou;
  - Masa Tăcerii;
  - o livadă;
  - clasa ta.

Proiect Copilăria, cel mai frumos basm

- Împărțiți în grupe, distribuiți câte o temă fiecărei echipe.

Echipa 1. Folclorul copiilor – versuri și cântece care însoțesc jocurile copiilor.

Exemplu: *An-tan-te,*
Dize-mane-pe,
Dize-mane-compane,
An-tan-te

Echipa 2. Proverbe, zicători și ghicitori despre copilărie

Exemplu: *Omul în copilărie*
lesne-nvață-orice să fie.

Echipa 3. Jocurile copiilor – descrierea unor jocuri îndrăgite de copii.

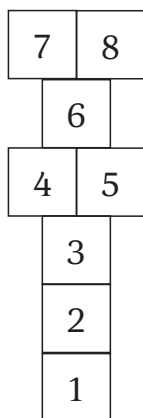
Exemplu – *Șotronul*

Se trasează șotronul, apoi se alege ordinea jucătorilor.

Jucătorul stă în fața căsuței cu numărul unu și aruncă o pietricică în aceasta. Sare într-un picior în căsuțele simple, în două picioare în cele duble, iar la întoarcere recuperează pietricica și o aruncă în următoarea căsuță.

Se continuă până se parcurge tot traseul.

Primul jucător care parcurge tot traseul fără greșală, câștigă.

Echipa 4. Filmele copilăriei – filme și desene animate îndrăgite de copii.

Echipa 5. Cele mai frumoase povești – basme și povești preferate.

Echipa 6. Desene și picturi – desene pe hârtie, pe asfalt, picturi, colaje având ca temă copilăria.

- Denumiți fiecare echipă.
- Stabiliți modul și locul de prezentare a materialelor.
- Fixați ziua prezentării, stabiliți elevii care vor prezenta materialul.
- În urma susținerii, împărtășiți impresii, opinii.
- Realizați o lucrare colectivă cu titlul *Copilărie și prietenie* într-o tehnică la alegere.

ACUM ȘTIU

Proiectul se bazează pe cunoștințele, deprinderile, creativitatea și imaginația ta.

- conținut: afișe, desene, albume, poezii etc.;
- presupune căutarea de noi informații;
- oferă posibilitatea de a lucra în echipă;
- te ajută să comunici mai bine.

ETAPELE UNUI PROIECT:

- alegerea temei;
- stabilirea echipelor;
- împărțirea sarcinilor;
- activitate de documentare;
- activitate practică;
- prezentarea proiectului;
- evaluarea muncii depuse.

Scrisoare

de Ana Blandiana

AFLĂ DESPRE AUTOR

Ana Blandiana (n. 1942) este autoarea unor frumoase versuri pentru copii. A câștigat numeroase premii literare.

CITEȘTE DE ACELAȘI AUTOR

- *Întoarcerea lui Arpagic*
- *Întâmplări din grădina mea*
- *Alte întâmplări din grădina mea*
- *Poezii cu și fără arpagici pentru copii și bunici*
- *Poezii din copilărie*

VOCABULAR

- **astru** – stea
- **ortografie** – reguli pentru scrierea corectă
- **răsplată** – recompensă
- **grozav** – extraordinar

Mult stimate astru auriu,
Sau, mai simplu, dragă soare,
M-am hotărât să-ți scriu
O scrisoare.

Nu c-aș ști să scriu cine știe ce –
De ortografie mă apucă frica
Și mama, când e supărată, zice
Că scriu *mi-au* ca pisica –

Dar am aflat
Că numai și numai de tine
Depinde cu adevărat
Vacanța și vara cât ține.

De aceea m-am hotărât,
Stăpân al vacanțelor școlărești,
Să te conving să o lungești
Cât de cât.

Să mai stai vreo două luni pe loc,
Să rămână vara neschimbată,
Iar de-ți va fi greu, ca o răsplată,
Iarna poți să nu mai vii deloc.

Sau și mai **grozav** ar fi – știi cum?
Să țină vacanța-acum vreo zece ani...
Pentru școală, iarnă, frig, oricum
E destulă vreme când vom crește mari.

.....

1. Citește poezia în gând, apoi cu voce tare.
2. Despre ce este vorba în poezie?
3. Transcrie strofa care ți-a plăcut cel mai mult.
4. Notează cuvintele care rimează în prima strofă a poeziei, apoi alcătuiește propoziții cu ele.
5. Spune ce sentimente ți-a trezit lectura acestei poezii.
6. Scrie și tu o scrisoare adresată soarelui. Ce l-ai ruga?
7. Formează, oral, propoziții în care cuvântul **soare** să fie, pe rând, la începutul, în interiorul și la sfârșitul propoziției.
8. Caută ghicitori despre soare. Citește-le colegilor.
9. Tu ce planuri ți-ai făcut pentru vacanța de vară? Scrie în trei-cinci enunțuri.
10. Alcătuiește propoziții folosind cuvintele de la vocabular.
11. Explică în ce situații se scrie **miau/mi-au**. Dă exemple de propoziții.
12. Găsește însușiri pentru:
  - soare;
  - fetiță;
  - vacanță;
  - scrisoare
  - școală
13. Găsește cuvinte cu același înțeles pentru cele de mai jos: *astru, frică, supărare, stăpân, răsplată, grozav, vreme.*

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Precizează autorul poeziei, titlul și numărul de strofe.
2. Cui îi este adresată scrisoarea?
3. Ce rugăminte îi adresează fata soarelui?
4. Cum îl consideră autoarea pe acesta?
5. Ești de acord cu propunerea ca „vacanța să țină vreo zece ani”? De ce?
6. Ai scris vreodată o scrisoare? Cui?

REȚINE

Pisica făcu ușor: **Miau!**

Mi-au plăcut cărțile.

mi-au → dat
→ cerut
→ trimis

ÎNVAȚĂ ALTFEL

JURNALUL DUBLU

Completează coloana din stânga cu versurile care ți-au plăcut mai mult, iar pe cea din dreapta cu explicațiile potrivite:

versuri	explicații

PRACTIC

Selectează din cărți sau reviste pentru copii poezii despre vară.

Stabilește programul serbării de sfârșit de an.

Tu ce i-ai cere soarelui?

EXPLICĂ EXPRESIILE

- *astru auriu*
- *de ortografie mă apucă frica*
- *să mai stai vreo două luni pe loc*
- *scriu „mi-au” ca pisica*
- *stăpân al vacanțelor școlărești*

AMINTEȘTE-ȚI

În povestirea unui text:

- respecti ordinea desfășurării acțiunii;
- folosești verbe și pronume la persoana a III-a;
- nu folosești dialogul;
- nu repeți cuvintele în mod supărător.

EXERSEAZĂ

Identifică din ce povestire face parte fiecare grup de personaje de mai jos și spune câte o acțiune săvârșită de ele.

- Heidi, Peter, bunicul;
- Radu, bunicul;
- iepurășul, maimuța, vulpea;
- ariciul, iepurasul;
- Emil, Valentin, Ion.

PRACTIC

Alege pentru programul serbării de sfârșit de an:

- poezii adecvate din cărți / reviste pentru copii;
- scenete / dramatizări realizate de voi.

EXPLOREAZĂ TEXTUL *Scrisoare*

1. Spune câte strofe are poezia.
2. Transcrie-o pe cea care îți place.
3. Despre ce este vorba în această poezie?
4. Ce sentimente îți trezește aceasta?
5. Explică versurile de mai jos:
  - *să mai stai vreo două luni pe loc;*
  - *iarna poți să nu mai vii deloc.*
6. Pentru tine ce reprezintă vacanța mare? Scrie în opt-zece rânduri. Dă-i un titlu potrivit.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE – *Povestirea unui text*

1. Privește imaginile de mai jos și povestește textele corespunzătoare lor.

2. Imaginează-ți o poveste în care să apară personajele literare pe care le-ai întâlnit în manualul de clasa a III-a.

3. Povestește, în zece-cincisprezece rânduri, un text studiat care te-a impresionat, apoi fă schimb de caiete cu colegul de bancă. Corectați-vă greșelile unul altuia.

4. Organizează, împreună cu ceilalți colegi, un club de lectură. Prezentați, pe rând, cartea preferată, apoi povestiți-o pe scurt.

5. Povestiți, pe rând, un text, fără a rosti numele personajelor. Recunoașteți textul și precizați titlul.

Cartea poștală și e-mailul

1. Citește mesajul de pe cartea poștală și identifică: expeditorul, destinatarul, formula de adresare, mesajul trimis, formula de încheiere, data expedierii și semnătura.

Diagram illustrating the components of a postcard:

- locul și data:** 11.02.2021, Vatra Dornei
- formula de adresare:** Dragii mei bunici,
- conținutul mesajului:** Mă bucur de aceste zile frumoase petrecute alături de colegi în tabăra de la Vatra Dornei. Aștept cu nerăbdare să vă revăd!
- formula de salut:** Cu drag,
- semnătura:** Andrei
- Destinatar:** Lupu Marin
- adresa:** Strada Brazilor Nr. 197, Blocul D6 Scara A, Etajul II Ap. 5
- Localitate:** CODUL 117067, LOCALITATEA BRAȘOV
- Tara de destinație:** România
- timbru:** (indicated by a dashed box)

2. Identifică în e-mailul de mai jos destinatarul, subiectul și textul mesajului.

Diagram illustrating the components of an email:

- expeditor:** mihaelacristea@librariacarti.ro
- destinatar:** cristinapopescu@scoalaeminescu.ro
- subiect:** Lansare de carte pentru copii
- mesaj:** Bună ziua!
 Librăria cărților are plăcerea de vă invita la lansarea unei cărți pentru copii intitulată *Cele mai frumoase povești*.
 Vă așteptăm cu drag vineri, 16 decembrie, ora 17, la sediul librăriei noastre.
 Mihaela Cristea

3. Scrie cărți poștale ilustrate și e-mailuri persoanelor din altă localitate, pentru a transmite:

- a) urări cu ocazia zilei onomastice / a sărbătorilor de iarnă;
- b) informații despre plecarea într-o excursie; c) mulțumiri.

4. Realizează, la AVAP, o carte poștală în care să așezi potrivit elementele date:

- Destinatar: Cornel Moise, com. Poiana, jud. Iași
- Ploiești, 14.IV.2020
- Salutări de la Muzeul Ceasurilor. Mă întorc peste patru zile.
- Cu drag, fratele tău, Petru.

ACUM ȘTII

Cartea poștală cuprinde:

- data și locul expedierii;
- formula de adresare;
- un mesaj de mică întindere;
- semnătura.

E-mailul (poșta electronică):

- transmiterea / primirea de mesaje prin Internet;
- este compus din: antet (destinatar, subiect) și corpul mesajului (textul);
- o adresă de e-mail are forma: utilizator@adresa calculatorului *gazdă*, a serverului pe care este creată casuța de e-mail.

PRACTIC

Imaginează-ți că ai un prieten în altă localitate.

Scrie o carte poștală prin care îl inviți să își petreacă vacanța la tine.

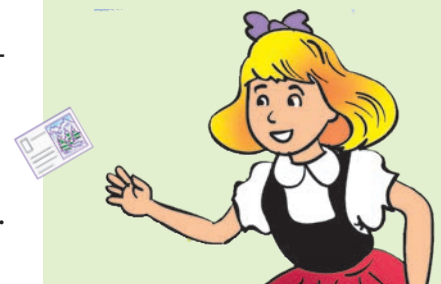
ȘTIAI CĂ...

... prima carte poștală a fost trimisă în România în anul 1873?

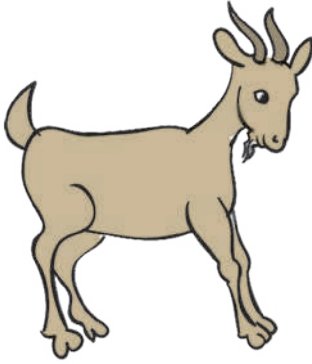
... primul e-mail a fost trimis în anul 1971?

JOC

Ești prietena / prietenul lui Heidi și ai primit o carte poștală de la ea. Ce ți-a scris aceasta?

Recapitulare finală

1. Scrie câte un cuvânt pentru fiecare literă din alfabet și subliniază vocalele.

2. Găsește cuvinte care să respecte schemele de mai jos:
 a) cvc   b) cvv   c) cvcv   d) cvccv   e) vvccv
           vcv   vv   ccv   cvcv   ccvccv

3. Completează un tabel asemănător cu cel de mai jos, pentru cuvintele: *capră, unei, stânci, putea, pasăre, coborî, gust, ție, îngrijești, rece, xerox, automobil, Alexe, gem, examen, ochelari, pereche, ghinde.*

Exemplu:

Cuvântul	Număr litere	Număr sunete	Număr consoane	Număr silabe	Despărțiți în silabe
ajunse	6	6	3	3	a-jun-se

4. Completează schemele din stânga, pentru a obține cuvinte cu înțeles.

5. Potrivește grupuri de litere, astfel încât să completezi corect cuvintele:

_n-tură	în- ___-ie
_o-rap	des - ___-de
_an-tă	în- ___-țat
_n-gaș	su- ___-te

6. Spune cuvinte alcătuite, pe rând, din una, două, trei și patru silabe, sugerate de imaginea din stânga.

7. Găsește cuvinte înrudite cu: *bătrân, dar, pădure, școală, grădină, copil, frunză.*

8. a) Scrie, în perechi, cuvintele din rândul A și cuvintele din rândul B care denumesc aceeași ocupație:

A: *dascăl, împărat, lăutar, meșter, soră, negustor, școlar;*

B: *solist, asistentă, elev, învățător, președinte, vânzător, maistru.*

b) Alcătuieste enunțuri cu șapte dintre cuvintele date.

9. Completează spațiile libere cu adjective potrivite fiecărei imagini din dreapta:

- Toamna ... alungă păsările ...
- Bradul ... se bucură de ... ninsoare.
- ... iepure provoacă ... arici la concurs.
- Copiii ... îngrijesc pomii ...

10. Realizează propoziții în care cuvintele: *sare, poartă, cer, par* să fie, pe rând, substantive și, respectiv, verbe.

11. Selectează, din lecțiile parcurse în acest an școlar, cinci personaje îndrăgite și realizează pentru fiecare:

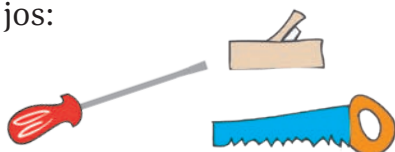
- a) o listă cu patru-șase trăsături ale acestuia;
- b) un dialog, în cinci-opt replici, între acesta și Zâna-bună.

12. a) Spune ce texte literare din manual sunt ilustrate în casetele din dreapta.

- b) Prezintă, în patru-șapte rânduri, ilustrațiile.
- c) Realizează descrierea unei scene din textul ilustrat.

13. a) Descrie câte un instrument / o unealtă folosită în realizarea activităților de mai jos:

- vopsit;
- confecționat mobilă;
- reparat motor.

14. Formulează întrebări pentru răspunsurile de mai jos:

- a) — Da, am fost în pădure cu echipa de ecologiști.
- b) — Nu, pentru că ne-am mișcat cu grijă, să nu le speriem.
- c) — Bineînțeles, acțiunea a durat toată iarna.
- d) — Sigur, la iarnă te primim și pe tine în echipă.

15. Construiește dialoguri, din cinci-șapte replici, între tine și:

- a) un coleg plecat la altă școală;
- b) primarul localității;
- c) vecinul din colțul străzii;
- d) ministrul Sănătății.

16. Completează textul de mai jos:

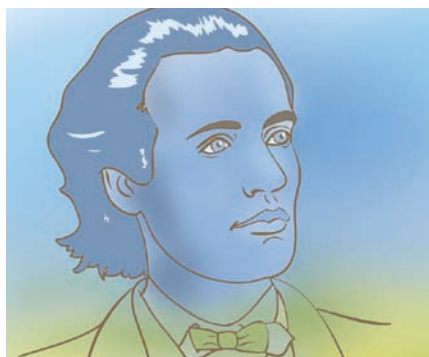
Copiii ... mers în pădure. Acolo ... multă liniște. Prin copaci ... păsări vesele care ... minunat. Iarba ... a crud și îi ... să se așeze pe ea. Dintr-un tufiș ... auzit niște zgomote. ... s-au speriat. Când se ... să fugă, a ... un iepuraș.

PORTOFOLIU

Elaborați un program de lansare a unui CD care conține lecții interactive de limba română și realizați:

- a) programul (pe ore) al zilei;
- b) un afiș de promovare;
- c) invitația ce va fi trimisă viitorilor participanți;
- d) felicitarea adresată celor care au realizat CD-ul.

JOC

RĂSPUNDE BINE ȘI REPEDE

Vă împărțiți în echipe. Fiecare echipă spune, pe rând, două-trei cuvinte la care cealaltă echipă trebuie să găsească cuvinte cu înțeles opus. Nu se acceptă răspunsuri după expirarea timpului.

Câștigă echipa cu cele mai multe răspunsuri corecte.

PROIECT

Realizează un proiect cu titlul *Vis de vară* care să conțină:

- desene;
- poezii;
- cântece;
- colaje.

17. Citește cu atenție textul și rezolvă cerințele:

Atunci Eminescu purta numele de Eminovici. Parcă-l văd și astăzi: era un băiat mic și îndesat cu părul negru; se pieptăna de la fruntea lată spre ceafă. Avea față lungăreață, cu obraji puțin ridicați. Ochii nu erau mari, dar străluceau de inteligență...

(după Teodor Stefanelli, *Eminescu în anii de liceu*)

a) Răspunde la întrebări:

- Cine este prezentat în text?
- Cum crezi că s-au cunoscut cei doi (autorul și poetul)?
- Ce l-a impresionat pe Teodor Stefanelli?

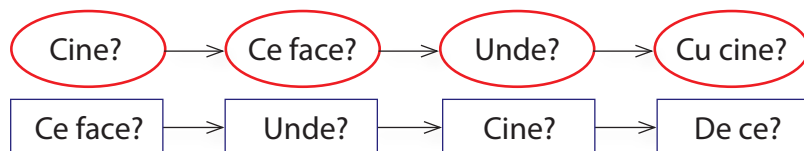
b) Scrie un dialog, de cinci-opt replici, în situația în care cei doi s-ar fi întâlnit peste ani.

18. Citește în fața colegilor două strofe dintr-o poezie scrisă de Mihai Eminescu.

19. Copiază în caiet și completează în tabelul următor câte cinci părți de vorbire recunoscute în text, pe fiecare coloană.

substantive	adjective	verbe

20. Formulează propoziții urmând schemele de mai jos:

21. Găsește cuvinte cu sens asemănător și, respectiv, opus pentru:

- astăzi;   • se pieptăna;   • tânăr;
- ridicați;   • inteligență;   • vor veni.

22. Alcătuieste enunțuri în care să vorbești despre:

- prima întâlnire cu prietenul tău;
- cum se îmbracă acesta;
- activități pe care le faceți împreună;
- ce planuri de viitor aveți.

23. Realizează pentru lansarea unei cărți a lui Mihai Eminescu:

- a) un afiș;   b) o invitație;   c) un fluturaș.

24. Citește atent textul și rezolvă cerințele:

Eu l-am cunoscut pe Constantin Brâncuși la Paris, în atelierul său. Așteptându-ne, el ne-a deschis ușa. Avea ochii albaștri și în ei se vedea o sclipire de curiozitate:

— Aha, tu ești fata lui Delavrancea! Dar ea?

— Da, sunt Cella, iar ea este Sofia Deleanu. Cu noi este și Nicolae, un artist tânăr din România, am răspuns eu.

— Ce căutați voi în Franța? ne-a întrebat Brâncuși.

— Am venit cu ele, maestre, a răspuns Nicolae cu timiditate, ca să vă cunoaștem.

(după Cella Delavrancea,
O vizită în atelierul lui Brâncuși)

a) Completează enunțurile de mai jos:

- Personajele sunt ...
- S-au întâlnit în ...
- Cei trei veniseră să ...

b) Selectează din text:

- cinci verbe;
- șase pronume diferite ca formă;
- toate substantivele scrise cu literă mare.

c) Găsește câte trei motive pentru care:

- doreau cei trei să-l cunoască pe Brâncuși;
- în ochii săi se vedea o sclipire de curiozitate.

d) Formulează propoziții în care cuvintele: *ochi*, *sclipire* și *tânăr* să aibă, pe rând, două-trei înțelesuri diferite.

e) Scrie în ciorchinii din dreapta cuvinte potrivite.

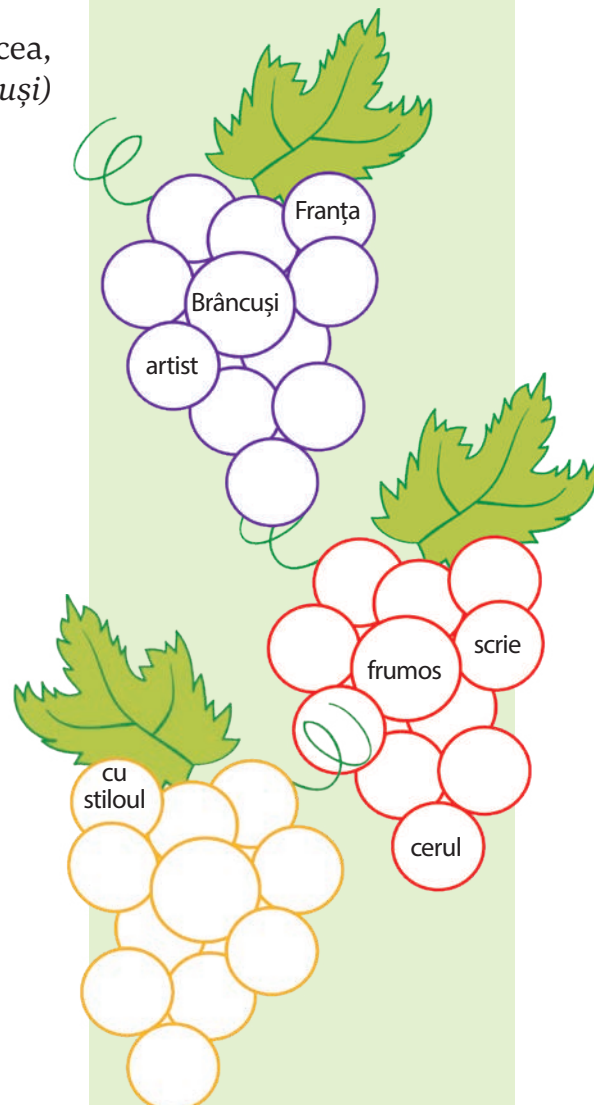
25. Scrie dialoguri, de trei-cinci replici, prin care ceri:

- a) o carte de la un coleg;
- b) o prăjitură de la cofetărie;
- c) un bilet la un spectacol;
- d) o rețetă de la medic.

JOC DE ROL

Continuați dialogul dintre Brâncuși și vizitatorii săi, atribuindu-vă rolurile personajelor din text.

PROIECT

JOCURILE PREFERATE DE COPII

Veți realiza următoarele materiale, pe grupe de patru-șase colegi:

- prezentarea unor jocuri (materiale necesare, reguli de desfășurare, finalizarea lor);
- fotografii / ilustrații din timpul desfășurării unor jocuri;
- eseu referitor la influența jocurilor asupra stării voastre sufletești;
- realizarea unei liste cu jocuri pe care le recomandați colegilor pentru vacanța de vară;
- precizarea unor lecturi importante pe care le-ați învățat prin joc.

EVALUAREA PROIECTULUI

Analizați conținutul proiectelor și stabiliți un clasament al lor, după valoare, prin votul vostru.

26. Citește textul de mai jos și rezolvă cerințele:

*A răsărit soarele! Margareta l-a văzut și a spus:
— Ce frumos e soarele! Când m-a văzut, a strălucit ca aurul...
S-a luminat cerul albăstrindu-se.
L-a văzut panseluța:
— Ce frumos e cerul! Când m-a văzut, s-a luminat și mai mult...
A apărut deodată un nor alb ca zăpada. Văzându-l, crinul a spus:
— Ce frumos e norul! Când m-a văzut, a devenit și mai alb.
Soarele a apus, înroșind zarea. Macul a exclamat:
— Ce frumos e amurgul! Când m-a văzut, s-a înroșit și mai tare...*

(V. Sivetidis, *Vorbele florilor*)

- Enumeră personajele lecturii.
- Transcrie expresiile care arată ce schimbări sesizează florile la soare.
- Realizează dialoguri, în trei-cinci enunțuri, cu:
  - un grădinar;
  - ploaia;
  - soarele;
  - vântul.

27. Alcătuieste un text, de minimum zece rânduri, după următorul plan:

- Copilul se culcă la apariția lunii.
- În vis, un pitic îl invită în lumea basmelor.
- Personajele din basme îl invită la bal.
- Împreună cu noii săi prieteni participă la un concurs.
- Primește diploma pentru *Cel mai simpatic prieten*.
- Ceasul sună și copilul nu mai găsește diploma.

28. Scrie un text imaginativ care are următoarea introducere:
Într-o dimineață, pe când căuta lihnită ceva de mâncare, cu-mătra vulpe întâlnește, într-un desiș al pădurii, un iepure speriat.

29. Redă, în maximum zece rânduri, o întâmplare hazlie.

30. Imaginează-ți vacanța de vis și prezintă-o în cinci-șapte rânduri.

Evaluare finală

Aripioară-de-argint era un fluturaș ce hoinărise prin nenumărate locuri, peste lanurile ce-și legănau sub mângâierea vântului spicele doldora de boabe, prin luminișurile tainice ale pădurilor, prin grădini și parcuri. Se oprise câte puțin prin fiecare loc, se ospăta din nectarul florilor, apoi pornea spre alte zări, căutând flori mai frumos colorate, cu nectar mai mult și mai dulce.

În zorii unei zile de vară, ajunse Aripioară-de-argint într-o grădină ce se afla în fața unei căsuțe de la marginea orașului. În căsuță locuia un bătrân împreună cu nepotul său, Cătălin, un băiețel de vreo șase ani.

Bătrânul îndrăgea mult florile. În grădina lui sădise cele mai felurite flori, care de care mai gingașe, mai frumos colorate și mai mirositoare.

Așa minunăție de flori, strânse laolaltă, nu mai văzuse Aripioară-de-argint nicicând, nicăieri, cu toate că străbătuse țara în lung și-n lat. Se gândise că grădina aceea trebuie să fie un tărâm fermecat, de poveste.

(Mihnea Moiescu, *Aripioară-de-argint*)

1. Citește textul de mai sus și răspunde la întrebări:

- De ce crezi că a primit Aripioară-de-argint acest nume?
- Cine locuia în căsuța din spatele grădinii?
- Care sunt motivele pentru care fluturile a asemănat grădina cu un tărâm de poveste?

2. Întocmește planul simplu de idei.

3. Imaginează-ți un dialog de șase-șapte replici între Cătălin și Aripioară-de-argint.

4. Selectează, din text, câte trei cuvinte care denumesc:

- substantive; b) adjective; c) verbe.

5. Redactează o invitație prin care Aripioară-de-argint îi invită pe părinți să viziteze grădina.

Autoevaluare

	Item 1	Item 2	Item 3	Item 4	Item 5
S	răspunde corect la o întrebare ●	formulează o idee ●	trei-patru replici formulate corect, cu respectarea normelor ortografice și de punctuație ●	identifică corect trei-cinci cuvinte ●	redactează mesajul ●
B	răspunde corect la două întrebări ●●	formulează două idei ●●	cinci-șase replici formulate corect, cu respectarea normelor ortografice și de punctuație ●●	identifică corect șase-opt cuvinte ●●	redactează mesajul și formula de adresare sau de încheiere ●●
FB	răspunde corect la trei întrebări ●●●	formulează trei idei ●●●	șase-șapte replici formulate corect, cu respectarea normelor ortografice și de punctuație ●●●	identifică corect nouă cuvinte ●●●	redactează corect invitația ●●●

RECOMANDĂRI DE LECTURĂ

- Titel Constantinescu – *Unde a zburat rândunica*
- Ioan Alexandru
Brătescu-Voinești – *Puiul*
– *Nicușor*
- Iulia Hașdeu – *Prințesa fluture*
- Alexandru Mitru – *Povești despre Păcală și Tândală*
- Ionel Teodoreanu – *În casa bunicilor*
- Ion Creangă – *Moș Ioan Roată și Unirea*
- Emil Gârleanu – *Cioc! Cioc! Cioc!*
- I. L. Caragiale – *Vizită*
– *Di. Goe*
- Mihail Sadoveanu – *Domnu' Trandafir*
– *Făt-Frumos Măzărean*
- Barbu Ștefănescu Delavrancea – *Bunicul*
– *Bunica*
- Grigore Alexandrescu – *Câinele și cățelul*
– *Musca la arat*
- Octav Pancu-Iași – *Iedul cu trei capre*
- Ion Agârbiceanu – *La săniuș*
- Petre Ispirescu – *Basme*
- Daniela Crăsnaru – *Unde e casa bunicii*
- George Coșbuc – *Mama*
– *Vara*
– *Iarna pe uliță*
– *La Paște*
- Vasile Alecsandri – *Primăvara*
– *Toamna țesătoare*
– *Iarna*
- Mihai Eminescu – *Povestea codrului*
– *Somnoroase păsărele*
- Tudor Arghezi – *Hoțul*
– *Piatra pițigoiiului*
- Elena Farago – *Tam*
– *Bondarul Ieneș*
- George Topârceanu – *Balade vesele și triste*
- Antoine de Saint-Exupéry – *Micul prinț*
- Mark Twain – *Prinț și cerșetor*
- Jack London – *Colț Alb*
- Lev Tolstoi – *Fabule*
- Robert L. Stevenson – *Comoara din insulă*
- Alexei N. Tolstoi – *Aventurile lui Buratino sau cheia de aur*
- Frank Baum – *Vrăjitorul din Oz*
- James Patterson – *Vânătorii de comori*
- Jonathan W. Stokes – *Addison Cooke și comoara incașilor*
- Jonathan W. Stokes – *Addison Cooke și inelul destinului*
- Sarah Prineas – *Cuibul dragonului*
- Annie Kaufman – *Lupii gheții*
- Kate Milford – *Misterul din hanul pungașilor*

Programa școlară poate fi accesată la adresa: <http://programe.ise.ro>.

În completarea pachetului educațional, vă oferim:

Corina Andrei • Constanța Bălan

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Caietul elevului pentru clasa a III-a

ISBN: 978-606-95275-4-2

9 786069 527542

www.edituracorint.ro